

RASSN

Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale

nr. 1 - 2016

ȘTIINȚE MILITARE

INFORMAȚII ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ

ORDINE PUBLICĂ

Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale ~ 1/2016

*Revista
Academiei de Științe
ale Securității
Naționale*

Editată de Academia de Științe ale Securității Naționale

*Nr. 1 (01)
Anul I, 2016*

ISSN 2537-1363
ISSN-L 2537-1363

CUPRINS

EDITORIAL: PLEDOARIE PENTRU DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI SECURITĂȚII NAȚIONALE EXTINSE.....	6
<i>Prof. univ. dr. Gheorghe TOMA</i>	
EXAMINING THE AVIATION SECURITY AND SAFETY NEXUS	12
<i>Adam D.M. Svendsen, PhD</i>	
“EUROPEAN UNION INTELLIGENCE AGENCY: IS IT A NECESSARY INSTITUTION FOR A EUROPEAN ARMY?”	25
<i>John M. Nomikos</i>	
SECȚIA DE ȘTIINȚE MILITARE – PILON DE BAZĂ AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE	34
<i>Prof. univ. dr. Gabriel-Florin MOISESCU</i> <i>Prof. univ. dr. Gheorghe BOARU</i>	
GPS (ARGUMENTE PENTRU DEZBATERE ÎN DOMENIUL „INFORMAȚII ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ”).....	50
<i>Conf. univ. dr. Nicolae IANCU</i>	
DEZVOLTAREA SECȚIEI „ORDINE PUBLICĂ” A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE.....	60
<i>Prof. univ. dr. George-Marius ȚICAL</i>	
COORDONATE ÎN POLITICA EXTERNĂ A UNIUNII EUROPENE DUPĂ CRIZA UCRAINEANĂ.....	73
<i>Prof. univ. dr. Gheorghe CALOPĂREANU</i>	
TENDINȚE ACTUALE ÎN DOMENIUL ȘTIINȚE MILITARE.....	88
<i>Prof. univ. dr. Viorel BUȚA</i>	

SPRE O NOUĂ POLITICĂ EUROPEANĂ DE VECINĂTATE	101
<i>Prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI</i>	
CAPABILITĂȚI MILITARE ÎN MEDIUL OPERAȚIONAL.....	118
<i>Prof. univ. dr. Ion MITULEȚU</i>	
SECURITATEA UMANĂ – CONCEPTE ȘI ABORDĂRI MODERNE.....	136
<i>Prof. univ. dr. Dan Victor CAVAROPOL</i>	
EXPERIENȚA EUROJUST ȘI EUROPOL CU PRIVIRE LA CRIMINALITATEA ÎMPOTRIVA MEDIULUI.....	153
<i>Prof. univ. dr. Gheorghe POPA</i>	
ORDINEA ȘI LINIȘTEA PUBLICĂ.....	172
<i>Prof.univ.dr. Adrian IACOB</i>	
ROLUL INFRASTRUCTURILOR CRITICE ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ.....	186
<i>Dr. Petre ȚĂGOREAN</i>	

PLEDOARIE PENTRU DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI SECURITĂȚII NAȚIONALE EXTINSE

Prof. univ. dr. Gheorghe TOMA

Secolul XX a fost secolul cu cele mai multe descoperiri științifice, dar și cel cu cele mai multe atrocități, când omul, uneori fără discernământ, și-a ucis semenii. Putem aprecia că, în prima jumătate a acestui secol, s-a desprins sintagma „orice tratat a fost făcut să fie încălcat”, iar partea a doua a evidențiat „un echilibru aparent stabil”, prin existența blocurilor militare. Sfârșitul secolului XX a determinat înregistrarea unui ritm accelerat al producerii schimbărilor politice, economice, sociale, militare și de altă natură, culminând cu prăbușirea sistemului comunist, pe principiul dominoului. S-a modificat fundamental caracterul amenințărilor, parcă totul este fără cap și fără coadă, totul începe la umbra păcii, iar asimetria și neconvenționalitatea s-au manifestat și se manifestă din ce în ce mai intens.

Fenomenul globalizării a dus uneori la eliberarea tensiunilor (care au păstrat un echilibru relativ stabil la nivel mondial), dar acest fenomen nu este pe deplin conturat, dacă nu urmărim atent fărâmițarea unor sisteme sociale sau chiar state, apariția de noi state și, mai de actualitate, inventarea de noi state. Primele decenii ale secolului XXI au scos la iveală distribuția inegală a bogăției și semnale tot mai evidente de epuizare a resurselor naturale ale planetei (aici, abordări diferite a pazei, a costului,

controlului, raționalizării și folosirii acestora în abordarea strategică a noilor/acelorași actori planetari, la care se adaugă intensificarea/extremizarea manifestărilor religioase și etnice (aspecte ignorate vreme îndelungată), toate la un loc și independent ducând la amplificarea cauzelor, crizelor și ale conflictelor nonviolente, violente și chiar militare.

Distribuirea extinsă a efectelor, determinate de caracterul global al crizelor (se detașează crizele politico-militare) solicită intervenția comunității internaționale prin mijloace specifice (caracter multinațional) și standardizarea activității componentelor manageriale implicate în gestionarea situațiilor de criză. Ca urmare, existența unui cadru teoretic, susținut cu legislația necesară, armonizată la nivelul structurilor participante și adaptate continuu la dinamica factorilor de risc din mediul național de securitate, cu alte cuvinte, orice abordare a strategiilor de prezervare a stărilor de securitate, trebuie să se sprijine pe trei jaloane: o atitudine proactivă pentru cunoașterea amenințărilor, pericolelor și riscurilor din afara sistemului; cunoașterea și terapia continuă a vulnerabilităților sistemului; discernământ, precauție și inteligență în selectarea și în folosirea oportunităților.

Singurul scop al structurilor de securitate (colectivă, comună și prin cooperare) al guvernelor, al marilor actori naționali, zonali și regionali, al actorilor și instituțiilor globalizării, este și trebuie să fie menținerea în viață, pentru încă o perioadă, a instituțiilor (uneori bătrâne și vulnerabile), în scopul respectării drepturilor omului și a diversității culturale.

Secolul XXI, cu toate realizările procesului de globalizare, a pașilor făcuți (realizări aduse tot mai des în discuție), a debutat cu un model de societate greu de gestionat, complex, în memoria căruia sunt încă vii și de necontestat rezultatele puțin satisfăcătoare ale deciziilor politice de intervenție în plan social în cea mai mare parte a lumii, precum și eșecurile înregistrate în unele zone/regiuni în încercarea nereușită de a redirecționa

procesele sociale în favoarea marilor actori, principali acționari în piețele de capital, concretizate prin milioane de victime omenești, prin daune umane și reacții tot mai violente de respingere, în sporirea rezistențelor comunităților la dezorganizarea socială, care se produce mai ales prin regionalizarea sau reinventarea statelor.

Faptul îmbucurător este acela că acestei stări de fapt i se opune realitatea europeană, care evidențiază, pe de o parte, o politică coerentă de dezvoltare durabilă, de asigurare a securității în zonă (pace și stabilitate) și, pe de altă parte, o politică de unificare, acceptată/sprijinită de națiunile care o compun, proiectul de globalizare fiind un demers al cetățenilor acestei zone. Dacă Europa, la începutul secolului XXI, este în plin proces de integrare economică, de realizare (din punct de vedere politic) a propriei identități, beneficiind de instituții și interese comune pentru promovarea și apărarea intereselor europene în relație cu centrele europene, nu același lucru se poate spune despre alte zone ale lumii. Implicațiile pe care le poate avea mediul național și internațional de securitate (realizarea păcii și stabilității în lume), asigurarea progresului și dezvoltării, direcțiile de evoluție a statelor și a națiunilor, cum va evolua balanța de putere la nivel mondial, cum se va realiza o securitate globală în viitorul apropiat, toate acestea sunt subiecte de mare actualitate, pe care analiști cu preocupări în domeniu încearcă să le explice și pe care vom încerca să le explicăm și noi. Avem în vedere un studiu atent al strategiilor de securitate, al modului de abordare al acestora, al volumului de explicații care se regăsesc în strategiile unor actori mondiali, regionali și zonali, al abordărilor românești. Prezentarea direcțiilor de acțiune și a dimensiunilor securității naționale sunt foarte bine abordate în *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019 – O Românie puternică în Europa și în lume*, putând fi încadrată în *securitatea națională extinsă*.

Locul nostru, al României, al Europei, trebuie să fie în aceeași barcă în care se află învingătorii; altfel, orice demers politic, diplomatic, economic, militar sau de orice altă natură rămâne un

simplu demers. Ca să avem securitate, trebuie să eliminăm insecuritatea și instabilitatea. România, prin organizațiile și organismele din care face parte, trebuie să participe la efortul omenerii care încearcă să cunoască și să controleze eficient stările de anormalitate din viața internațională, a stărilor de tensiune din plan național și internațional.

Conceptul de securitate națională, pe măsura evoluției temporale, s-a dezvoltat de la un simplu concept teoretic, de la o simplă noțiune, apărută la începutul secolului al XX-lea, la o teorie a securității naționale, individualizată și corect armonizată. Putem aprecia că teoria securității naționale este și științifică „*pentru că sistematizează stabilirea relațiilor logice între elemente anterior izolate, oferă explicații utilizând un sistem de ipoteze, realizează predicții și este testabilă*”¹.

Complexitatea tot mai mare a direcțiilor de acțiune, a dimensiunilor securității naționale extinse, este evidențiată, printre multe alte criterii, de rezultatul raportării acestora la „*un număr crescând de modele științifice: categorico-deductiv, inductivist-empirist, standard, naționalist-criticist, empirist-pragmatic, istorico-sociologic, paradigmatic, evoluționist al dezvoltării științei ș.a.*”² Toate acestea reprezintă, în concepția noastră, direcții de acțiune, de dezvoltare, de studiu, care trebuie să se materializeze în obiectul de activitate și obiectivele Academiei de Științe ale Securității Naționale. De aici se pot defini o serie de semnificații a unor concepte, ca de exemplu obiectul, subiectul, scopul, regulile și mijloacele, condițiile, strategia de acțiune, standarde/criterii de evaluare a rezultatelor, toate în sprijinul promovării și prezervării intereselor naționale, lucru de neconceput pentru obiectivele oricărei strategii și, cu atât mai mult, a unei strategii naționale extinse.

Cărămizile conceptuale ale strategiei de securitate națională extinsă (teorie științifică în plină dezvoltare) operează cu o serie

¹ Teodor Repciuc, *Conceptele securității*, Editura Print, București, 2008, p. 21.

² *Ibidem*, p. 22.

de categorii, pe care le găsim în orice strategie, și cu atât mai mult în *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019 – O Românie puternică în Europa și în lume* –, cum ar fi: valori și principii; interesele și obiectivele naționale de securitate; radiografia mediului global de securitate; dimensiunile de securitate la nivel euroatlantic; reconfigurarea mediului de securitate regional; amenințări, riscuri și vulnerabilități; oportunități; direcțiile de acțiune și principalele modalități de asigurare a securității naționale. Direcțiile de acțiune, prin care se asigură securitatea națională a României, trebuie să cuprindă cu prioritate: consolidarea credibilității strategice; asigurarea unui cadru legal adaptat și armonizat continuu principiilor apărării colective și spațiului european de liberate, securitate și justiție; intensificarea colaborării interinstituționale pentru identificarea și îndeplinirea obiectivelor strategice de securitate națională; centrarea pe prevenire în sfera securității naționale și apărării țării; asigurarea de resurse printr-un proces integrat, continuu, multianual și riguros de planificare (conform *Strategiei naționale de apărare a țării pentru perioada 2015-2019 – O Românie puternică în Europa și în lume*, p. 18).

Având în vedere securitatea națională extinsă, gânditorii militari și civili din zona amintită prezintă abordări diferite referitoare la dimensiunile acesteia. Pentru România, pentru obiectul și obiectivele de activitate ale Academiei de Științe ale Securității Naționale, direcțiile de acțiune și principalele modalități de asigurare a securității naționale extinse, trebuie să se concentreze pe următoarele dimensiuni (conform *Strategiei naționale de apărare a țării pentru perioada 2015-2019 – O Românie puternică în Europa și în lume*, p. 18): apărarea; ordinea publică; informațiile, contrainformațiile și securitatea; economia și energia; diplomația; managementul situațiilor de criză; educația; sănătatea și demografia. Toate acestea sunt descrise în *Strategia de dezvoltare a Academiei de Științe ale Securității Naționale*, constituind baza activității de cercetare a acesteia.

În spiritul principiilor și valorilor prin care s-a înființat Academia de Științe ale Securității Naționale, realizarea obiectivelor acesteia implică un efort conjugat pentru utilizarea eficientă a resurselor umane, materiale și financiare în scopul dezvoltării culturii de securitate și în dezbateră deschisă a problemelor de securitate națională extinsă.

Totodată, știința securității naționale trebuie să răspundă așteptărilor și nevoilor societății și privește fiecare cetățean, societatea în ansamblu, precum și instituțiile statului. Realizarea și asigurarea dimensiunilor securității naționale extinse, presupune un proces continuu de completare cu factori politici, specialiști, cu reprezentanți ai instituțiilor cu atribuții în domeniu, ai mediului academic, universitar și societății civile.

EXAMINING THE AVIATION SECURITY AND SAFETY NEXUS

Adam D.M. Svendsen, PhD
*Intelligence & Defence Strategist, Researcher,
Educator & Consultant*

This article was originally presented as a paper at the EU-funded 'Setting-up an Air Marshal Training Centre – ARMLET Closing Conference', held in Bucharest, Romania, during 21-23 September 2016. The author would like to thank his hosts of the above conference for inviting him and also to acknowledge the valuable feedback he received from fellow participants

Introduction

This brief article contends that the closely interacting aviation security *and* safety nexus benefits from further contemporary examination and understanding. Seizing this greater combined approach towards aviation safety and security, both theoretically and more practically, is especially relevant when thinking in terms of the training and education of aviation personnel to even the wider public. Notably, essentially reinforcing anyone as a responder who

might be first present as and when or soon after an incident occurs, benefits from extension. This consideration includes wherever they might precisely sit or stand and be placed or located.

When taken as a whole, it is always worth reminding a large range of intelligence to defence and security stakeholders that the more specific concern of 'aviation security' is not all or only concerned about merely so-called 'hard' and/or 'fast'-occurring *security* issues. Also at least equally intimately included in overall events

and developments to situations and their systemic effects and outcomes are ‘soft(er)’ and more gradual, ‘slower-manifesting’ *safety* issues.

Relying instead on more artificial false to overly-compartmentalised or siloed separating distinctions is much more unhelpful. As is well-known, always vital in any intelligence and security related enterprises is the adoption of the position and condition of ‘thinking “outside of the box”’.¹ Being able to embark on and engage that process is particularly relevant during the conduct of intelligence-related analysis (answering the ‘*what*

is it? question) to assessment/estimate (addressing the ‘*what does it mean?*’, ‘*so what?*’ and ‘*why?*’ queries) that all quickly and readily emerge as events and developments rapidly cascade both onwards and forwards in terms of time and their subsequent and consequent progression. Those last considerations are similarly highly relevant when those activities extend beyond merely more general concerns and are taken more specifically with regard to aviation security, together with its conduct and most successful realisation both now in contemporary circumstances and into the future.²

¹ See, for instance, as especially discussed in Chapters 3 and 5 of A.D.M. Svendsen, *Intelligence Engineering: Operating Beyond the Conventional* (New York: Rowman & Littlefield, 2017); see also the emphasis on both ‘Security management systems’ and ‘Safety management systems’ (among other concerns) by the UK Civil Aviation Authority - CAA (website accessed: September 2016).

² See discussion of these areas in A.D.M. Svendsen, *Understanding the Globalization of Intelligence* (Basingstoke: Palgrave/Macmillan, 2012), esp. p.5; A.D.M. Svendsen, *The Professionalization of Intelligence Cooperation: Fashioning Method Out of Mayhem* ((Basingstoke: Palgrave/Macmillan, 2012), esp. p.143 and p.150; see also throughout Svendsen, *Intelligence Engineering*.

The following illustrative case study example that unfolds next during the course of this article, together with the sources cited, highlights the close relationship between aviation safety *and* security issues. Thereby, hence, in turn, their important *nexus* increasingly comes through to the forefront of minds, especially in the areas where those aviation safety and security concerns substantially fuse. In their closely interacting relationship, they often hand on and back to each other, so gain from being dealt with collectively.

An Explorative Case Study: Exploding Batteries

Many relevant and timely insights are readily available. The explorative mini-case study that has been selected for further examination throughout this article concerns providing an introduction to the diverse and full-spectrum-ranging

issue-problem-hazard-risk up and across to threat of malfunctioning batteries on aircraft. Indeed, perhaps to worrying extents, even a quick scan of the open source information to intelligence material (OSINF/OSINT) over the last approximately three years to date (from 2013 to the end of September 2016) exposes what - essentially exploding - batteries mean both in and across to, for and with regard to the aviation sector.³

A broad *smörgåsbord* of concerns is presented. Using a standard 'hazard-risk-threat matrix' approach, the spectrum of hazards, risks to threats can be readily summarised, or indeed largely rationalised, as consisting of covering the three main areas of: (a) Plane infrastructure batteries exploding and/or catching fire; (b) Cargos of - for example, lithium-ion - batteries exploding and/or

³ See, for example, the several sources cited throughout this article.

catching fire; and (c) Batteries as part of - for instance, passengers' - 'carry-on' devices exploding and/or catching fire. Each of those above broadly spanning areas are now deserving of further analysis in turn. At least initial, thought-provoking insights follow next.

1. Plane infrastructure concerns

In recent years, two significant incidents most immediately stand out. On 7 January 2013, Japan Airlines Flight 008, serviced by a Boeing Dreamliner 787 aircraft, experienced a serious battery fire in its aft electronic equipment bay while on the ground at Boston's Logan International Airport in the USA.⁴ A few months later in July 2013, an Ethiopian Airlines-operated Boeing 787 Dreamliner

⁴ U. Irfan, 'How Lithium Ion Batteries Grounded the Dreamliner', *Scientific American* (18 December 2014); T. Patterson, 'NTSB blames 2013 787 battery fire on oversight issues', *CNN.com* (12 December 2014).

similarly caught fire, the batteries burning a small hole in its fuselage, while it was docked at a remote parking stand at London's Heathrow Airport.⁵ Aeroplane associated infrastructure, such as the lithium-ion batteries involved in the two previous 2013 incidents, have since had their designs revised and their connections made safer. However, the risk remains that similar problems, for example, involving batteries overheating and/or being subject to poor manufacturing or maintenance and/or mis-wiring-associated short-circuits, could arise again in the future.

⁵ J. Hutchinson, 'Boeing Dreamliner fire at Heathrow was caused by "trapped battery wires"', *MailOnline*, and C. Davies, 'Calls for lithium battery review after Boeing Dreamliner fire at Heathrow', *The Guardian* (19 August 2015); A. Jamieson, 'Boeing 787 Dreamliner Fire: Investigators Urge Battery Safety Review', *NBC News* (21 August 2015).

Accidental or safety to oversight type errors sit alongside more deliberately generated security factors. More widely and generally, contemporaneously prevailing sabotage-to-terrorism concerns relating to aircraft likewise remain of a heightened nature. For instance, during July 2016, the US-based IntelCenter highlighted, even reminded, that there were convincing 'Laptop and Video Camera [improvised explosive devices] IEDs [being manufactured by and coming] from [Islamic State - IS/ISIS/ISIL/Da'esh]' and other perpetrators. These could - again perhaps remarkably easily - make their way through, particularly lax and surprisingly poor-to-low-resolution, pre-flight ground screening and X-ray machine security checks at airports.

This last scenario was in fact essentially witnessed during the case of an explosion on a Somali Daallo Airlines plane, after a carried-on laptop

improvised device detonated on 2 February 2016 and punctured a hole in the fuselage. Fortunately, the plane was not downed in this case because the detonation only occurred around 20 minutes into the flight and before the plane had reached its higher pressurised and cruising altitude, where a more catastrophic secondary explosion involving fuel tanks was reported as likely.⁶

Further similar incidents, with greater implications, can readily be anticipated into the future. They remain on a 'when' not 'if' continuum, emphasising that today highly-trained *a priori* bomb/IED-disposal to *post facto* forensic investigation skill-sets, together with their sharing along with the regularised exchange of other intelligence, all remain

⁶ Based on information from a non-attributable source; R. Kriel and P. Cruickshank, 'Source: "Sophisticated" laptop bomb on Somali plane got through X-ray machine', *CNN* (12 February 2016).

crucial factors in and for the aviation sector.⁷

2. Cargos of batteries risks

Risk mitigations have extended elsewhere. Due to all of the prevailing risks surrounding lithium-ion batteries, such as relating to those volatilities or instabilities already outlined above, by early 2016 batteries as cargo being carried in the holds of passenger airliners were internationally banned by the United Nations.⁸

However, after some earlier episodes of the reported

exposure of various lapses, there were persistent worries that, despite being banned, lithium-ion batteries still might feature alongside cargos of aerosols and other volatile chemicals, such as car wash detergents, in any badly marked-up or poorly-described packages being transported. Indeed, their transport was proving difficult to police for a variety of reasons, mostly still relating to the challenges of security and safety screening, especially when huge volumes of cargo needed to be quickly processed due to their fast and most convenient movement across continents. Competitive industry drivers still needed their reconciliation in balance with the other safety to security risks both currently encountered and anticipated in the future.⁹

⁷ See also A.D.M. Svendsen, 'Developing international intelligence liaison against Islamic State: Approaching "one for all and all for one"?', *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 29, 2 (2016).

⁸ 'Safety worries lead US airline to ban battery shipments', *BBC News* (3 March 2015); 'Lithium-ion battery air shipments face scrutiny in US', *BBC News* (11 February 2016); 'Lithium-ion batteries banned as cargo on passenger flights', *Reuters*, and 'UN bans lithium batteries as cargo on passenger planes', *BBC News* (23 February 2016).

⁹ J. Newton, 'Amazon "put aircraft at risk by flouting rules on shipping batteries"', *MailOnline* (24 June 2015); D. Gayle, 'Officials powerless to stop passenger planes carrying lithium batteries on flights', *MailOnline* (2 December 2014).

3. Passenger ‘carry-on’ devices

The third major concern relates to passenger ‘carry-on’ devices. For instance, these are the items passengers are permitted to bring onboard with them in their allocated cabin bags and allowance. These carry-on devices can include a mixture of anything from smartphones, laptop computers, tablets, smart-device battery ‘top-up power’, to e-cigarettes, which all contain similarly potentially volatile or unstable batteries and all of their associated risks and hazards, as already introduced. Attention can similarly be drawn to duty-free carry-ons consisting of various chemical-mixes of deployable perfumes (essentially akin to potential cosmetic chemical weapons) and, particularly high percentage, alcohol. This includes the alcohol contained in bottles of spirits, which can - not inconceivably - subsequently act as, albeit if not primary but instead

secondary, fuels and fire accelerants to passenger ‘behaviour changers’ or ‘de-inhibitors’ during the course of differently unfolding incident scenarios.¹⁰

However, the hazards-to-risks up to threats mostly cluster around the concerns that the passengers’ ‘carry-on’ devices can catch fire or explode if they are faulty in anyway - for instance, if they are badly manufactured, damaged or crushed (perhaps in a previous incident or more instantaneously, then and there in that moment after an accident or other mishap, such as being dropped or sat on awkwardly), with wiring and other electronic-related short-circuits and over-charged and/or overheated-cells potentially igniting or spontaneously combusting. These form the list of main safety-related concerns that

¹⁰ See, for instance, S. Swinford and L. Hughes, “Air rage” crackdown as ministers consider ban on 24-hour airport drinking’, *The Daily Telegraph* (29 July 2016).

emerge most prominently and are most attention raising.¹¹ The risk also exists that passenger ‘carry-on’ devices could equally be used more sinisterly, beyond merely accidents occurring. For example, those devices utilised in some sort of combination to conceal, mask and/or detonate a bomb and/or other improvised explosives is a real possibility, as seen earlier with the example cited before of the existence of convincing laptop and video-camera IEDs. Regular day-to-day items can be subject to their ‘dual-use’. Essentially, they can become weaponised, which requires various degrees of ongoing problem-

solving to troubleshooting to neutralise or otherwise mitigate.

Ultimately, both qualitatively (such as relating to a faulty or re-called brand) and quantitatively (in terms of volume and the number of their presence), the passenger ‘carry-on’ device risks and hazards could be argued to be regarded as remaining sufficiently considerable. Especially, this is as there are often several devices permitted per person per flight, something that will be immediately familiar particularly to frequent flyers. Further noteworthiness in this area is quickly ascertained.¹²

¹¹ ‘iPhone fire left me with severe burns, says cyclist’, *BBC News* (2 August 2016); ‘Samsung mobile recovery suffers blow as Galaxy Notes “catch fire”’, *Reuters* (1 September 2016); ‘Shocking moment an e-cigarette exploded inside a shopper’s Louis Vuitton bag, prompting a mall bomb scare’, *Associated Press* (14 September 2016); ‘Samsung phone emits smoke on Indian airline flight’, *Reuters* (23 September 2016).

Cases of aircraft being downed by batteries?

Many uncertainties prevail surrounding some high-profile events. Much continuing speculation

¹² See also ‘Samsung recovers around 60 percent of recalled Note 7s in South Korea, U.S., Europe’, *Reuters* (27 September 2016).

currently exists that the - yet to be (fully) recovered - Malaysian Airliner MH370 (March 2014) was affected by a lithium-ion battery fire mishap.¹³ Flight EgyptAir MS804 that crashed more recently into the Mediterranean Sea (May 2016) is also subject to substantial speculation that, during the onboard fire incident it experienced, its aircraft too suffered a battery-fire-related problem.¹⁴

A number of different possible hazard, risk to threat scenarios exist. The

issues cover the areas that, aside from experiencing merely more instantaneous catastrophic and dramatic, headline- and immediately attention-grabbing explosions, other notable problems can occur. These possibilities include where equally damaging highly poisonous Carbon Monoxide (CO) gas or toxic fumes can be given off, for example, when or if batteries are burning (slow-to-fast); or, put another way, these episodes occur when batteries are more gradually smouldering, and when those types of incidents are occurring in more of a less clearly expressed manner about which people might lack awareness.¹⁵ Several better indicators are necessary.

¹³ S. Tomlinson, 'MH370 WAS carrying highly flammable lithium batteries admits CEO of Malaysian Airlines', *Daily Mail* (21 March 2014); 'MH370 search: New debris in Madagascar includes "burnt parts"', *BBC News* (12 September 2016); O. Holmes and E. Hunt, 'Scorched debris could suggest missing MH370 plane suffered fire', *The Guardian* (14 September 2016).

¹⁴ R. Westcott, 'EgyptAir MS804: Fires are a growing problem for airlines', *BBC News* (21 May 2016); 'Word "fire" heard on cockpit voice recorder from crashed EgyptAir 804', *AFP* (17 July 2016).

¹⁵ C. Tran, 'MH370 cabin was filled with deadly carbon monoxide claims expert', *Daily Mail Australia* (28 June 2015).

‘Mind the Gap’: More than merely a linguistic concern?

The improved consideration of ‘linguistic factors’ similarly has a constructive role to play in these domains, especially with regard to highly internationalised concerns. Greater focus on the aviation security *and* safety nexus, overriding any at least potential and associated detrimental to counter-productive compartmentalisation to differentiating distinction, perhaps comes through more strongly both in and when using the English language? In other languages, such as Danish, the word ‘*sikkerhed*’ substantially more combines the words ‘safety’ *and* ‘security’, better underscoring their close nexus. Essentially, those entities are already taken more naturally in more of a fused manner, more together or collectively, with their nexus emerging as more of a given. This type of more active combination and de-compartmentalisation is also

seen in the Dutch language, for instance, with the word ‘*veiligheid*’. Also, arguably, again in Spanish - for example, with: ‘*la seguridad*’. Equally, analysts can draw on similar linguistic roots found encapsulated in the Latin word of ‘*securitas*’.¹⁶ The meanings words boast again are reflected in subsequent more functionally-orientated actions and the ways in which those actions are both subsequently and consequently configured or calibrated. At least potentially, both safety and security sectors can learn several lessons from differently articulated approaches.

Ultimately, engaging in this type of linguistic-related and reflective exercise is valuable. Particularly, this is because being increasingly cognisant and aware of somewhat differing, yet simultaneously closely overlapping, ‘safety’

¹⁶ International tools, such as GoogleTranslate, can quickly provide insights along this avenue.

and 'security' characteristics to functions emerges as valuable for better exposing potential approach limitations and discernible operational parameters, and where all of those elements might be located both for better and/or worse, including over differing timeframes and timelines temporally.

Greater benefits can quickly be accrued if more of a pluralistic, instead of rather more of a singular or mono, approach is adopted toward the broad-scope of aviation security and safety challenges that are contemporaneously encountered and experienced to anticipated and foreseen into the future. These are not merely so abstract concerns, particularly when attempting to maintain crucially-sharp 'edges' and 'initiatives' against increasingly savvy adversaries and even highly uncertain detrimental circumstances of misfortune and mishaps to

inadvertences.¹⁷ Various nexuses again come through as important dimensions worthy of further examination.

Conclusions

Some overall conclusions now surface. As this brief article introduces, aviation security involves many challenges and concerns of highly differing natures. In increasing combination, 'soft(er)' safety hazards-to-risks also need their close consideration to re-emphasis in such overarching contexts. Cases involving - for example, as cited throughout this article, lithium-ion batteries - clearly demonstrate the wide-range of safety hazards that can fast evolve, cascade and then escalate up and across to more immediate larger and stronger security threats. These equally can easily cross

¹⁷ For the benefits of adopting a pluralistic approach to intelligence and security related phenomena, see also Svendsen, *Intelligence Engineering*, especially Chapter 5.

many borders, both conceptually and physically, not least literally onboard a fast-moving plane.¹⁸

The wider embedding context of, for instance, global competitive market drivers can likewise have an impact worthy of greater exploration. For example, questions soon emerge, such as along the lines of: *have we witnessed battery design-shortcuts that can be potentially catastrophic due to companies' competitive-edge rushes to get products to market?* Going beyond merely physical, hardware concerns, soft(ware) solutions - for instance, capping batteries at 60% charge - equally feature. This is together with further

¹⁸ D. Glance, 'Will airlines ban Samsung phones after their recall for exploding batteries?', *The Conversation* (4 September 2016); 'U.S. regulator tells air passengers not to turn on Galaxy Note 7 phones' and 'Samsung urges Note 7 users to switch off phones and turn them in', *Reuters* (9-10 September 2016); 'China bars charging and use of Samsung Galaxy Note 7 on flights', *Reuters* (14 September 2016).

related concerns figuring - for example, can these 'soft(er)' types of 'fixes' be overridden by (e.g.) remote hacking, making the device opened up to vulnerabilities and made physically more volatile over a different timeframe down the line?¹⁹

Ultimately, while many different incident scenarios evidently prevail, more safety-orientated issues should not be more overlooked or underestimated. As demonstrated and to reiterate, they, too, pose an actual threat to the overall most successful realisation of twenty-first century aviation security. Many relevant nexuses exist. More emergent cyber dimensions are similarly becoming increasingly key and are also deserving of greater focus.

¹⁹ 'Samsung trips on quality control in rush to pip Apple', *Reuters* (6 September 2016); 'Samsung to cap Note 7 battery charge in South Korea via software update' and 'South Korea orders battery safety measures for Samsung Note 7', *Reuters* (14/22 September 2016).

Here, recently reported cyber intelligence (CYBINT) to cyber security-related episodes, such as of frequent hack-attacks on air-travel related infrastructure - airlines, airports, etc. - can all be readily cited.²⁰

Going forward, most viably greater education and training is required for both professionals to the public. At least arguably, those approaches, together with their greater 'best practice'-related standardisation for encouraging interoperability and greater agility, offer several response benefits. Aviation security and safety,

both in individual and in combined terms, has plenty of scope into the future to become ever-more resilient. Indeed, advancing increasingly combined approaches, by underscoring areas such as the aviation security and safety nexus, facilitate adopting that worthy and valuable path.

²⁰ J. Valero, 'Hackers bombard aviation sector with over 1,000 attacks per month', *EurActiv.com* (11 July 2016); J.S. Davis, 'Austrian officials investigate attempted cyberattack of Vienna's airport', *SC Magazine* (7 September 2016); on CYBINT, see A.D.M. Svendsen, 'Advancing system of systems dynamics (SoSD) in the cyber intelligence (CYBINT) domain', *International Society of Military Sciences - ISMS Conference 2015* (Helsinki, Finland: Finnish Defence University, October 2015).

“EUROPEAN UNION INTELLIGENCE AGENCY: IS IT A NECESSARY INSTITUTION FOR A EUROPEAN ARMY?”

John M. Nomikos

Director of the Research Institute for European and American Studies (RIEAS) and Founding Editor of the Journal of Mediterranean and Balkan Intelligence (JMBI)

European Intelligence cooperation is the most important weapon in tackling radicalization as well as fight against news threats such as illegal immigration, human trafficking, drugs smuggling in the 28 European Union Member States. The article focuses on the reasons that make the European Union to move on the foundation of a European Intelligence Agency which is a necessary institution for the European Army as it has been stated by the European Commission. Even though, effective intelligence cooperation is hard to achieve even at the national level as different services compete for resources and attention from the decision makers, past terrorist incidents in Europe served as a wake up for the European Commission to promote intelligence-sharing and cooperation among European Union institutions and Member States.

Introduction

The end of the Cold War more than a decade ago created a world in which the relative stability between the two superpowers has disappeared. During the Cold War a country's every action was conducted in the light of the adversary relationship between the United States and the Soviet Union. The cataclysmic changes that took place in Central and Eastern Europe inevitably changed the face of politics in Europe and in the Western world as a whole. The civil war in Yugoslavia was the first case of ethnic conflict in Europe in the post-Cold War order.

The post 9/11 era has challenged governments, policymakers, religious leaders, media and the general

public to play critical and constructive roles in the war against terrorism. (1) The process must be a joint partnership which emphasizes shared beliefs, values, and interests; addresses more constructively the differences and grievances; and builds a future based upon the recognition that all face a common enemy, one that can be effectively contained and eliminated only through a recognition of mutual interests and the use of multilateral alliances, strategies, and action.

As the intelligence community works its way into the twenty-first century, it faces an unprecedented array of challenges. The chaotic world environment of the post-Cold War Era (Islamic State in Syria and Iraq

(ISIS), Arab Spring, Libya, Ukraine and Syrian crises, Euro-Zone economic turmoil, transnational organized crime networks and Iran nuclear issue) offers a wide range of different issues to be understood, and a variety of new threats to be anticipated.

It is in this context the article highlights the reasons for a European Union Intelligence Agency as a necessary institution for the European Army; the place of the European Union Intelligence Agency within the European Union institutions; and at last points out the role of the European Union Intelligence Analysis Centre (INTCEN) towards a prospective independent operational agency into the European Union mechanism.

Reasons for a European Union Intelligence Agency

The European Union as an entity has become an increasingly important factor on the Continent since the revival of the European Community through the Single European Act (SEA) signed in 1986. The Single European Act is the official name for the 1992 program for the opening up of borders among the European Union Member States. (2)

However, the instability in the Middle East, North African region and Turkey as well as in the former Soviet States will affect the

European Union Member States especially in the Balkan and Mediterranean region. Islamic fundamentalism is reemerging in the Middle East and North African states, along an increase of radicalization. Southern European Union Member States such as Greece, Italy, Spain and Portugal are facing the effects of demographic trends (via illegal immigration).

Moreover, the European Union's Interior and Justice Ministers did agree on closer cooperation on some security issues, and decided the appointment of a Counter-Terrorism Coordinator. An important point of agreement was to "create a clearinghouse, where for the first time investigating judges, police and intelligence services can direct information which would become available in real time to all members," said a European Commission spokesperson. (3)

Instead of the suggestion of Belgium, and Austria to establish a European Union Intelligence Agency in order to fight terrorism, the Interior Ministers from the top five European states – United Kingdom, Germany, France, Spain and Italy – were unwilling to agree on how to share intelligence with all the European Union Member States and other nations. (4)

The Place of the European Union Intelligence Agency within the European Union Mechanism

The European Union is unique. It is the only international organization that can be considered to be supranational, meaning that “the existence of governmental authorities is closer to the archetype of federation than any past international organization, but not yet identical with it”. (5) In other words, it seeks the compromise of differences and the achievement of common goals. The willingness of the European Union Member States to work closely together is not often seen in other international organization. Three main institutions in the European Union are important for the placement and the functioning of the European Union Intelligence Agency.

a)The European Council, “the principal decision-making body of the European Union,” which is composed of the Ministers of the 28 European Union Member States for each issue, such as Foreign Affairs.(6)

b)The European Commission “is responsible for formulating the specific policies of the European Union and its recommendations must be

ultimately be decided upon by the European Council.” (7)

c)The European Parliament “is the sitting assembly of representatives from the European Union Member States.” (8)

However, one might ask how the European Union Intelligence Agency fit into the European Union mechanism? The European Union mechanism has been criticized because of the lack of clarity of decisions and policy-making functions. The lack of transparency could make the determination of the position of the European Union Intelligence Agency in the European Union more difficult. The European Union Intelligence Agency should be an independent institution. This would help to assure that it will conduct its information-gathering and analysis of data in the most objective way possible. It must be responsible directly to the person or institution. In this case, the most likely candidate would be the European Commission and the President of the European Commission. The European Union Commissioner in charge of external affairs would also be briefed by the director of the European Union Intelligence Agency on a daily basis. The European Commission is a

permanent body considered to be completely European. Its members are expected to represent the European Union and not their own countries. Intelligence concerning security matters vital to Europe should be reported to the European Commission on a regular basis. Moreover, when the European Union Intelligence Agency foresees a situation which could be threatening to the European Union, such as the Syrian or Libyan crisis, then the Council of Ministers should be involved as well. (9)

Perhaps the Council of Ministers, as the European Union's official decision-making body, should regularly receive reports and analysis from the European Union Intelligence Agency. But the problem is that, for example, a European Union Minister of foreign affairs might have difficulties and conflicts in dealing with the foreign affairs of his own country and those of the European Union at the same time. This becomes another reason to leave the day-to-day responsibility for supervising the European Union Intelligence Agency to the European Commission. The Council would decide on the European Union Intelligence Agency activity for issues that have great impact on

the European Union, but the European Parliament would be the one to approve the European Union Intelligence Agency's budget. The European Parliament could also become the institution to provide oversight over the European Union Intelligence Agency operations as well as the Parliament could also be involved in the determination of the issues that should be monitored by the European Union Intelligence Agency. (10)

Once the European Union decides to have a European Army (11), the question will arise as to the relationship between a defense institution (NATO) and the European Union Intelligence Agency. Most likely, the European Commission will assign a Commissioner to be in charge of the Defense portfolio. The European Union Intelligence Agency would then report to him or her as well. In the United States, the military establishment has its own intelligence agencies. Therefore, the assumption is that the European Army will also have its own intelligence. One reason for having its own agencies is that the military requires different intelligence information than the other departments. The European Union Intelligence Agency would coordinate strategic intelligence, including that of the military. Over the long term,

the European Union Intelligence Agency should have the capacity to recruit and trains its own personnel for the entire information-gathering process. It should not become an Agency that merely hires intelligence officers from the European Union Member States. Such a policy should make the European Union Intelligence Agency a true European agency!

From Joint Situation Center (SITCEN) to Intelligence Analysis Center (INTCEN) and towards the European Union Intelligence Agency (EUIA)

European Union Intelligence Center (INTCEN) joined the European External Action Service (EEAS) in 2010, but it has a far longer history. Its origins, as “a structure working exclusively on open source intelligence (OSINT)”, lie in the Western European Union (WEU), an intergovernmental military alliance that officially disbanded in June 2011 after its function were gradually transferred over the last decade to the European Union’s Common Security and Defense Policy (CSDP). (12)

In 2012, the European Union Intelligence Center’s (INTCEN) predecessor organization was established as a directorate of the General Secretariat of the European Council and given the name of European Union Joint Situation

Center (SITCEN). Staff from seven European Union Member States, (France, Germany, Italy, the Netherlands, Spain, Sweden, and the United Kingdom) intelligence services were seconded to the Center and started to exchange sensitive intelligence as part of an “insider club” made up of intelligence analysts from the seven member’s states. (13)

In 2007, the European Joint Situation Centre ability to analyze situations outside the European Union was strengthened by the establishment of the Single Intelligence Analysis Capacity (SIAC), which pools civilian intelligence with that obtained by the European Union Military Staff’s intelligence division. SIAC provides “intelligence input to early warning and situation assessment”, as well as “intelligence input to crisis response planning and assessment for operational and exercises.”(14) The European Union Military Staff was transferred to the European External Action Service (EEAS) in 2010 at the same time as European Union Joint Situation Center, although the institutions themselves have not been merged.

In 2010, European Union Intelligence Center became part of the European External Action Service and expanded to cover internal and external threats, and to allow for collection (mainly from

Open Sources –OSINT), processing, analysis and sharing of confidential information. Former director of the European Union Intelligence Centre, Ilkka Salmi points out: “European Union Intelligence Center’s mission is to provide intelligence analyses, early warning and situational awareness to the High Representative and to the European External Action Service, to various European Union decision makings bodes in the fields of the Common Security and Foreign Policy (CFSP), and the Common Security and Defense Policy (CSDP) and Counter-Terrorism, as well as to the European Union Member States. (15) With little doubt, the European Union should transform the European Union Intelligence Center to an independent European Union Intelligence Agency (16) because the international order has changed dramatically in the last decades and has not made the world more stable. The eastern and southern periphery of Europe (primarily Ukraine, Syrian and Libyan crises) is region with considerable instability. And the European Union has consequently become more active in the international arena. A lack of knowledge about other potential conflicts in the region could be more costly than maintaining a viable European intelligence structure. Moreover, the European Union Intelligence Agency’s main tasks

would be gathering information from the European Union’s Member States intelligence organizations and analyzing it independently. This analysis would allow the Agency to advice the European Commission and the Council on foreign relations and security issues. Most of the information needed for thorough analysis would be obtained overtly. In case of unavailability of vital intelligence the Agency might have to resort to covert collection. The European Union Intelligence Agency could become a very useful institution for European Union policy makers and decision makers in the fields of military affairs once the European Union creates a European Army. (17)

Nowadays, the Syrian, Ukraine and Libyan crises have been sufficiently traumatic to convey the message that if European Union is serious about achieving the objective of a common foreign and defense policy, the requirement for a common European Union intelligence policy is urgent.

Concluding Remarks

Intelligence cooperation is the most important weapon in the battle to contain the new threats (human trafficking, illegal immigration, transnational organized crime, foreign jihadist networks, and radicalization) in the European Union Member States, but its

significance is even greater than that.

International attention due to terror attacks, economic instability, social unrest has drawn a critical lens on the migrant crisis in Europe. The millions of individual streaming into Greece and Italy through the maritime route, whether as refugees from conflict or illegal immigrants, have greatly strained the European Union's institutional capacity, and its people' patience. While rhetoric around terrorist sleeper cells infiltrating refugee movements has been highly focused in the days since the attacks in Paris (13 November 2015) and Brussels (22 March 2016). Concerns have been raised about the security of Mediterranean oil supplies – through shipping- due to the popularity of the maritime route. (18)

In our insistence on the concept of the word “world order”, we do not view international relations solely as the struggle for power between competing states or the consequences for the international system of the distribution of power between states; but rather, as suggested by Hedley Bull ,(19) “as a relationship between order and anarchy in a more fundamental sense.” This means that international relations must be viewed from a perspective of values, which considers interpretation of morality, freedom, justice, civilization and individuality in an

understanding of the relationship between law and power on the national as well as the international level.

In this context, effective intelligence cooperation is hard to achieve even at the national level as different intelligence services compete for resources and attention from the decision-makers, past terrorist incidents in Europe (Madrid, 2004, London, 2005, Oslo, 2011, Burgas 2012, Paris 2015, and Brussels, 2016) served as a wake up for the European Commission to enhance intelligence sharing among the 28 European Member States with the European Union intelligence Center (INTCEN), which could be transformed toward the European Union Intelligence Agency (EUIA) as a needed institution for a prospective European Army.

At the end, in the 21st century, the intelligence and security community in the 28 European Union Member States requires intelligence to be dispersed, not concentrated; open to a variety of sources, not limited to secrets; sharing its information and analysis with a variety of would –be coalition partners, (20) including foreigners and people outside the government, not guarding its “secrets” tightly. Collective action depended on shared intelligence and common assessment is strategically significant among the national intelligence services in the European

Union in order to prevent major terrorist incidents in the future.

References:

- 1) John L. Esposito, (2000), "Islam and the West after September 11: Civilizational Dialogue or Conflict?", Emirate Lecture Series No. 40, p.27, The Emirates Center for Strategic Studies and Research, Abu Dhabi, United Arab Emirates.
- 2) John M. Nomikos, (1995), "The Future of the US-European Security Relationship", *Peace and the Science Journal*, Vol. 26, pp: 20-26, International Institute for Peace, Vienna, Austria.
- 3) Eva Cahen, (2004), "European Union Agrees on More Cooperation to Fight Terrorism", CNSNews-Cybercast News Service.", <http://www.cnsnews.com/ViewPrint.asp?Page=/ForeignBureau/ar.../FOR20040319e.htm> Retrieved on 22/10/2016.
- 4) Ibid.
- 5) Robert O. Keohane and Stanley Hoffman, (1992), "Institutional Change in Europe in the 1980s", in Robert O. Keohane, Stanley Hoffman, (eds), *The New European Community: Decision-Making and Institutional Change*, p: 15, Boulder. Co. Westview Press, USA.
- 6) Timothy M. Devinney and William C. Hightower, (1991), *European Markets After 1992*, p:26, Lexington, MA: Lexington Books, USA.
- 7) Ibid.
- 8) Ibid.
- 9) Jaap Donath, (1993), "A European Community Intelligence Organization," *Defense Intelligence Journal*, Vol. 2, No. 1, pp. 15-33.
- 10) Ibid.
- 11) On 22th of August 2016, the leaders of France, Germany and Italy in Naples, declared the creation of a European Army.
- 12) Jelle van Buuren, (2009), "Secret Truth: The European Union Joint Situation Center", Eurowatch, p:9, <http://www.statewatch.org/news/2009/aug/SitCen2009.pdf> - Retrieved on 22/10/2016.
- 13) John M. Nomikos, (2014), "European Union Intelligence Analysis Centre (INTCEN): Next stop to an Agency?",

- Journal of Mediterranean and
Balkan Intelligence, Vol.4,
No.2, pp: 7-9.
- 14)Ibid.
- 15)Ibid.
- 16)John M. Nomikos, (2005), “A
European Union Intelligence
Service for Confronting
Terrorism”, International
Journal of Intelligence and
Counterintelligence, Vol. 18,
pp:201-202.
- 17)Ibid.
- 18)Lacey Bruske, Michael Nair,
Travis Parrot, Maria Elena
Pino (2016), “Organized
Crime’s Goldmine: Combatting
Maritime Smuggling Routes
from Turkey to Greece”,
RIEAS Monograph, May 2016,
p:20, Athens, Greece.
- 19)John M. Nomikos, (2007),
“Transatlantic Intelligence
Cooperation, the Global War
on Terrorism and
International Order” in
International Order in a
Globalizing World (ed) by
Yannis A. Stivachtis, p: 254,
Ashgate Publishing Ltd, UK.
- 20) John M. Nomikos, (2016),
“Greece: The Need for
Modernization in an Unstable
Environment”, in the
Handbook of European
Intelligence Cultures (eds) by
Bob de Graaff and James M.
Nyce, p:167, Rowman and
Littlefield Publishing
Company, Maryland, USA.

**SECȚIA DE ȘTIINȚE MILITARE - PILON DE BAZĂ AL
ACADEMIEI DE ȘTIINȚE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE**

**DEPARTMENT OF MILITARY SCIENCES - BASIC PILLAR
OF THE ACADEMY OF SCIENCES OF NATIONAL
SECURITY**

**Gl. Fl. Aer. (r.) prof. univ. dr.
Gabriel-Florin MOISESCU**
*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

**Col. (r.) prof. univ. dr.
Gheorghe BOARU**
*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

Rezumat

Secția de Științe Militare, împreună cu Secția de Ordine Publică și Secția de Informații și Securitate Națională, reprezintă un forum de cercetare științifică de specialitate din cadrul Academiei de Științe ale Securității Naționale (ASSN), care asigură îndeplinirea obiectului de activitate al acesteia. În acest articol este prezentată și baza legală privind organizarea și funcționarea secției „Științe militare” în cadrul ASSN precum și cele mai semnificative elemente care privesc activitatea științifică a acesteia.

Ca rezultat al activității de cercetare științifică, Secția de Științe Militare poate contribui la îmbogățirii domeniilor și disciplinelor de studiu în știința militară, având în vedere: evoluțiile continue ale fenomenului militar contemporan; implementarea standardelor NATO și UE; descifrarea metodelor, procedurilor eficiente de acțiune împotriva amenințărilor de tip nou, cum sunt cele asimetrice, hibride, cibernetice, informaționale etc.; eficientizarea acțiunilor militare.

Cuvinte cheie: științe militare; cercetare științifică; acțiuni militare; standarde NATO și UE; amenințări asimetrice, hibride, cibernetice, informaționale.

Abstract

The Department of Military Sciences, together with the Department of Public Order and the Department of Intelligence and National Security, make up a forum of specific scientific research within the Academy of Sciences of National Security (ASSN), which ensures the basis of its activity. This article presents the legal grounds for the organization and functioning of the department "Military Sciences" in the ASSN and the most significant elements related to its scientific activity.

As a result of its scientific research activity, the Department of Military Science can contribute to the development of areas and disciplines in military science, taking into account the following aspects: the continuous evolution of contemporary military phenomenon; the implementation NATO and EU standards; the identification of methods and effective procedures against the new type of threats, such as the asymmetric, hybrid, cyber, informational ones; the objective of increasing the efficiency of military actions.

Keywords: *military science; scientific research; military actions; NATO and EU standards; asymmetric, hybrid, cyber, information threats.*

Asigurarea securității naționale poate fi considerată o condiție fundamentală a existenței națiunii și a statului român și este definită astfel: „Securitatea națională este un drept imprescriptibil care derivă din suveranitatea deplină a

poporului, se fundamentează pe ordinea constituțională și se îndeplinește în contextul construcției europene, cooperării euroatlantice și al evoluțiilor globale”¹.

¹ *Strategia de securitate națională a României*, București, 2007, p. 7.

Componenta principală a sistemului apărării naționale - Armata României - trebuie să fie pregătită să acționeze, independent sau în cadrul Alianței, atât împotriva amenințărilor convenționale cât și a celor asimetrice, în cazul în care sunt amenințate interesele naționale ale României sau este afectată securitatea statelor aliate.

În aceste condiții, procesul de transformare a Armatei României a devenit o cerință obiectivă și a necesitat o strategie specifică. Acest proces include atât pregătirea forțelor naționale pentru participarea la apărarea colectivă, cât și crearea capacităților superioare pentru cele mai moderne tipuri de acțiuni militare, independent sau, în contextul operațiilor întrunite multinaționale, sub comanda NATO.

Conform prevederilor acestei strategii naționale de transformare, „obiectivul fundamental al transformării constă în asigurarea

capacității necesare Armatei României de a promova și proteja interesele naționale în fața riscurilor și amenințărilor curente, aflate în dezvoltare și a celor viitoare, îndeplinirea angajamentelor în planul securității și apărării, asumate de țara noastră în cadrul NATO și UE, precum și față de alte organisme internaționale”².

Armata României poate angaja acțiuni militare, pentru îndeplinirea cerințelor specifice prevăzute în constituție, dar și în conformitate cu angajamentele asumate de România față de NATO, Uniunea Europeană, precum și în cadrul inițiativelor regionale și ale coalițiilor. Funcționarea domeniului militar este guvernată cu prioritate de știința militară, a cărei apariție în rândul altor științe poate fi plasată într-o formă coerentă către

² *Strategia de transformare a Armatei României*, București, 2007, p.4.

sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX.

Ca orice știință, și știința militară este una din formele conștiinței sociale, cu ajutorul căreia oamenii (în principal militarii) realizează cunoașterea sistematică și transformarea unor realități potrivit nevoilor societății. Ea reprezintă „*un sistem de cunoștințe referitoare la legile și principiile luptei armate, la formele de organizare, pregătire și întrebuințare a forțelor armate în război, la metodele și procedeele acțiunilor militare*”³.

Știința militară reprezintă așadar un sistem de cunoștințe care reflectă raporturile și legăturile esențiale ale realității obiective din domeniul militar într-o formă logico-abstractă. Ea este necesară specialiștilor din domeniul militar pentru a înțelege și evidenția trăsăturile generale, esențiale, ale fenomenului război (conflict

armat) sub forma noțiunilor, principiilor, legilor, ipotezelor și teoriilor.

Așadar, apariția și dezvoltarea științei militare au fost determinate din nevoi practice ale celor implicați direct sau indirect în deslușirea intimităților fenomenului militar. Diversificarea scopurilor și obiectivelor războiului, a forțelor și mijloacelor destinate ducerii acestuia, a condus la amplificarea preocupărilor pentru crearea bazei teoretico-metodologice și științifice utilizată în pregătirea și ducerea acțiunilor militare. Iată de ce astăzi putem spune că știința militară, împreună cu alte științe conexe, s-au maturizat prin conținut, devenind o forță determinantă în proiectarea și ducerea luptei armate.

Considerăm că Secția de Științe Militare din cadrul Academiei de Științe ale Securității Naționale (ASSN) poate oferi soluția organizatorică necesară și utilă dezvoltării domeniilor

³ *Lexicon militar*, Ediția a II-a revăzută, Editura Saka, Chișinău, 1994, p.313.

științei militare în contextul actual și viitor euroatlantic.

Secția de Științe Militare, împreună cu Secția de Ordine Publică și Secția de Informații și Securitate Națională, reprezintă un forum de cercetare științifică de specialitate din cadrul Academiei de Științe ale Securității Naționale (ASSN), care asigură îndeplinirea obiectului de activitate al acesteia.

Alături de celelalte două secții științifice ale ASSN, vom milita pentru promovarea conceptului de „*securitate națională extinsă*”, lansat de Strategia națională de apărare a țării în vigoare, care „*vizează interesele care converg spre asigurarea securității naționale, manifestate în următoarele domenii: apărare (înțeleasă în dubla calitate normativă, de apărare națională și apărare colectivă), ordine publică, activitatea de informații, contrainformații și de securitate, educație, sănătate, economic, energetic, financiar,*

mediu, infrastructuri critice”⁴.

Considerăm că activitatea științifică a secției noastre trebuie să aibă o abordare integratoare și multidimensională, alături de celelalte secții ale ASSN, pentru a susține științific concepția Strategiei naționale de apărare a țării, menționată mai înainte, care precizează că „*dimensiunea de apărare se îmbină și echilibrează reciproc cu o serie de alte dimensiuni - ordine publică; activitatea de informații, contrainformații și de securitate; diplomația; managementul situațiilor de criză; educația, sănătatea și demografia*”⁵.

Baza legală privind organizarea și funcționarea acesteia, în cadrul ASSN, este asigurată prin Legea nr.56/2012, Legea

⁴ *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015 - 2019, O Românie puternică în Europa și în lume*, Administrația prezidențială, București, 2015, Art.3, p.5.

⁵ *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015 - 2019, Op.cit.,Art.3.*

nr.140/2015⁶ precum și de Hotărârea de Guvern nr. 1122/2013, prin care sunt aprobate structura organizatorică și statutul de funcționare.

Secția de Științe Militare funcționează în cadrul ASSN ca instituție publică de consacrare academică, de interes național, în domeniul cercetării științifice din sistemul de apărare națională.

Obiectul de activitate al Secției de Științe Militare este direcționat către domeniul sistemului apărării naționale și vizează următoarele: „crearea cadrului legal pentru cercetarea științifică și introducerea continuă a progresului tehnic; dezvoltarea științelor, în scopul alinierii la cerințele NATO și ale Uniunii

Europene; promovarea pe plan național și internațional a cercetărilor științifice specifice științelor militare; coordonarea activității de cercetare științifică în domeniul științelor militare; fundamentarea necesarului de resurse de finanțare a activităților de cercetare-dezvoltare pe termen mediu și lung”⁷.

Pentru îndeplinirea obiectivelor propuse, secția beneficiază de sprijinul conducerii ASSN, activitatea științifică a membrilor săi și este ajutată de aparatul de lucru din structura organizatorică a ASSN aprobată prin HG nr. 1122/2013.

În realizarea obiectului său de activitate, Secția de Științe Militare, sub coordonarea ASSN, colaborează cu Ministerul Educației Naționale și

⁶ *Legea 140/2015 pentru modificarea Legii nr. 56/2012 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Militare. Academia de Științe ale Securității Naționale.*

⁷ *Legea 56/2012 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Militare, Art.2. și Regulament de organizare și funcționare a Academiei de Științe ale Securității Naționale, București, 2016, Art.2.*

Cercetării Științifice, Academia Română, Academia Oamenilor de Știință din România și academii de ramură, instituții militare și civile de învățământ superior, precum și cu alte ministere, instituții și unități de profil, naționale și/sau internaționale.

În vederea realizării obiectului său de activitate, Secția de Științe Militare își propune să desfășoare o multitudine de activități științifice care să răspundă prevederilor L 56/2012 și Regulamentului propriu, astfel: „alături de celelalte secții științifice ale ASSN să participe la elaborarea strategiei naționale a activității de cercetare științifică, din sistemul de apărare, ordine publică, informații și securitate națională, în vederea respectării angajamentelor în domeniul capacităților asumate față de NATO și Uniunea Europeană; să contribuie la valorificarea cercetării științifice din sistemul de apărare; să

elaboreze programe de cercetare științifică în domeniile de interes pentru Ministerul Apărării Naționale; să contribuie, prin activitatea proprie, la dezvoltarea și progresul cercetării științifice din domeniul științelor militare; să colaboreze la programele de cooperare științifică internațională ale colectivelor de cercetare din instituțiile de învățământ superior cu profil militar și/sau civil; împreună cu celelalte secții științifice, sub conducerea ASSN, să participe la elaborarea programelor de cercetare științifică ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului Român de Informații, Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, ale Academiei Române și ale altor ministere și instituții interesate; să inițieze și să dezvolte relații de colaborare cu instituții de cercetare științifică și de învățământ din țară și din străinătate, precum și cu organizații

naționale și internaționale; să facă propuneri, de a se acorda, în condițiile legii, distincții și premii pentru contribuții deosebite în activitatea de cercetare științifică; să organizeze, în nume propriu sau în colaborare cu celelalte secții științifice ale ASSN, cu alte instituții din țară și din străinătate, manifestări științifice, congrese, seminarii, ateliere de lucru și simpozioane pe problemele cercetării din domeniul său de activitate; să participe, împreună cu Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice și cu alte instituții abilitate, la evaluarea și atestarea capacității instituțiilor care desfășoară activități de cercetare științifică, în condițiile legii, potrivit ariei sale de responsabilitate; să formulează puncte de vedere în legătură cu înființarea sau desființarea de institute, centre și unități de cercetare din sistemul de apărare; să

conducă programe de cercetare științifică din Planul național de cercetare-dezvoltare și inovare, atribuite de către autoritatea de stat pentru cercetare-dezvoltare, pe bază de criterii de capabilitate, în sistem competițional sau în mod direct; să coordoneze și să evalueze activitatea de cercetare științifică, a proiectelor și programelor de cercetare științifică din structura proprie; să propună premiarea celor mai valoroase realizări științifice; să propună autorității de stat pentru cercetare-dezvoltare constituirea, pe perioade determinate, în condițiile legii, de centre sau colective mixte de specialiști pentru realizarea unor obiective specifice domeniului său de activitate; să formuleze propuneri în domeniul dezvoltării cercetării și învățământului din sistemul de apărare; să facă propuneri pentru direcții de cercetare și pentru comenzi de cercetare în vederea atragerii de fonduri necesare finanțării activității

secției științifice și ASSN; să contribuie la fundamentarea, argumentarea și expertizarea științifică a opțiunilor și deciziilor din sistemul de apărare; să dezbată probleme științifice și să stabilească acțiunile care interesează ASSN; să analizeze informările membrilor secției privind activitatea desfășurată anual; să verifice îndeplinirea criteriilor de eligibilitate a candidaților în procedura de alegere de noi membri”⁸.

Secția de Științe Militare îndeplinește și alte atribuții din domeniul său de activitate, stabilite prin lege, prin statutul sau regulamentul de organizare și funcționare al ASSN.

Ca activitate științifică, Secția de Științe Militare poate contribui la îmbogățirii domeniilor și disciplinelor de studiu în știința militară având în

vedere evoluțiile continue ale fenomenului militar contemporan.

Dacă în perioada de formare a acesteia, știința militară avea în compunere strategia, tactica, fortificațiile și istoria militară, în prezent sunt considerate drept discipline de studiu: teoria generală, arta militară, istoria artei militare, geografia militară, logistica, teoria organizării și mobilizării forțelor armate, teoria instruirii și educării trupelor, la care pot fi adăugate: psihologia militară, sociologia militară, conducerea militară (comanda și controlul), teoria jocurilor de război și altele. Considerăm așadar că știința militară nu este definită doar ca o *teorie militară*, ci s-a dezvoltat continuu și a devenit un veritabil *sistem de sisteme*, care integrează cele trei mari componente ale sistemelor dinamice militare: teoria militară; practica militară; arta războiului și luptei armate. De asemenea, știința militară se regăsește

⁸ L 56/2012, *Op cit*, Art.6 și *Regulament de organizare și funcționare a Academiei de Științe ale Securității Naționale*, *Op.cit.*Art.5, 18.

la toate nivelurile artei militare, inclusiv în cel decizional (care este totdeauna cel politic): politic; strategic; operativ; tactic.

În actualul context politico-militar și a fenomenului militar contemporan tot mai complex, cercetarea științifică trebuie să fie direcționată spre găsirea soluțiilor privind dezvoltarea capacității de răspuns la noile provocări ale mediului de securitate, actual dar și prospectiv, precum și privind pregătirea populației și a teritoriului pentru apărare.

De asemenea, considerăm că temele de cercetare științifică pot viza subiecte de actualitate dar și prospective privind: „dezvoltarea capabilităților necesare pentru a reacționa în cazul unor amenințări asimetrice și de tip hibrid; atingerea standardelor de performanță specifice realizării interoperabilității între armatele celorlalte state membre și armonizarea prevederilor legale și

normative care reglementează pregătirea și instruirea forțelor armate”⁹, precum și în dimensiunea educativă: „stimularea cercetării științifice, în corelație cu sistemul de educație, ca demers esențial pentru înțelegerea naturii amenințărilor și provocărilor actuale; dezvoltarea culturii de securitate, inclusiv prin educație continuă, care să promoveze valorile, normele, atitudinile sau acțiunile care să permită asimilarea conceptului de securitate națională”¹⁰.

În deplin acord cu preocupările la nivel național și internațional secția noastră se va ocupa cu studierea și dezvoltarea cadrului conceptual, organizatoric și de acțiune necesar asigurării securității cibernetice, inclusiv privind protecția infrastructurilor cibernetice, în concordanță cu noile concepte și politici din

⁹ *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015 - 2019*, Op.cit. Art 73.

¹⁰ *Ibidem*, Art.80.

domeniul apărării cibernetice elaborate și adaptate la nivelul NATO și al Uniunii Europene. Vom dezvolta cercetarea științifică cu scopul de a asigura elementele necesare „*pentru cunoașterea, prevenirea și contracararea amenințărilor, vulnerabilităților și riscurilor la adresa securității cibernetice a României și pentru promovarea intereselor, valorilor și obiectivelor naționale în spațiul cibernetic*”¹¹ îndeosebi cele cu implicații directe asupra apărării naționale.

În conformitate cu HG 1122/2013¹² și cu Regulamentul propriu al ASSN¹³, pentru a asigura buna funcționare, Secția de Științe Militare este condusă

¹¹ *Strategia de securitate cibernetică a României*, București, 2013, Art.2.

¹² *Hotărârea nr.1122/2013* pentru aprobarea structurii organizatorice și a statutului ASM, Guvernul României, București, 2013, Art.4, 5, 10.

¹³ *Regulament de organizare și funcționare a Academiei de Științe ale Securității Naționale*, Op. cit., Art.19, 20, 21.

de un birou format din președinte, 1-3 membri și un secretar științific.

Președintele secției științifice este reprezentant al Universității Naționale de Apărare „Carol I”, iar membrii biroului și secretarul științific sunt aleși dintre membrii titulari și corespondenți, pentru un mandat de 4 ani. Pentru a fi ales, candidatul trebuie să întrunească două treimi din numărul de voturi ale membrilor cu drept de vot prezenți din cadrul secției. În cadrul secției două treimi din membrii acesteia sunt propuși de către instituția coordonatoare a domeniului de cercetare.

În cazul absenței președintelui, conducerea secției științifice este asigurată de către un membru al biroului secției științifice, prin delegare de competență, iar în caz de indisponibilitate mai mare de 6 luni se alege un președinte interimar pe durata rămasă până la încheierea mandatului inițial.

Secția științifică se reunește pentru dezbateră problemelor din domeniul său de competență lunar sau ori de câte ori este nevoie, la solicitarea președintelui sau a cel puțin două treimi din numărul membrilor acesteia.

Secția științifică își desfășoară lucrările în prezența a jumătate din numărul membrilor și adoptă hotărâri cu majoritatea membrilor prezenți. Pentru probleme de importanță majoră, biroul secției științifice poate decide ca majoritatea să fie formată din jumătate plus unu din numărul membrilor secției științifice.

Președintele secției științifice organizează, îndrumă și controlează întreaga activitate a secției. Biroul secției și secretarul științific își desfășoară activitatea managerială și științifică conform atribuțiilor stabilite de Statut și de Regulamentul de organizare și funcționare al ASSN.

Pentru asigurarea vizibilității, transparenței și

unei largi deschideri, la ședințele secției pot participa ca invitați și alți specialiști din domeniu.

ASSN reunește personalități de o deosebită valoare științifică și profesională din domeniile cercetării științifice din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională și are în componența sa membri titulari, membri corespondenți, membri de onoare și membri asociați.

Secția de Științe Militare poate avea un număr maxim de: 25 membri titulari, 25 membri corespondenți, 25 membri de onoare și 25 membri asociați.

Membrii titulari și membrii corespondenți sunt cetățeni români, aleși dintre personalitățile științifice de prestigiu din domeniile secției, membrii de onoare sunt cetățeni români sau străini care s-au remarcat prin realizările și contribuțiile lor la dezvoltarea științelor din domeniul militar. Membrii

asociați pot fi doar persoane juridice.

Membrii titulari și membrii corespondenți sunt aleși pe viață, iar membrii de onoare sunt aleși pentru o perioadă de 4 ani, cu posibilitatea de a fi realeși încă un mandat. Membrii asociați sunt selectați pe perioadele și în condițiile stabilite prin contractele de asociere.

Propunerile de candidați pentru membrii titulari se fac de către membrii titulari ai secțiilor științifice de specialitate, iar candidații sunt aleși din rândul membrilor corespondenți, pe baza „Criteriilor minimale” prevăzute în anexa care face parte integrantă din statutul ASSN.

Propunerile de candidați pentru membrii corespondenți se fac de către membrii titulari și corespondenți ai secțiilor științifice de specialitate, iar candidații sunt aleși din rândul membrilor de onoare pe baza „Criteriilor

minimale”, aprobate ca anexă la Statutul ASSN. În cazul mai multor candidați pe un număr mai mic de locuri se declară admiși cei cu punctajul cel mai mare.

Criteriile minimale pentru obținerea calității de membru titular (corespondent) al ASSN, sunt unice pentru toate secțiile „Științe militare”, „Ordine publică”, „Informații și securitate națională”, sunt prevăzute în Statutul ASSN¹⁴ și în Regulamentul propriu¹⁵ și constau în:

1. recomandare scrisă dată de doi membri titulari, pe baza activității și operei științifice;
2. standarde minimale pentru criteriul 1 privind activitatea publicistică și de cercetare științifică: cel puțin 220 de puncte pentru membru titular și 150 de puncte pentru membru corespondent;

¹⁴ Anexa nr.2 la HG.1122/2013, *Op.cit.*

¹⁵ *Regulament pentru primiri de noi membri în ASSN*, Anexa nr.1, București, 2015.

3. standarde minimale pentru criteriul 2 privind activitatea didactică și științifică: cel puțin 200 de puncte pentru membru titular și 150 de puncte pentru membru corespondent.

Dosarul de candidat va conține lista de activități și documente conform celor două criterii, însoțite de dovezile aferente.

Punctajele acordate pentru fiecare indicator din cadrul criteriilor sunt detaliate în Anexa la Statutul aprobat prin HG nr. 1122/2013 și în Regulamentul de organizare și funcționare a ASSN.

Propunerile de candidați pentru membrii de onoare se fac de către membrii titulari și membrii corespondenți, dintre personalitățile române și străine distinse prin realizări deosebite în domeniul cercetării științifice corespunzător obiectului de activitate al secției.

Propunerile de candidați pentru membrii

asociați se pot face de către membrii titulari, membrii corespondenți și membrii de onoare, dintre persoanele juridice care au ca obiect de activitate un domeniu de interes pentru realizarea atribuțiilor și obiectivelor ASSN.

Propunerile de candidați se transmit secțiilor științifice pentru verificarea condițiilor care trebuie îndeplinite, conform Statutului ASSN, apoi consiliului științific, care le avizează și le supune votului adunării generale, conform legii. Lista candidaților va fi publicată pe site-ul ASSN.

Membrii Secției de Științe Militare au următoarele drepturi și îndatoriri: *„să contribuie la dezvoltarea științelor din sistemul apărării, în scopul alinierii la cerințele NATO și UE; să promoveze pe plan național și internațional cercetările științifice din sistemul apărării; să contribuie la fundamentarea necesarului de resurse de finanțare a activităților de*

cercetare-dezvoltare pe termen mediu și lung din sistemul de apărare; să își expună opiniile asupra problemelor dezbătute; să ia parte la activitatea și lucrările secției și să se implice în activitățile ASSN; să participe activ la manifestările științifice inițiate de secție și de ASSN; să prezinte anual Secției de Științe Militare informații scrise asupra activității lor; să participe la crearea cadrului legal pentru introducerea continuă a progresului științific și tehnic în sistemul de apărare națională; să se implice în asigurarea de fonduri necesare funcționării ASSN”¹⁶.

Secția de Științe Militare va trebui să-și stabilească pentru activitatea viitoare direcții și orientări care să răspundă cerințelor

¹⁶ HG.1122/2013, Op.cit., Art.14 și Regulament de organizare și funcționare a Academiei de Științe ale Securității Naționale, Op. cit., Art. 23.

fenomenului militar contemporan cum ar fi:

- implementarea standardelor NATO și UE;
- stabilirea unei concepții comune privind pregătirea și utilizarea forțelor;
- redefinirea câmpului de luptă spre conceptul de spațiul acțiunii;
- revederea formelor de acțiune în cele patru faze: pace, criză, conflict și postconflict;
- descifrarea metodelor, procedurilor eficiente de acțiune împotriva amenințărilor de tip nou, cum sunt cele asimetrice, cibernetice, informaționale etc.;
- eficientizarea acțiunilor militare.

Având în vedere că imaginea câmpului de luptă, în următoarele decenii, va diferi aproape complet de cea a prezentului, factorul determinant fiind informația cu multiplele ei valențe (materie primă, scop, țintă, instrument) și dorința actorilor participanți de a

obține avantajul informațional (dominație, superioritate, supremație), considerăm că direcțiile de cercetare pot fi actualizate continuu.

Formele moderne de desfășurare a acțiunilor militare, care se pot diversifica în funcție de foarte mulți factori, începând de la cele asimetrice, informaționale, hibride, cibernetice și pot avea caracter național, multinațional, de alianță, de coaliție, pot constitui tot atâtea direcții de cercetare științifică ale secției noastre.

Bibliografie:

1. *Legea 56/2012 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Militare.*
2. *Legea 140/2015 pentru modificarea Legii nr. 56/2012 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Militare. Academia de Științe ale Securității Naționale.*

3. *Strategia de securitate națională a României,* București, 2007.

4. *Strategia de transformare a Armatei României,* București, 2007.

5. *Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015 - 2019, O Românie puternică în Europa și în lume,* Administrația prezidențială, București, 2015.

6. *Strategia de securitate cibernetică a României,* București, 2013.

7. *Hotărârea nr.1122/2013 pentru aprobarea structurii organizatorice și a statutului ASM,* Guvernul României, București, 2013.

8. *Lexicon militar,* Ediția a II-a revăzută, Editura Saka, Chișinău, 1994.

9. *Regulament de organizare și funcționare a Academiei de Științe ale Securității Naționale,* București, 2016.

10. *Regulament pentru primiri de noi membri în Academia de Științe ale Securității Naționale,* Anexa nr.1, București, 2015.

GPS (Argumente pentru dezbateri în domeniul „informații și securitate națională”)

Conf. univ. dr. Nicolae IANCU

Abstract:

In the field of security studies, one talks about the classic and the modern. There are sufficient authors who position this field in multiple architectures of post-modernism under the motivation of the multiplying factors of social interaction. Against this background of cognitive diffusion, there consolidates the necessity of maintaining the scientific vein of the approaches to security and, fundamentally, the analytical processes adjunct to the objects of security.

Mă pregătesc pentru călătorie. Cu mașina. Traseul? Bruxelles – București. Sunt conștient că mă așteaptă un drum lung și pe alocuri plictisitor. Încarc bagajele, verific senzorii de pe bordul mașinii și fixează destinația pe sistemul de navigație GPS. Este un sistem pe care l-am achiziționat dintr-un supermarket cu ceva ani în urmă și care și-a dovedit utilitatea pe parcursul câtorva călătorii turistice în spații limitrofe României.

Pornesc la drum. Vocea feminină din micuțul aparat mă anunță că după ce voi efectua vreo două manevre simple urmează să intru pe autostradă.

Avusesem norocul să îmi găsesc pentru câteva luni o locuință decentă și relativ ieftină pe bulevardul Auguste Reyerslaan, lângă stația de metrou Diamant, acolo unde autostrada A3 își găsește sfârșitul în hățișul urban bruxellez. Cele câteva luni s-au încheiat. Mă găseam la finalul unei misiuni cu reflexii strategice executată

de o echipă internațională la sediul cartierului general al NATO din Bulevardul Léopold III, la numărul 1110.

În nu mai mult de zece minute sunt deja lansat pe centura Bruxelles-ului și audiez prima prognoză: ”mergeți 10 km drept, după care virati la stânga”. Cei zece kilometri zboară ca într-o clipă, pe ritmuri de rock la volum moderat, și imediat după virajul la stânga sunt anunțat de aceeași voce blândă că trebuie să merg 50 de kilometri drept, după care să virez din nou la stânga. La finalul unei jumătăți de oră de mers liniștit, pe o vreme frumoasă pentru Belgia, adică nu prea răcoare și destul de luminos, mă încadrez pe dreapta și mă înscriu pe autostrada A2, care duce spre Germania. Era finalul lunii mai. Fusese o iarnă lungă și foarte rece. Cea mai rece din ultimii 20 de ani. În cele câteva luni petrecute în centrul Europei nu știu dacă am văzut discul soarelui de două sau trei ori. Vremea a fost o surpriză,

pentru că toate discursurile despre schimbările climatice clamează creșterea permanentă și ireversibilă a temperaturilor medii. Paradoxul fenomenului încălzirii globale care îngrijorează întreaga omenire. Vremea este din ce în ce mai dificil de prognozat, iar fenomenele extreme sunt prezente în majoritatea buletinelor de știri. Se investește foarte mult în studii pentru modelarea evoluțiilor meteorologice. Din păcate, infirmarea este încă mai prezentă decât confirmarea ipotezelor de cercetare. Aceste insuccese analitice lasă mult loc pentru rostogolirea unor teorii ale conspirației legate de arme și războaie meteorologice. Chestiuni de mediu ... de securitatea mediului.

Parcurg cam 200 de kilometri pe refrenuri din albumul *Achtung Baby* al trupei irlandeze U2. O muzică minunată, compusă la debutul ultimului deceniu al secolului trecut. Începutul anilor '90. Bono și ceilalți

băieți ai trupei s-au strâns să compună în Berlinul de Est, încercând parcă să surprindă spiritul schimbărilor majore ale lumii europene născută din ruinele zidului Berlinului. Creația artistică nu a mers bine la început. Membrii trupei nu găseau inspirația necesară punerii pe note a noii atitudini față de expresia artistică și față de libertate. Cheia schimbării a fost piesa excepțională *One*. Imnul noii ere a societății contemporane, al victoriei paradigmei umane în fața barierelor de forță ale unei jumătăți de secol de diviziune politică și militară. Era sfârșitul istoriei după Francis Fukuyama. Ce putea fi mai minunat pentru om, decât victoria eternă a democrației liberale fundamentată pe idealuri și nu pe materialism? Singurul front de luptă rămas era cel al ideilor modelului occidental de societate, bazată pe inspirație și creativitate. Chestiuni de ideologie și geopolitică ... securitate în sensul cel mai profund.

Vocea feminină din micuțul GPS nu își mai face simțită prezența. Mă afund în gândurile mele, încercând să rememorez cele mai frumoase locuri pe care le-am vizitat în ținuturile flamande și valone. Primul gând cu care mă lupt este de ce totuși aleg să privesc experiențele trăite prin prisma criteriului de divizare a teritoriului regatului belgian după limba vorbită de locuitori. Oare acesta nu este în fapt un criteriu cultural sau poate politic și nu unul lingvistic? Care o fi diferența? Încerc să mă concentrez pe ceea ce reprezintă Belgia pentru civilizația occidentală în special și pentru cea europeană în general.

Îmi amintesc ceea ce discutam cu un coleg canadian pe parcursul stagiului meu bruxellez. Cu prilejul unei vizite pe care am realizat-o împreună la Ypres, în nord-vestul Belgiei, acesta a fost profund marcat de urmele prezente peste tot ale conflictului devastator din Primul Război Mondial.

Tranșeele, nenumăratele fragmente de muniție împrăștiate peste câmpiile vaste, cimitirele eroilor, solemnitățile care pluteau în aerul locurilor, ne-au obligat să ne reamintim de impactul nimicitor al formelor acute de manifestare a resorturilor de putere în situații de criză extremă, așa cum se întâmplă în timp de război. De ce a fost posibil să se petreacă toate acestea? Care sunt costurile securității? Care este măsura jertfei umane? Sunt întrebări care au o altă forță emoțională atunci când sunt abordate într-o dezbateră multinațională.

Daniel, un bărbat din Quebec aflat la vârsta maturității, se uita la o candelă aprinsă și la un trandafir proaspăt așezat lângă cartea de onoare a cimitirului eroilor canadieni din St. Julien. Câteva clipe mi-a lăsat impresia că se uită prin mine. Părea că așteaptă să se întâlnească cu bunicul său care luptase în acele locuri, departe de Canada, pe

o câmpie umedă aflată la câteva mii de kilometri de casă, undeva în Europa. Mi-am amintit că vizitasem cu câțiva ani în urmă Muzeul Militar din Ottawa, de unde reținusem că forța expediționară canadiană a constatat în peste 400.000 de militari, dintre care aproape 60.000 și-au pierdut viața pe pământul rece și umed al țărmurilor franco-germane. Mult mai mulți fuseseră răniți și s-au întors acasă cu urme adânci pe trup și în suflet, marcând istoria unui popor a cărui valori seculare sunt democrația și libertatea. Chestiuni de război ... securitate în sensul cel mai acut.

Discuțiile noastre nu au putut face abstracție de proximitatea frontierei franceze și ne-au dus spre fixarea imaginară a frontierei dintre Europa germanică și Europa latină, care trece exact prin acele locuri. Adică frontiera dintre nordul și sudul Europei, divizare pe care o auzim invocată astăzi în discursul politic occidental

mai mult decât oricând în ultimele decade. Spațiul dintre Rin și teritoriile francofone a reprezentat centrul celor mai sângeroase ciocniri din cadrul conflictelor majore europene de la începutul secolului XIX și până în prezent. Rămâne astăzi teritoriul unor sentimente amestecate, după două sute de ani de sacrificii, lacrimi și eroism confuz.

Prin revigorarea discursului *Rhineland-ului* reprezentarea spațiului european devine și mai fragmentată, reperele longitudinale și latitudinale ale geopoliticii sale făcând astăzi din GPS un instrument mai util pentru diplomație decât pentru drumetrie. Dincolo de politicile publice promovate de Bruxelles, am convingerea că, la un sfert de veac de la căderea zidului Berlinului, geografia joacă încă un rol determinant în Peninsula europeană, așa cum o numește George Friedman. Nu mai auzisem acest concept din anii de liceu,

când, în cadrul orelor lungi de Geografie scurse în serile reci din timpul liceului industrial pe care l-am urmat în altă epocă, profesoara vorbea cu o voce blândă despre nemărginirea Euroasiei, deși întreg universul nostru de atunci era cel mioritic.

Vladimir Socor, reputatul analist politic român cu contribuții excepționale în modelarea și descrierea fenomenelor de securitate din regiunea Mării Negre, îmi povestea sentimentul pe care l-a trăit la începutul anilor '50 pe plaja din Mamaia când, privind peste întinderile de apă, singurul lucru pe care l-a putut „vedea” a fost capătul lumii. Nu „existau” nici Georgia, nici Armenia, nici Crimeea, nici măcar Turcia. Nu se putea percepe nimic altceva decât nemărginimea mării. Singura replică pe care am putut să i-o ofer în fața acestei metafore cu o forță desăvârșită, a fost că și eu am avut aceeași senzație în vara lui 1989, când peste decenii

viețile românilor erau încă blocate în „mic”. Chestiuni de percepție ... securitate în sens subiectiv.

Revenind la Peninsula europeană, am încercat în întâlnirile pe care am avut plăcerea să le am cu George Friedman să îmi dau seama dacă prin această sintagmă încercă să minimizeze rolul centrului civilizației de tip occidental în a promova și susține peste mări principiile democrației pe care o percepem astăzi ca forma cea mai avansată de orânduire socială. Pentru mine ideea de peninsulă este asociată unui spațiu limitrof. De avangardă sau ariergardă. Depinde de perspectivă și context. Însă ideea de izolare rămâne prevalentă. Spre surprinderea mea, în enunțarea conceptului nu am găsit altceva decât normalitate în vocea lui Friedman. Nicio urmă de patimă sau aroganță. Acest lucru m-a pus pe gânduri.

Într-adevăr, la scară planetară, Europa este o peninsulă, așa cum Grecia

sau Italia sunt peninsule la scară europeană. Dacă vrem, ca europeni, să simțim și să acționăm global, atunci trebuie să înțelegem și să asumăm corect proporțiile spațiului fizic pe care îl ocupăm în ecuația interacțiunilor globale. Asta nu înseamnă că trebuie să ne temem de mărginimea bătrânului continent în comparație cu imensitatea lumilor asiatice sau dimensiunea americilor. Istoria a dovedit că, deși peninsule, Grecia și Roma antică au stăpânit cea mai mare parte a lumii cunoscute în perioadele lor de glorie.

Acestea au fost factori determinanți pentru globalizarea conceptelor lor de orânduire politică și socială, la scara geografică a epocilor respective. Validarea și consolidarea unor modele de interacțiune și construcție socială de sorginte elenă și latină, au dus la conturarea elementelor definatorii ale existenței națiunilor și relațiilor internaționale, așa cum le înțelegem astăzi.

Desăvârșirea și exportarea acestor modele a fost posibilă în mileniul al doilea prin exprimarea vocației de descoperitori a ibericilor și a spiritului creativ al britanicilor, francezilor și germanilor.

În aceste condiții, de ce să nu acceptăm că peninsula europeană poate să fie continuatoarea acestei tradiții pentru secolele ce vor urma? Dacă ne încumetăm să explorăm această arie de cercetare, întrebarea care se pune este cine va fi portdrapelul acestei construcții. Care dintre națiunile europene menționate anterior, sau altele noi, vor putea să coaguleze suficientă voință și resurse pentru a *coloniza* mințile și sufletele oamenilor de pe tot cuprinsul globului. Chestiuni de mare strategie ... securitate în sens vocațional.

Nu cred că se va mai putea ridica o singură națiune la nivelul de voință și acțiune al hegemonilor ultimelor două secole. Europa

poate să redevină centrul conceptelor de interacțiune umană și socială numai dacă este unită. Pentru ca Uniunea Europeană să fie exponentul Europei trebuie să-și întărească pilonii definatorii ai securității sale. Avântul tehnologiilor, viteza de comunicare și mobilitatea extraordinară umană, materială și financiară impun regândirea profundă a paradigmelor de securitate ale viitorului. Din ce în ce mai mulți cercetători europeni din domeniul științelor politice și studiilor de securitate, în mod special din arealul central și est-european, alunecă pe panta clamării sfârșitului statului ca referențial al ecuațiilor de securitate, cumva ca o garanție academică a desprinderii definitive de un trecut în care s-au aflat în tabăra geopolitică nepotrivită.

Introducerea în dezbatere a modelelor umane construite pe eșafodarea individului ca unic reper de congruență conceptuală în

analizele de securitate, cu invocarea empirică a conceptelor spațiului Europei de nord ca unice modele de succes, induce erori de analiză prin reducerea argumentelor doar la spațiul desigur necesar, dar insuficient, al emoțiilor. Desigur că OMUL trebuie privit ca obiect central de cercetare al studiilor de securitate. Cu excepția catastrofelor naturale, toate celelalte amenințări au ca germene sau vizează omul. Înțelegerea fenomenelor de securitate obligă la complementaritate, într-o ecuație integratoare subiectiv-obiectiv, cu determinanți paradigmatici.

În prezent, statul, ca determinant securitar, continuă să rămână singurul exponent al autorității legitime în raport cu grupurile umane. Spațiul limitat de manifestare a statelor le poziționează într-o permanentă tranzație de forță, însoțită în general de violență, în scopul promovării propriilor interese.

Realismul, cu toate modelele sale derivate, continuă să reprezinte paradigma dominantă de securitate, care înglobează toți factorii și funcțiile de manifestare concretă a securității așa cum o putem înțelege astăzi. Chiar dacă spațiul virtual al lumii cibernetice diluează substanța frontierelor geografice și oferă suficiente platforme de manifestare reflectivă a indivizilor, el a fost invadat și preluat în mare măsură sub control tot de formele fizice de existență a statului, în primul rând de centrele sale de identitate și interese, instituțiile.

Tinerii cercetători sunt din ce în ce mai atrași de teoria constructivistă, pe care o îmbrățișează mai mult ca o soluție pentru delimitarea de (neo)realism sub o formă de frondă potențată de oboseala scenariilor de securitate construite mult prea mulți ani pe arhitecturi raționaliste de gândire. Ceea ce știm sigur astăzi este că toate aceste paradigme există. Care este lupa pe care trebuie

să o folosim pentru pătrunderea înțelesurilor conceptelor de securitate în spațiul european, rămâne să stabilim. Chestiuni de metodă ... securitate în sens științific.

Pentru a complica și mai mult datele analizei, nu putem neglija istoria Peninsulei Balcanice. Acest teritoriu a fost întotdeauna greu de înțeles și mai greu de modelat în cancelariile occidentale. Violența ciocnirilor civilizaționale a fost mai intensă în Balcani decât oriunde pe cuprinsul Europei. Linia de demarcație a vestului de est, înțeleasă în primul rând prin prisma religiilor, a fost în ultima jumătate de mileniu cercul de foc al Europei.

Falia dintre Orient și Occident a fost epicentrul celor mai puternice cutremure existențiale ale spiritului european, tragediile umane produse ca fenomen de masă sub formă de epurări etnice sau genocid punând la grea încercare sensul congruenței

principiilor și valorilor paneuropene. Incapacitatea Europei de a integra până în prezent toate granițele sale litorale într-o singură uniune de gândire și acțiune este oare un argument suficient pentru a accepta că Peninsula europeană este, în fapt, în cădere liberă ca importanță în complicata ecuație a globalizării și competiției pentru dominație? Bruxellesul dă semne evidente de slăbiciune în promovarea unei poziții ferme privind extinderea Uniunii Europene în arealul balcanic și întreține percepția că regiunea nu este acoperită de semnalul GPS în coordonatele democrației occidentale. Realizarea unui litoral neîntrerupt al uniunii, de la Marea Baltică la Marea Neagră, este încă împiedicată de forma și intensitatea de manifestare a amenințărilor de securitate. Incapacitatea unor guverne din regiune de a securiza propriile frontiere menține breșe active de insecuritate.

Un exemplu însoțit de sânge și lacrimi este fenomenul migraționist cu care se confruntă Europa astăzi. Trăim realitățile unei experiențe dure ce părea, cu câteva zeci de luni în urmă, doar filă de istorie scrisă într-un areal geografic prea îndepărtat pentru a produce îngrijorare în capitalele europene. Breșele litorale au făcut ca această istorie să redevină studiu de caz în laboratorul scenariilor de securitate tangibilă ale prezentului. Felul în care acest fenomen transformă pe termen scurt profilurile comportamentale ale europenilor, altădată extrem de predictibile, solicită o analiză profundă a fundamentelor gândirii unioniste europene. Chestiuni de securitate ... securitate în formă brută.

Pentru a integra cele menționate și multe altele pe care nu am avut răgazul să le

prezint aici, avem nevoie de un concept integrator, de un corolar al analizelor de securitate. Securitatea extinsă este un construct care aduce în prim-planul dezbaterilor de securitate domenii noi, care complică ecuațiile clasice de risc, amenințare, vulnerabilitate și oportunitate.

Prin aportul său, conceptul de securitate extinsă adaugă și nu elimină. Conjugă și nu disjunge. Compune și nu descompune. Integrează și nu polarizează. Deci avem nevoie de obiect de studiu, ipoteze de cercetare, metode de analiză și rezultate novatoare care să permită securității să fie ceea ce trebuie - condiție sine qua non a existenței, performanței și competitivității. Iar toate acestea nu pot fi intuitive, comprehensive, holistice, în afara domeniului "informații și securitate națională".

DEZVOLTAREA SECȚIEI „ORDINE PUBLICĂ” A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE

DEVELOPMENT DEPARTMENT „PUBLIC ORDER”
ACADEMY OF SCIENCES OF NATIONAL SECURITY

Prof.univ.dr.

George-Marius ȚICAL

*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

Rezumat:

Sistemul Ordine Publică se află într-o permanentă schimbare, ancorat la dezvoltarea societății, iar acum, în era globalizării, acesta incită la noi forme de abordare a tematicii efervescente emise de acesta. Abordarea exhaustivă a cercetării domeniului trebuie să fie făcută din prisma unei abordări sistemice, plecând de la general la particular, de la complex spre suplu, flexibil, util. Prin cercetarea subdomeniilor acestuia se va putea asigura expertiza necesară ce va fi pusă la dispoziția decidenților, pentru a asigura fundamentul și justificarea științifică a deciziilor.

Cuvinte-cheie: *ordine publică, afaceri interne, secție ordine publică, Academia de Științe ale Securității Naționale.*

Abstract:

Public Order System is a permanent change, anchored to society, now in the age of globalization, it incites new forms for addressing effervescent issued by it. Addressing exhaustive field research must be done from a holistic perspective, starting from general to particular, from complex to supple and flexible manner. By researching its subdomains will be able to provide the necessary

expertise to be made available to decision-makers to provide scientific foundation and justification of decisions.

Keywords: *public order, home affairs, public order department, Academy of Sciences of National Security.*

Înființarea Academiei de Științe ale Securității Naționale asigură cadrul academic de cercetare științifică în domeniile apărării, informațiilor și ordinii publice și siguranței naționale.

Secția Ordine Publică și Siguranță Națională contribuie cu expertiză specializată la clarificarea conceptuală, dezvoltarea doctrinei ordinii publice și afacerilor interne și desfășoară cercetări și studii de specialitate în vederea cunoașterii problematicii și implementării soluțiilor științifice identificate.

Domeniul Ordine Publică și Siguranță Națională capătă recunoaștere științifică binemeritată și i se acordă o reală poziție și rolul pe care îl are la nivel național prin secția cu același nume. Prin cercetarea subdomeniilor

acestuia se va putea asigura expertiza necesară ce va fi pusă la dispoziția decidenților, pentru a asigura fundamentul și justificarea științifică a deciziilor.

Legitimitatea domeniului Ordine Publică și Siguranță Națională este dată de consacrarea acestuia, în anul 2002, prin înființarea domeniului de doctorat cu același nume, respectiv a singurei Școlii doctorale din România, în cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”.

Bineînțeles că domeniul a cunoscut o creștere permanentă prin masteratele apărute în acest domeniu și a cercetării științifice desfășurate în ultimii anii cu rezultate meritorii.

Prin înființarea Academiei de Științe ale Securității Naționale, respectiv a Secției Ordine

Publică și Siguranță Națională, se arată importanța și locul domeniului la nivel național și chiar internațional, și prin aceasta obligă membrii săi să acorde expertiză în materie de cea mai bună calitate. Acest domeniu de graniță oferă teme și subiecte care trebuie dezbatute, dar mai ales la care trebuie să găsim soluții, având în vedere continua sa evoluție. Caracteristica principală a domeniului este pluridisciplinaritatea.

Promovarea, sprijinirea, dezvoltarea cercetării științifice și academice, a membrilor secției Ordine Publică și Siguranță Națională a Academiei de Științe ale Securității Naționale, cercetarea și prezentarea stărilor, proceselor și tendințelor în domeniul afacerilor interne în general și a ordinii publice în special reprezintă preocupări permanente ale acestora.

Cercetarea domeniului este o întreprindere

curajoasă, presupunând o stăpânire a mijloacelor de cercetare din varii domenii (drept, economic, sociologie, psihologie, militar, administrativ, criminologie etc.). Metodele și tehnicile utilizate trebuie să permită disecarea analitică, din perspectivă juridică, sociologica, psihologică, criminologică, a fenomenelor subsecvente ordinii publice, pentru a putea realiza în final sinteza ei teoretică, fundamentul propunerii unor soluții de abordare a rezolvării problematicii acesteia. Cercetarea acestor manifestări este extrem de laborioasă.

Necesitatea armonizării și compatibilizării sistemului românesc de ordine publică cu cele din statele Uniunii Europene a generat căutări permanente pentru realizarea unui cadru juridic și acțional eficient care să răspundă transformărilor și obiectivelor preconizate în plan structural și funcțional, prin asigurarea resurselor

umane și financiare necesare materializării acestora.

În domeniul ordinii și siguranței publice este nevoie de o viziune unitară a modului în care trebuie să se concentreze eforturile de a identifica prioritățile de acțiune în asigurarea activităților de cunoaștere, prevenire și combatere a fenomenului infracțional, de garantare a drepturilor și libertăților constituționale, de apărare a siguranței cetățenilor, a proprietății publice și private, de asigurare a climatului necesar funcționării instituțiilor statului, în conformitate cu prevederile legii, precum și consolidarea cooperării cu serviciile polițienești ale celorlalte state membre ale Uniunii Europene, ale SUA, în domeniul terorismului și crimei organizate.

1. Misiune

Misiunea Secției Ordine Publică și Siguranță Națională în domeniul cercetării-dezvoltării este de a realiza și dezvolta

activitatea de cercetare științifică de valoare în domeniile sale de activitate pentru beneficiul și progresul societății.

Valoarea este creată prin atingerea competențelor, abilităților și cunoștințelor necesare și prin dezvoltarea unor abordări științifice și soluții tehnice inovatoare cu aplicație practică și în domeniul cercetării-dezvoltării.

2. Viziune asupra cercetării-dezvoltării

Viziunea secției asupra activității cercetării-dezvoltării este exprimată prin următoarele concepte:

- va promova valorile din domeniul său de referință, desfășurând activitate specifică în sectorul universitar;
- va deveni principala structură cu tradiție din România în domeniul Ordinii Publice și Siguranței Naționale, cu realizări în domeniul cercetării dezvoltării la nivel național și internațional;

- va valorifica capacitățile de investigare, de cercetare, dezvoltare și inovare ale personalului său în abordarea și soluționarea problemelor cu care se confruntă acest domeniu;
- va consolida direcțiile de cercetare existente și va promova direcții noi;
- va fi recunoscută ca un promotor al activității în domeniul Ordinii Publice și Siguranței Naționale în societatea română;
- activitatea secției va avea un impact științific și social pozitiv, contribuind activ la soluționarea problemelor dificile cu care se va confrunta societatea în domeniu și/sau prin activitate de înalt nivel, susținută și permanentă.

3. Obiective strategice

Secția a aprobat Planul de Cercetare Dezvoltare pentru perioada 2015- 2017, care reprezintă principalul instrument prin care aceasta implementează Strategia pe termen scurt.

Prin acestea se urmărește atingerea celor **trei**

obiective strategice ale sistemului și anume:

1. Crearea de cunoaștere, respectiv obținerea unor rezultate științifice și tehnologice de vârf, competitive pe plan global, în scopul creșterii vizibilității internaționale a cercetării românești și a transferării ulterioare a rezultatelor în practică.

2. Creșterea calității sociale, respectiv găsirea de soluții științifice și tehnice care susțin dezvoltarea socială și îmbunătățesc condiția umană a acestuia.

3. Susținerea dialogului știință-societate.

Urmărirea acestor obiective generale se va realiza în cadrul unei viziuni pe termen scurt privind sistemul de ordine publică și rolul acestuia în societate.

Astfel, sistemul de ordine publică va putea să devină un important element al dezvoltării mediului cunoașterii din România, fiind capabil să susțină performanța prin inovare în toate domeniile care

contribuie la asigurarea bunăstării cetățenilor și totodată să atingă excelența științifică recunoscută pe plan internațional.

Pentru a răspunde acestei provocări, membrii secției vor manifesta deschidere, în primul rând către mediul științific național și internațional, apoi către sistemul educațional și nevoile societății.

Principiile generale ale construcției

În alcătuirea Strategiei și Planului de cercetare al Secției s-a ținut seama atât de rezultatele obținute în urma analizei stării actuale a sistemului de ordine publică și siguranță națională, de condițiile naționale și internaționale, cât și de perspectiva integrării României în Uniunea Europeană. De asemenea, s-a avut în vedere experiența acumulată în organizarea și desfășurarea activității de cercetare, precum și de rezultatele obținute din consultarea comunității

științifice din țară și din străinătate.

Principiile care vor conduce activitatea Secției sunt:

- Dezvoltarea cantitativă și îmbunătățirea calitativă a activității de cercetare științifică.
- Alocarea și realocarea resurselor pe programe.
- Sustenabilitatea dezvoltării sistemului, prin investiția în dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea infrastructurii de cercetare și creșterea gradului de deschidere internațională.

Dezvoltarea domeniilor conexe Ordinii Publice și Siguranței Naționale în care România are interes se va realiza prin activități de cercetare științifică, cu reale contribuții la creșterea calității cunoașterii și la îmbunătățirea calității vieții. Totodată se vor îmbunătăți continuu performanțele vizibile pe plan internațional în domeniu, la care România are potențial de cercetare și în care au fost obținute

rezultate comparabile cu cele ale țărilor UE. Se urmărește corelarea obiectivelor referitoare la strategii-programe-instrumente.

• Direcțiile de acțiune ale Secției sunt:

• Susținerea cercetării științifice fundamentale, de frontieră și exploratorie;

• Organizarea de „workshopuri exploratorii” destinate identificării nișelor de cunoaștere neexplorate;

• Lansarea de apeluri pentru colaborări internaționale pe proiecte de cercetare fundamentală, de frontieră și exploratorie;

• Susținerea de manifestări științifice;

• Promovarea comunicării și consolidarea rolului științei în societate;

• Elaborarea de studii prospective în știință și societate;

• Pregătirea și stimularea participării la programe internaționale de cercetare;

• Managementul calității în educație;

• Educația privind Leadership-ul și

responsabilitatea socială în condițiile proceselor de europenizare și globalizare;

• Sprijinirea proiectelor pe direcții tematice.

Valorile promovate de membrii Secție privind activitatea de cercetare

Gândire inovatoare

Gândirea inovatoare înseamnă promovarea ideilor creative ce pot genera noi valori, dar și evaluarea echilibrată a efectelor acestor idei. Secția își asumă în acest sens următoarele obiective:

• Va încuraja gândirea creativă în domeniu;

• Va recepta în mod pozitiv ideile noi, dintr-un spectru larg de abordări și soluții;

• Va încuraja publicarea rezultatelor activității de cercetare sub forma de proiecte/programe și lucrări științifice originale;

• Va încuraja analiza critică a gândirii precum și a alternativelor generate.

Credibilitate

Credibilitatea derivă din deținerea de cunoștințe, înțelegerea și comunicarea corespunzătoare a acestora,

dar include și recunoașterea situației când cunoștințele și înțelegerea sunt insuficiente sau eronate.

Secția își asumă în acest sens următoarele obiective:

- Va dezvolta cunoașterea și înțelegerea științelor din domeniile sale de activitate, dar și a științelor conexe sau înrudite;
- Va dobândi cunoștințe și competențe științifice noi, prin dezvoltarea activității cercetării de nivel înalt;
- Va aduna rezultate și va beneficia de experiența altor instituții de învățământ importante sau companii angajate în activitate prin colaborare cu acestea și prin schimb de competențe.

Angajament

Angajamentul derivă atât din abordarea muncii cu seriozitate, cât și din recunoașterea responsabilității uneia sau mai multor persoane într-un efort colectiv.

Secția își asumă în acest sens următoarele obiective:

- Va oferi sprijin personalului titular și asociat implicat în activitatea de cercetare științifică;
- Va asigura spațiu de exprimare pentru toți membrii săi cu preocupări în dezvoltarea activității;
- Se va poziționa ca o secție dinamică;
- Va stimula membrii săi la nivel individual, dar și colectiv, să contribuie activ la mediul de lucru productiv, mental și social, ca o parte importantă a culturii muncii promovată de Academie.

Secția Ordine Publică și Siguranță Națională va maximiza nivelul de finanțare alocat activității de cercetare prin:

- obținerea de granturi de finanțare nerambursabile, prin programe naționale sau internaționale;
- obținerea de contracte de cercetare și prestări servicii, prin competiție sau alte modalități de atribuire legale;
- angajarea în strângerea de fonduri prin sponsorizări, cu respectarea intereselor

reciproce sponsor -
sponsorizat;

- furnizarea de programe educaționale la comanda în domeniul său de competență, pe baze contractuale, către instituțiile interesate;
- angajarea în activități de informare și sprijin, incluzând activitatea de lobby și crearea de asocieri/parteneriate avantajoase.

Programele propuse de către Secția noastră sunt în deplină consonanță cu Strategia Națională de Apărare, un studiu pentru aceasta fiind promovat de către Academia noastră.

Elemente conceptuale pentru fundamentarea noii Strategii Naționale de Apărare a Țării.

Fără a se substitui Strategiei, documentul își propune să fundamenteze științific și critic conceptul de securitate extinsă, practic nucleul ideatic în jurul căruia este elaborată o astfel de strategie. Documentul elaborat la nivelul Academiei

de Științe ale Securității Naționale teoretizează domeniile incluse în conceptul de securitate națională extinsă:

- a. apărarea, - UNAp;
- b. securitatea socială, - Academia de Poliție;
- c. securitatea educațională, - Academia de Poliție /Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice;
- d. securitatea alimentară, - Academia de Poliție, Poliția de frontieră, control fitosanitar/ Poliția transporturi pe trasabilitate mărfuri;
- e. securitatea economică, - Poliția - investigarea fraudelor;
- f. securitatea energetică, - pază, jandarmi;
- g. securitatea mediului, - păduri, flora, salvamont, jandarmi montani, jandarmi Deltă, piscicol, Salvamar, Poliția frontieră pe mare;
- h. securitatea financiară, - spălare bani, finanțare terorism;
- i. securitatea infrastructurilor critice,

oferind totodată exemple de abordări din Strategia de Securitate Europeană, strategiile unor țări europene, precum și din cea a Statelor Unite ale Americii.

Obiectivele acestui for științific vizează și **fundamentarea necesarului de resurse de finanțare a activităților de cercetare-dezvoltare pe termen mediu și lung din sistemul securității naționale, precum și crearea cadrului legal pentru introducerea continuă a progresului tehnic în sistemul de apărare, ordine publică și siguranță națională.**

În urma studiului realizat de Secție pentru identificarea oportunităților pentru proiecte de cercetare, s-a ajuns la următoarele posibilități:

-securitatea educațională

- o Crearea și implementarea unui Sistem național de colectare, analiză și prognoză/(modelare a proceselor informaționale) din mediul preuniversitar

și studentesc în vederea implementării conceptului OSCINT la nivelul elevilor și studenților (plecând de la proiectele OSCINT 2009 și OSCINT XXI).

-securitatea alimentară

- o Crearea și implementarea unui sistem național unic de trasabilitate (de la producătorul de materie primă până la consumator) pentru produsele alimentare și integrarea acestuia în sistemele europene existente.

-securitatea economică

- o Creșterea capacității administrative prin crearea și implementarea unui sistem național unic de comunicații securizat pentru agenții economici și ONG.
- o Creșterea capacității administrative prin crearea și implementarea unui sistem integrat de raportare, control, modelare și previziune în domeniul fiscal (eliminarea evaziunii fiscale).

-securitatea mediului

- Asigurarea securității mediului, prin crearea și implementarea unui sistem de monitorizare și control al pădurilor – Radarul Pădurilor, bazat pe conceptul integrat de GISINT (Geospatial Intelligence) și IoT (Internet of Things)

-securitatea

infrastructurilor critice

- Crearea și implementarea conceptului de securitate individuală în cadrul sistemelor inteligente de transport la nivelul drumurilor naționale și autostrăzilor (implementarea ITS, Creșterea gradului de siguranță și securitate pe toate modurile de transport, fluidizarea traficului la frontieră, e-call, monitorizarea și controlul transporturilor periculoase, monitorizare infracțiuni cu auto prin sistemul rovinietă și extinderea funcțiilor la nivelul camerelor de

supraveghere) – colaborare cu ministerele de Interne și al Transporturilor, CNADNR, CESTRIN.

- Crearea și implementarea unui model de siguranță și securitate publică urbană bazată pe analiza BIG DATA și asistare a deciziei în timp real, cu suport de colectare bazat pe IoT (Internet of Things), GISINT, OSINT.

- Crearea și optimizarea unui model național de centru operațional pentru managementul situațiilor de criză cu dezvoltarea ulterioară a fiecărei componente.

Obiectivul prioritar al momentului este apariția *Strategiei naționale de ordine publică*, document care oferă ansamblul obiectivelor majore pe termen mediu, în domeniul ordinii publice, coroborate cu principalele modalități de realizare și resurse necesare pentru menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice și contribuie la stabilirea unei direcții unitare, la nivelul

tuturor instituțiilor de ordine publică.

Este unul dintre pilonii de bază pentru realizarea obiectivelor strategice ale Strategiei Naționale de Apărare și va urmări îmbunătățirea serviciilor de ordine și siguranță publică.

Strategia națională de ordine publică trebuie să se coreleze cu Strategia pentru dezvoltarea justiției, ce urmărește modernizarea și eficientizarea sistemului judiciar, cu Strategia privind securitatea internă a Uniunii Europene și Tratatul de la Lisabona.

Strategia implementată la nivelul UE reprezintă o valoare adăugată efectivă în raport cu inițiativele similare ale diverselor state membre, dat fiind că fenomenul infracțional ce trebuie combătut capătă din ce în ce mai multe trăsături transfrontaliere.

În concluzie, ne aflăm într-o perioadă în care majoritatea formelor de criminalitate cunosc noi

tipologii de manifestare, iar starea generală de securitate a cetățeanului și a mediului de afaceri are de suferit pe fondul unei insuficiente articulări și al unei anumite rigidități a instituțiilor din sistemul de ordine și siguranță publică, în fața noilor provocări. Deși numărul persoanelor care prestează servicii de securitate a crescut în ultimii ani (sistemul privat de pază și protecție, poliția locală), insuficienta coordonare a acestora creează vulnerabilități care sunt exploatare tot mai mult de grupările infracționale. La această imagine se adaugă dezideratul aderării la Spațiul Schengen și garanțiile care trebuie să fie asigurate pentru toți cetățenii Uniunii Europene, respectiv frontiera maritimă, aeriană și terestră, aflată în responsabilitatea noastră, ce asigură un spațiu unic de libertate, securitate și justiție.

În ultimii ani, în întreaga lume a crescut

numărul acțiunilor violente la care au participat mase mari de persoane, cărora forțele de ordine au trebuit să le facă față, pentru menținerea lor sub control, ori pentru restabilirea ordinii, atunci când s-au produs grave tulburări.

În mod cert toate sistemele de ordine publică trebuie să se adapteze realităților societăților contemporane și colectivităților pe care le deserveșc în scopul apărării valorilor fundamentale ale statului de drept, ale drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, creșterii gradului de siguranță al persoanelor și asigurării unei securități sporite a proprietății publice și private.

Istoria a scos în evidență că o societate omenească, în ansamblu, nu poate exista și nu poate

înregistra progrese în afara unei stări de ordine generală, corespunzător structurată și respectată după reguli și norme bine statuate.

Sesizăm că la nivel mondial, deși forțele de ordine s-au aflat într-un proces permanent de evoluție și adaptare, rata criminalității nu a înregistrat scăderi semnificative, siguranța publică nu a devenit o problemă desuetă, iar sentimentul de securitate al unei colectivități a cunoscut scăderi dramatice în urma producerii primului incident grav la adresa securității publice.

Falsa iluzie a definitivării procesului de evoluție a forțelor de ordine și ajungerii acestora la un nivel maximal de performanță creează premisele distragerii atenției de la tendințele de „progres” ale criminalității.

**COORDONATE ÎN POLITICA EXTERNĂ A
UNIUNII EUROPENE DUPĂ CRIZA UCRAINEANĂ
COORDINATES OF EUROPEAN UNION FOREIGN
POLICY IN THE AFTERMATH OF THE CRISIS IN
UKRAINE**

**Col. prof. univ. dr.
Gheorghe Calopăreanu**
*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

Rezumat:

Statutul de actor relevant de securitate al Uniunii Europene a fost dintotdeauna supus unor dezbateri aprinse. Viziunea generală, conturată de către experții europeni și neeuropeni, a tins către considerarea UE ca având relevanță substanțială mai degrabă din punct de vedere economic. De regulă, opiniile formulate converg către concluzia că Uniunii îi lipsește coeziunea, coerența și eficiența în acțiunea externă.

Lucrarea de față argumentează necesitatea adaptării politicii externe a UE la noile caracteristici ale mediului internațional de securitate, a reconsiderării termenilor în care aceasta abordează relațiile cu terți, atât în cadrul parteneriatelor strategice, cât și în cel al cooperării cu statele din vecinătatea apropiată. Premisa de la care pornește prezentul demers este că numărul mare și succesiunea rapidă de crize petrecute în diferite domenii reprezintă tot atâtea presiuni și stimuli pentru stabilirea unor noi coordonate în materie de politică externă a UE.

Analiza este îndreptată către concluzia că, pe cât de mare este presiunea pentru un suflu nou în politica externă de securitate a UE, pe atât este de necesar ca statele membre ale UE să demonstreze coeziune și capacitate de a urmări coerent o linie comună în afacerile internaționale.

Cuvinte-cheie: *crize, parteneriate strategice, vecinătatea apropiată, solidaritate, adaptare.*

Abstract:

The status of relevant security actor in the European Union has always been subject to heated debates. The general view, embraced by European and non-European experts alike, has led to considering the Union mainly relevant from an economic point of view. Usually, the opinions in this matter converge towards the conclusion that the EU lacks cohesion, coherence, and efficiency in its external actions.

The present paper argues in favor of the necessity of adjusting EU's foreign policy to the new features of the international security environment, of reconsidering the terms in which the EU approaches relations with the states outside it, both within strategic partnerships, and in the cooperation with countries in its close vicinity. The assumption that we started from in this scientific endeavor is that the high number and rapid succession of crises occurring in various domains represent real factors of pressure and, at the same time, incentives prompting the establishment of new coordinates in EU's foreign policy. The analysis performed is directed towards the conclusion that as there is greater pressure for a new impulse in EU's foreign security policy is, there is also greater need for EU member states to show cohesion and the ability to consistently follow a common line in international affairs.

Keywords: *crises, strategic partnerships, close vicinity, solidarity, adjustment*

Introducere

Evoluțiile recente în planul dinamicii securității europene, în special succesiunea rapidă a crizelor de diverse naturi cărora UE

trebuie să le facă față, converg către ideea că instituțiile și fundamentele legale aferente securității europene se află într-un punct de turnură, într-un

context în care presiunile spre schimbare, adaptare și evoluție sunt extrem de puternice.

Dimensiunea de securitate și apărare a UE este una relativ tânără în contextul dezvoltării și evoluției pilonilor pe care arhitectura instituțională a UE a luat naștere. Caracteristica distinctivă a acesteia constă în păstrarea naturii interguvernamentale, adică a dreptului primordial al statelor membre de a decide în mod suveran în această arie. O altă trăsătură specifică a dimensiunii de securitate și apărare a UE este natura sa reactivă¹, aceasta înregistrând perioade de evoluție notabilă în special sub presiunea evenimentelor externe, a crizelor, care relevă necesitatea schimbării, a îmbunătățirii, a evoluției în acest plan.

¹ Petre Duțu, Cristina Bogzeanu, *Reforma instituțională a UE din perspectiva politicii de securitate și apărare comune*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011, p. 36.

În acest sens, putem aprecia că istoria recentă a Europei nu este deloc săracă în evenimente și fenomene care să se constituie în astfel de pârgii de presiune spre schimbare, spre reorientare și adaptare a politicii externe a organizației conduse de la Bruxelles. În 2008, UE era puternic afectată de criza economică și financiară mondială. Având în vedere faptul că integrarea economică a reprezentat una dintre pietrele de temelie ale construcției europene și că puterea economică a Uniunii a constituit una dintre principalele forțe de atracție și de influență în plan regional și internațional, impactul puternic al crizei economice și financiare mondiale însemna, la acea vreme, o amenințare majoră cantonată într-una dintre dimensiunile fundamentale ale construcției europene – cea economică. Mai mult, consecințele acestei crize au fost resimțite și în plan social (proteste de stradă, scăderea nivelului de trai), politic

(reviriment al naționalismelor, criza de încredere a instituțiilor europene și naționale) și militar (scăderea bugetelor destinate apărării).

În 2010, stabilitatea și securitatea vecinătății sudice a UE era puternic perturbată de fenomenul cunoscut sub denumirea de „primăvara arabă”, șir de revolte populare derulate în statele din Nordul Africii și Orientul Mijlociu, care au dus la schimbarea unor regimuri de guvernare autocrate, cu istorii consistente. Marea parte a acestor revolte s-au sfârșit fie prin înlocuirea liderilor respectivelor formațiuni statale, fie prin schimbarea modului de a conduce, însă, în Siria, primăvara arabă s-a transformat într-un veritabil război civil, în care s-au implicat și alte puteri ale arenei internaționale, fie de partea guvernului, fie de partea celor care urmăresc schimbarea conducerii.

Nu la mult timp după ce economia europeană a

început să se redreseze după criza economică, la granița estică a UE, apărea cea mai gravă criză politico-militară din perioada post-Război Rece. Impulsul sub care criza și-a început escaladarea a fost reprezentat chiar de inițiativa europeană de consolidare a parteneriatelor cu statele din vecinătatea sa estică, prin semnarea unei serii de Acorduri de Asociere, care presupuneau și aprofundarea relațiilor economice și comerciale. Ucraina a devenit, astfel, scena unui veritabil război, care a implicat o anexare teritorială ilegală (a peninsulei Crimeea de către Federația Rusă) și elemente separatiste (în partea de est a țării, unde separatiștii au fost susținuți de către Rusia).

În timp ce criza ucraineană intra în perioada de regres, actorii europeni se confruntau cu o amplificare fără precedent a fluxului migratoriu dinspre Orientul Mijlociu (în special refugiați din Siria, pe fondul războiului în plină desfășurare) spre

statele europene. În acest context, statele europene s-au împărțit în state care își asumă primirea numărului consistent de refugiați, pe de o parte, și, de cealaltă, în state care își asumă limitele în a primi un număr atât de mare de refugiați.

În noiembrie 2015, Franța a fost scena unei serii de atacuri teroriste, revendicate de către ISIL și executate de teroriști despre care s-a aflat ulterior că au pătruns pe teritoriul francez odată cu valul de refugiați. La câteva luni distanță, la 22 martie 2016, Belgia a avut o experiență similară. În urma mai multor explozii la aeroportul din Brussels și la o stație de metrou din apropierea sediilor instituțiilor UE, au rezultat zeci de morți și sute de răniți în rândul populației.

Parteneriatele strategice

Parteneriatul transatlantic a jucat și continuă să joace un rol central în contextul securității europene, acesta păstrându-și importanța strategică pentru ambele

părți, fundamentat fiind pe puternice relații economice, pe valori și interese comune în materie de securitate. Odată cu criza economică și financiară mondială, Washingtonul a anunțat că interesele sale strategice au pivotat către regiunea Asia-Pacific. Concomitent, SUA au început să tragă semnale de alarmă din ce în ce mai evidente cu privire la necesitatea ca europenii să își asume întrun grad mai mare responsabilitatea pentru securitatea proprie, precum și pentru cea a vecinătății apropiate.

Fără ca acest lucru să însemne sfârșitul parteneriatului transatlantic, SUA au transmis în repetate rânduri și în diverse contexte că aliații europeni vor trebui să contribuie mai mult la garantarea securității europene. *Smart defence* și *pooling&sharing*, cele două inițiative lansate în domeniul planificării apărării în contextul austerității bugetare impuse de condițiile crizei economice și financiare,

la nivelul NATO, respectiv al UE, se înscriu în această ordine de idei. A urmat, în contextul "*primăverii arabe*", intervenția militară pentru gestionarea crizei din Libia, lansată la inițiativa statelor europene, dar derulată sub egida NATO și cu sprijinul SUA.

Similar poate fi analizată și reacția Parisului în contextul atacurilor teroriste de la 13 noiembrie 2015, când a făcut apel la clauza asistenței mutuale din Tratatul de la Lisabona și nu la articolul 5 din Tratatul Nord-Atlantic². Decizia Franței de a acționa în cadrul legal oferit de UE și nu de NATO antrenează o serie de măsuri care vizează exclusiv statele membre ale Uniunii, fără a avea însă greutatea unei acțiuni similare în cadrul Alianței în ceea ce privește tipul de acțiune,

² Pentru detalii, a se vedea Stan Anton, Cristina Bogzeanu, „*Analiză comparativă a clauzei asistenței mutuale și a apărării colective*”, în *Impact Strategic*, nr. 4 [57]/2015, pp. 7-17.

eficiența sau efectele generate. Totuși, presupune abordarea unei situații de criză fără a recurge la contribuția SUA.

Dezvoltarea capacității actorilor europeni de a răspunde, de a avea prima reacție în situațiile de criză ce se petrec în vecinătatea sa, independent de participarea SUA, ar trebui să constituie una dintre ideile de bază ale politicii externe conduse de la UE. Este un mesaj transmis în mod repetat de partea americană: europenii ar trebui să fie capabili să ducă singuri o campanie de dimensiuni limitate în apropierea lor³. Cu alte cuvinte, parteneriatul strategic euroatlantic trebuie redefinit astfel încât să reflecte nu atât dependența securității europene de contribuția SUA prin NATO cât mai degrabă dezvoltarea unei autonomii strategice din

³ Sven Biscop, *Peace Without Money, War Without Americans: Can European Strategy Cope?*, Ashgate Publishing Limited, UK, 2015, p. 7.

partea europenilor (în special în vecinătatea granițelor). În acest context, obiectivul stabilit de Washington este de a-și transforma rolul în ecuația de securitate europeană, trecând din prim-planul garantării acesteia (prin NATO), la cel de a oferi sprijin pentru acțiunile europene.

Parteneriatul transatlantic nu este însă singurul raport care urmează a fi redefinit, relațiile cu Federația Rusă având un rol central în acest sens, în special după evenimentele din Ucraina și după implicarea în războiul din Siria.

Relațiile UE cu Moscova nu au fost nicicând definite prin simplitate, claritate, înțelegere comună a realității, ci printr-un profund caracter complex. Raportul dintre cele două are o puternică dimensiune energetică, statele europene fiind principalele importatoare a hidrocarburilor rusești, iar Rusia manifestând o

considerabilă dependență de capitalul european. În acest context, vecinătatea comună, statele foste sovietice, joacă un rol central, ambele părți, atât Bruxelles, cât și Moscova având interesul de a le, de a-și consolida influența în acest spațiu.

UE a făcut eforturi substanțiale de a pune bazele și de a dezvolta un parteneriat strategic viabil cu Federația Rusă, dată fiind interdependența economică și energetică. Cadrul de cooperare a fost constituit, în 1994, prin Acordul de Parteneriat și Cooperare, fiind urmat de definirea a patru domenii politice de cooperare (cunoscute sub numele de spații comune: economie și mediu; libertate, securitate și justiție; securitate externă; cercetare și educație). Însă existența unui cadru instituțional de cooperare între Kremlin și Bruxelles nu echivalează cu o continuitate a relațiilor de cooperare, pașnice, mutual avantajoase pentru ambele părți. Fiecare dintre cei doi se

dovedește a fi un partener cel puțin incomod pentru celălalt, dar indispensabil.

Astfel, relația UE-Rusia se conturează a fi una complexă, dificilă și ambivalentă, dat fiind că programele și proiectele de cooperare, precum Parteneriatul UE-Rusia sau Parteneriatul pentru Modernizare, sunt adesea însoțite de relații tensionate, în special în ceea ce privește interesele în vecinătatea apropiată, care le este comună, precum și în legătură cu dependența energetică a UE față de Rusia și dependența Rusiei față de UE în plan economic.

Criza ucraineană și „paralizarea” relațiilor diplomatice ce i-a urmat impun o reconsiderare a coordonatelor pe care se definește relația europenilor cu Federația Rusă. Anexarea peninsulei Crimeea și implicarea în izbucnirea și menținerea conflictului separatist din estul Ucrainei au atras un șir de condamnări și sancțiuni

economice și diplomatice impuse de actorii occidentali Federației Ruse. Pe de o parte, reacția la agresiunea Rusiei demonstrează solidaritatea de care aceștia pot da dovadă în situații de criză, de viabilitatea comunității de valori și interese și, implicit, de valabilitatea parteneriatului euroatlantic. De cealaltă parte, însă, este posibil să asistăm la definirea unor linii distincte la Washington și la Bruxelles în materie de politică externă cu privire la Rusia. Aceasta, în primul rând, din cauza faptului că relațiile comerciale ale europenilor cu Moscova sunt mult mai ample, decât cele ale actorilor de pe malul stâng al Atlanticului⁴. Astfel, sancțiunile economice impuse Federației Ruse pe fondul crizei ucrainene au afectat negativ nu doar economia

⁴ World Trade Organization, Russian Federation, 15 Sept. 2015, URL: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Language=E&Country=RU>

rusească, ci și pe cea a actorilor europeni. Această stare a lucrurilor face ca menținerea pe termen lung a sancțiunilor economice impuse Rusiei să fie dificilă, cel puțin în ceea ce privește Europa. Practic, având în vedere interdependența în plan economic și energetic dintre actorii europeni și Rusia, este de așteptat ca aceștia să demonstreze o disponibilitate mult mai mare, prin comparație, cu SUA, de a renunța la sancțiunile economice impuse Rusiei, ceea ce s-ar putea repercuta asupra temeiniciei parteneriatului transatlantic.

Certă este însă necesitatea redefinirii raporturilor cu Moscova, ceea ce ar putea echivala cu o consolidare a unei dimensiuni mult mai realiste la nivelul politicii externe a UE. *„Observatorii europeni s-au străduit să înțeleagă de ce și cum liderii ruși acționează în acest mod. Pentru a micșora distanța, este nevoie de empatie, de o viziune asupra Rusiei așa cum e și nu așa*

cum Occidentul își dorește să fie”⁵. În ceea ce privește Rusia, este necesară identificarea unei căi de mijloc, prin care UE nici să nu accepte politica faptului împlinit în Ucraina, nici să se izoleze complet în relație cu aceasta. Experiența crizei ucrainene, încălcarea suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei de către Rusia, sancțiunile ce au urmat, impasul în care au ajuns relațiile dintre Occident și Moscova în acest context presupun o schimbare completă a cadrului în care se derulează relațiile UE și ale statelor membre cu Kremlinul. Nici măcar în eventualitatea ridicării acestor sancțiuni, relațiile actorilor occidentali, și implicit și ale Uniunii Europene, cu Rusia nu ar putea însemna o întoarcere la

⁵ Andrew Monaghan, „Russia’s World: Facing a Century of Instability”, Brief Issue, no. 3/2016, European Union Institute for Security Studies, URL: http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Brief_3_Russia.pdf

coordonatele anterioare ale relațiilor.

Relațiile cu statele din vecinătatea apropiată

Atât tendințele în planul parteneriatului euroatlantic, cât și evoluțiile înregistrate la nivelul relațiilor cu Rusia impun o reconsiderare, o readaptare a viziunii și abordării vecinătății apropiate. Pe de o parte, contextul în care se derulează relațiile euroatlantice impune o creștere a implicării UE în menținerea stabilității și securității acestor spații, ceea ce presupune și dezvoltarea instrumentelor politice, economice și chiar militare necesare în acest sens. De cealaltă parte, degradarea relațiilor cu Federația Rusă aduce în centrul preocupărilor de politică externă europeană schimbarea modului în care este abordată problema vecinătății comune cu aceasta, adică a statelor foste sovietice, față de care cele două puteri – UE și Rusia – au definit interese strategice.

Un raport al Comisiei pentru afaceri externe din Parlamentul European, făcut public în mai 2015, atrăgea atenția asupra nevoii de adaptare a UE la schimbările petrecute în spațiul din estul granițelor sale⁶. Ideea este argumentată prin faptul că anexarea ilegală a Crimeii și acțiunile ostile ale Rusiei în Ucraina au determinat schimbarea echilibrului militar în Bazinul Mării Negre, un spațiu cu relevanță strategică majoră din perspectiva securității și apărării atât pentru UE, cât și pentru statele care îi sunt membre.

Criza ucraineană a demonstrat, de fapt, eșecul Politicii Europene de

⁶ Parlamentul European, Comisia pentru afaceri externe, Ioan Mircea Pașcu (Raportor), Raport referitor la situația militară strategică din bazinul Mării Negre în urma anexării ilegale a Crimeii de către Rusia (2015/2036(INI)), 21 Mai 2015, URL: <http://www.europarl.europa.eu/side/s/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0171+0+DOC+XML+V0// RO>

Vecinătate, a modului tipic european de a propaga stabilitate, securitate și prosperitate dincolo de granițele sale. Prin Politica Europeană de Vecinătate, dar și prin alte măsuri întreprinse sub egida Politicii Comune de Securitate și Apărare, UE și-a dezvoltat o abordare gândită pe termen lung. Obiectivul de a se înconșura astfel de un cerc de state stabile și prospere urma să fie atins prin exportul normelor, valorilor și principiilor care au stat la baza creării sale, prin sprijinirea actorilor statali din acest spațiu în sensul dezvoltării politice, economice, instituționale, a aparatului de securitate, astfel încât să devină capabile să se auto-guverneze. Menținerea instabilității acestui spațiu este cauzată de suprapunerea intereselor strategice ale UE cu cele ale Federației Ruse, concomitent cu utilizarea unor strategii distincte în acest sens de către fiecare dintre părți. Astfel, dacă UE

a valorificat instrumente cu eficiență pe termen lung (democratizare, construcție de instituții, reforme, liberalizare, respectarea drepturilor omului), menite să consolideze respectivele entități statale în fața presiunilor aplicate de Rusia, Kremlin a dezvoltat baze militare pe teritoriul național al acestor state, a încercat și, adesea, a și reușit să promoveze la conducerea acestora lideri politici pro-ruși și a valorificat din plin posibilitatea de a exercita diverse forme de șantaj economic (în special în domeniul energetic și cel al comerțului).

Cu alte cuvinte, UE a acționat, cel puțin până la momentul emergenței crizei ucrainene, în virtutea unor principii tipic liberale, concentrându-se asupra beneficiilor rezultate din integrarea economică și politică, pe rezultatele pozitive pe care ștergerea barierelor dintre state le poate genera în planul stabilității, securității și

prosperității. În acest sens, plecând de la teoria sfârșitului istoriei a lui F. Fukuyama, Walter Russell Mead argumenta că, dacă UE trăiește încă într-un moment „*post-istoric*”, statele ex-sovietice nemembre trăiesc într-o epocă diferită, iar, în perioada recentă, speranțele de a transforma spațiul ex-sovietic într-o regiune post-istorică s-au stins treptat. Acțiunile ostile ale Rusiei în Ucraina reprezintă doar cel mai recent dintr-o suită de pași care au transformat estul Europei într-o zonă a conflictului geopolitic⁷.

Acesta este motivul pentru care, în prezent, se vorbește despre nevoia de a insera o doză consistentă de realism în Politica Europeană de Vecinătate, concomitent cu tendința de a se baza mai puțin pe discursul axat asupra intereselor și valorilor comune. Stabilizarea, securitatea, energia, dezvoltarea economică,

⁷ Walter Russell Mead, „*The Return of Geopolitics*”, în *Foreign Affairs*, May 2014, Vol. 93, Issue 3.

abordarea crizei refugiaților se numără printre posibilele priorități ale UE în cadrul Politicii Europene de Vecinătate⁸. De asemenea, atât experiența crizei ucrainene, cât și cea a „*primăverii arabe*” relevă necesitatea unei abordări diferențiate nu doar în funcție de regiune (Bazinul Mării Negre, respectiv Bazinul Mării Mediterane), ci în funcție de nevoile fiecărui stat partener în parte. În plus, adaptarea Politicii Europene de Vecinătate la evoluțiile recente petrecute presupune trecerea de la o abordare centrată pe transformare către una centrată pe stabilizare și securitate.

Concluzii

Evenimentele care au avut loc recent în planul

⁸ Anthony Dworkin, Fredrik Wesslau, „*Ten talking points of the new ENP*”, European Council on Foreign Relations, 20th November 2015, URL: http://www.ecfr.eu/article/commentary_ten_talking_points_from_the_new_enp5021

mediului internațional și regional de securitate, succesiunea rapidă de crize în diferite planuri cărora UE a trebuit să le facă față s-au constituit în tot atâtea pârgii de presiune către o nouă abordare a politicii externe, către delimitarea unor noi coordonate ale acesteia, a unor noi direcții.

Actualul context internațional impune reconsiderarea cadrelor de cooperare, de interacțiune, a termenilor relațiilor UE, pe de o parte, cu alți actori majori ai arenei internaționale și, de cealaltă, cu actori din vecinătatea apropiată, cu relevanță pentru securitatea europeană. Firul roșu al întregului proces de redefinire a termenilor acestor relații este constituit de necesitatea ca UE să își asume într-o măsură mai mare responsabilitatea pentru propria securitate și pentru cea a vecinătății sale. Chiar dacă, de la formarea Politicii Externe și de Securitate Comună,

Bruxellesul a dezvoltat deja un „*modus operandi*” în acest plan, un mod tipic european de abordare a relațiilor cu terții, care are la bază cooperarea cu partenerii strategici, prevenirea conflictelor și o abordare extinsă, care include sprijin, comerț, diplomație. În prezent, UE se află în situația în care viabilitatea sa ca actor internațional este condiționată nu de schimbarea acestui *modus operandi* în planul relațiilor externe, ci de adaptarea lui, de trecerea de la o viziune liberalistă la una realistă, de conturarea unui set clar de obiective prioritizate și de stabilirea mijloacelor prin care acestea urmează să fie atinse.

Două aspecte comportă o importanță substanțială în acest sens: dezvoltarea instrumentelor necesare pentru asumarea acestui set de obiective în planul politicii externe în alți termeni (pe principii realiste, cu interese comune clar definite și cu un plus de responsabilități

asumate) și coeziunea statelor membre ale UE, ca fundament, condiție *sine qua non* a întregului proces.

Atunci când se ridică problema instrumentelor necesare pentru promovarea intereselor UE pe arena internațională într-o lume în care afacerile internaționale funcționează din ce în ce mai mult și din ce în ce mai evident pe principii realiste, dezvoltarea capacităților militare ocupă un loc central. O politică externă europeană adaptată noului context internațional ar trebui să fie sprijinită de existența capacității de acțiune, a pârgurilor de promovare și apărare a intereselor acesteia. Dacă puterea economică și calitatea diplomației, precum și standardele sociale specifice UE constituie pilonii puterii sale *soft*, în condițiile unui sistem internațional guvernat de logica realismului, la care putem adăuga mutarea intereselor strategice ale SUA spre regiunea Asia-Pacific, Europa trebuie să își

consolideze pilonii puterii *hard*.

Pentru aceasta, UE are nevoie de coeziunea statelor sale membre. Crizele pe care le-a traversat până în prezent s-au constituit, din acest punct de vedere, fie în forțe centrifuge, fie în forțe centripete pentru membrii acesteia. Astfel, prima etapă a crizei euro și mult mai recenta criză a refugiaților au determinat o retragere spre sine a statelor membre, o tendință de protejare a intereselor naționale și de reticență în a coopera unele cu celelalte. Totuși, reacțiile în contextul crizei ucrainene, al multiplelor atacuri teroriste produse recent pe continentul european și chiar și abordarea crizei euro după faza de început demonstrează capacitatea statelor membre de a solidariza, de a avea o atitudine comună și de a întreprinde acțiuni în baza unor linii comune.

Pentru ca UE să își dezvolte o politică externă, dar și o strategie globală de succes, este necesară

stabilirea unui set de priorități ale Uniunii, care să fie asumate ca priorități și de către statele membre, și în care acțiunea sub egida UE să genereze rezultate mult mai bune decât cele întreprinse unilateral, de către fiecare stat în parte.

Bibliografie:

1. Parlamentul European, Comisia pentru afaceri externe, Ioan Mircea Pașcu (Raportor), Raport referitor la situația militară strategică din bazinul Mării Negre în urma anexării ilegale a Crimeii de către Rusia (2015/2036(INI)), 21 Mai 2015, URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0171+0+DOC+XML+V0//RO>.
2. STAN A; BOGZEANU C, „Analiză comparativă a clauzei asistenței mutuale și a apărării colective”, în Impact Strategic, nr. 4 [57]/2015;
3. SVEN B; *Peace Without Money, War Without Americans: Can European Strategy Cope?*, Ashgate Publishing Limited, UK, 2015;
4. DUȚU P; BOGZEANU Cr, *Reforma instituțională a UE din perspectiva politicii de securitate și apărare comune*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011;
5. DWORKIN A; WESSLAU F, „Ten talking points of the new ENP”, European Council on Foreign Relations, 20th November 2015, URL: http://www.ecfr.eu/article/commentary_ten_talking_points_from_the_new_enp5021, accesat la 22 martie 2016.
6. MEAD W. R, „The Return of Geopolitics”, în Foreign Affairs, May 2014, Vol. 93, Issue 3.
7. MONAGHAN A, „Russia’s World: Facing a Century of Instability”, Brief Issue, no. 3/2016, European Union Institute for Security Studies, URL: http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Brief_3_Russia.pdf.
8. Pagina web oficială a World Trade Organization, URL: <http://stat.wto.org>

**TENDINȚE ACTUALE ÎN DOMENIUL
ȘTIINȚELOR MILITARE**
**CURRENT TRENDS IN THE FIELD OF
MILITARY SCIENCES**

**Gl. bg. (r.) prof. univ. dr.
Viorel BUȚA**

*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

Rezumat:

În acest articol autorul oferă o perspectivă interdisciplinară asupra relației biunivoce dintre transformările lumii contemporane și științele militare.

Pornind de la prima apariție a termenului de „știință militară” și până la dezvoltarea unei vaste arii de cercetare, demersul cuprins în această lucrare se încadrează în actualele preocupări academice, constituind o caracterizare obiectivă a acestei arii de studiu, arie pe cât de diversă și interesantă, pe atât de controversată prin însăși natura sa diversă.

Cuvinte cheie:

Științe militare, legile războiului, comandant, forțe armate, Clausewitz, Jomini;

Abstract:

In this paper the author provides an interdisciplinary perspective on the mutual determined relation between the current world transformation and military sciences.

Starting from the first appearance of “military science” term and until the establishment and development of an extensive research field, this study fits in the current academic concerns, and constitute a proper characterization of this field of study, a so divers and interesting field as it is controversial by its inner divers nature.

Keywords:

Military Science, the laws of war, commander, armed forces, Clausewitz, Jomini;

Introducere

În prezent sunt inițiate sau se desfășoară aproximativ 30 de conflicte armate. În cele mai multe cazuri avem de-a face cu conflicte interne bazate în mod frecvent pe dispute ideologice istorice, dispute etnice sau confruntări în domeniul puterii politice. La fel de frecvent, s-a observat că multe dintre acestea sunt în fapt reizbucniri ale unor vechi conflicte după o perioadă de pace, ceea ce a condus ca, în regiunile unde au loc aceste conflicte, pentru generațiile tinere conceptul de pace să fie unul necunoscut sau în cel mai bun caz, foarte puțin explorat.

Tensiunile și conflictele din Orientul Apropiat și Mijlociu, Africa de Nord, Asia Centrală și efectele lor necesită un angajament continuu al marilor puteri, care își conjugă eforturile cu majoritatea statelor democratice. Astfel, după încetarea Războiului Rece, aceste demersuri au fost

resimțite în efortul militar conjugat al acestor state fie în cadrul NATO, fie în cadrul unor coaliții fundamentate pe interesul imediat și comun de a stopa sau limita tensiunile și conflictele din regiunile amintite.

Repere ale apariției și dezvoltării domeniului științe militare

Termenul de „știință militară” a intrat în literatura de specialitate prin intermediul scrierilor teoreticianului militar francez Baron Antoine-Henri Jomini, însă prima înregistrare scrisă a sintagmei apare sub forma „*science militaire*”, într-o lucrare puțin cunoscută a autorului Francois Robichon.¹ Jomini reușește popularizarea termenului prin folosirea acestuia în introducerea celebrei sale lucrări „*Precis de l'Art de la Guerre*”.

În ceea ce privește definirea și cadrul conceptual

¹ G. Kurt Piehler, *Encyclopedia of Military Science*, Sage Publications, Inc., London, 2013, pp.881-882.

al domeniului științe militare, nu există, ca în multe alte domenii de studiu academic, o concepție unificată ci, mai degrabă, una extrem de diversificată, cuprinzând diverse abordări metode și perspective academice, diversificare ce se poate datora, în opinia noastră modului diferit de ducere a războiului sau nivelului mai frecvent sau mai redus de căpătare a experienței practice în domeniu.

Din literatura de specialitate internațională se poate reține ca abordare de definire cea conform căreia *știința militară constituie² ansamblul sistematizat de cunoștințe privind teoria, aplicarea acesteia și angajarea unităților și armelor militare în război și conflicte armate*, acoperind aspecte relaționate următoarelor arii majore³:

- conducere militară;
- organizația militară;

- educația și instrucția militară;
- istoria militară;
- etica militară;
- tactica militară;
- operații militare;
- strategii militare;
- geografie militară;
- tehnică și echipament militar.

Din literatura academică de specialitate autohtonă, dorim să redăm aici definiția enunțată în *Lexiconul militar*⁴, potrivit căreia știința militară reprezintă sistemul de cunoștințe referitoare la legile și principiile luptei armate, la formele de organizare, pregătire și întrebuințare a forțelor armate la război, la metodele și procedeele acțiunilor militare. Potrivit lucrării anterior citate, principalele părți componente ale științei militare sunt:

- teoria generală;
- teoria artei militare;
- logistica;

² *Ibidem.*

³ *Ibidem.*

⁴ Corneliu Soare *et al.*, *Lexicon militar*, ediția a IIa, revăzută, Editura Saka, 1994, pp. 313-314.

- istoria artei militare;
- geografia militară;
- teoria organizării și mobilizării forțelor;
- teoria instruirii și educării trupelor.

Se poate observa că, în esență, atât din literatura internațională, cât și din cea autohtonă, rezultă un grup-nucleu al componentelor/aspectelor cuprinse în domeniul științelor militare, fapt normal dacă ținem cont de faptul că unul dintre teoreticienii fundamentali ai domeniului a fost Carl von Clausewitz, a cărui lucrare „*Despre război*” constituie lectură obligatorie pentru orice militar sau cercetător al domeniului, încă de la apariția acesteia în secolul XIX, astfel că, dacă Jomini a rămas cunoscut ca fiind creatorul unui sistem de război, atunci Clausewitz rămâne cunoscut pentru filosofia războiului.

De altfel, Clausewitz credea că scopul principal al oricărei teorii este să aducă lămuriri asupra tuturor

fenomenelor studiate, trebuie să indice cum anumite aspecte sunt relaționate altora, având în vedere să separe aspectele importante de cele mai puțin semnificative⁵. Scopul teoriei era, în accepțiunea lui Clausewitz, de a furniza ofițerului o anume cale de urmat⁶.

Potrivit acestei afirmații, credem că științele militare ar trebui să furnizeze mai degrabă un mod de gândire decât un set de reguli pentru război.

Astfel, comandantul ar fi înarmat cu solide cunoștințe teoretice ce i-ar oferi sprijin imediat în cazul unor schimbări bruște de situație atât la nivel strategic cât și politico-militar, teoria lui Clausewitz fiind aceea că

⁵ Robert P. Pellegrini, *The links between Science, Philosophy and Military Science: Understanding the Past, Implications for the Future*, Air University Press, Maxwell, 1997, p.26.

⁶ Alfred Stenzel, *Kriegfuehrung zur See. Lehre vom Seekriege*, Mahnsche Buchhandlung, Leipzig, 1913, p. 14.

războiul nu reprezintă altceva decât o continuare a politicii cu alte mijloace, comandantul trebuind să-și conducă forțele ținând cont

de șansele oferite, de probabilitate, ambele folosite cu abilitatea creativității sale în câmpul de luptă (figura nr. 1).

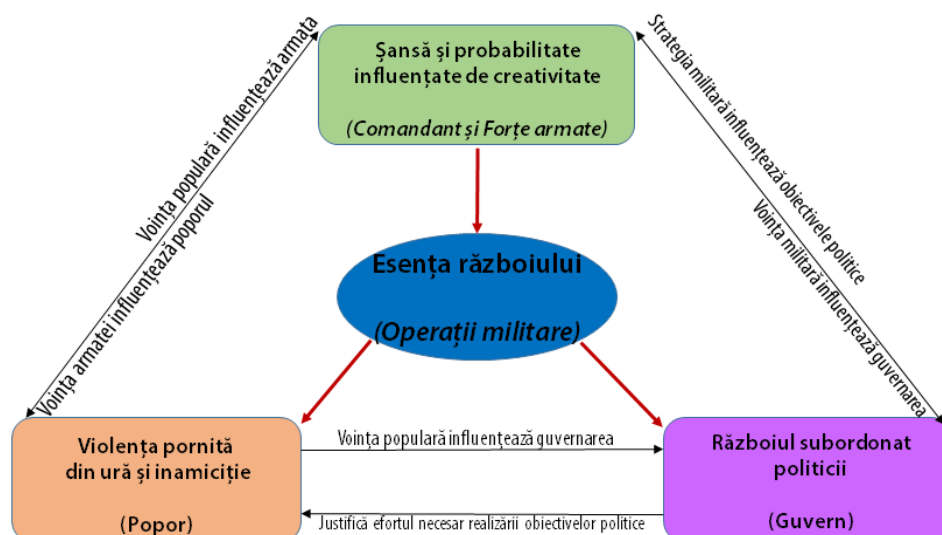

Figura nr. 1. Elementele esențiale ale războiului în viziunea lui Carl von Clausewitz

Din cele expuse, putem considera că științele militare au ca obiect de studiu componenta militară a activității umane, accentul fiind pus pe război ca fenomen social complex, condiționat de caracteristicile perioadei istorice de desfășurare, restricțiile și limitele care dirijează fenomenul (aspecte

geopolitice, sociale, spațiale, temporale, juridice, tehnologice, etc.).

Influențe geopolitice, sociale și tehnice în domeniul științei militare

În cadrul geopolitic schițat în partea introductivă, majoritatea forțelor armate ale

comunității statelor democratice a trebuit să facă pași rapizi și siguri către procesul de adaptare la noile condiții de transformare a conflictelor apărute, ceea ce a avut efecte asupra misiunilor și operațiunilor duse de acestea. În general, aceste operațiuni s-au desfășurat într-un context ale cărui principale caracteristici au fost:

- desfășurarea de forțe în cazul tensiunilor și conflictele interne;
- desfășurarea de operațiuni internaționale în cadrul cooperării internaționale care au devenit un standard pentru stoparea sau limitarea conflictelor;
- introducerea aplicațiilor rezultate din avansul tehnicii și echipamentelor de luptă ca urmare a transformării caracterului conflictelor armate;
- operațiuni de contra-insurgență
- transformarea fenomenului terorism, în special în cel de al doilea deceniu al secolului XXI.

Toate aceste caracteristici au condus la apariția preocupării factorilor de decizie politico-militari de a exista un nivel solid de pregătire pentru aceste scenarii de intervenție, ceea ce s-a transpus în realitatea imediată prin instrucție și învățământ militar, până la nivel academic, adaptat noilor condiții, astfel încât militarii să fie pregătiți în cazul unui răspuns similar în mediul strategic. Aceste preocupări au condus la concluzia necesității apariției conceptului de „*soldat strategic*”, concept ce a constituit o provocare pentru instituțiile de educație militară, în sensul orientării eforturilor academice de a analiza noile condiții de luptă și modul de răspuns la acestea.

Astfel, domeniul științelor militare trebuia să creeze cadrul teoretic și practic de analiză și răspuns la aceste noi provocări, cărora în ultimul deceniu li s-au adăugat o serie nouă provenită din ritmul accelerat

și aria vastă de cuprindere a fenomenului de globalizare. Fenomenul globalizării a acționat la nivel societal, a condus la îmbunătățirea comunicațiilor și rapiditatea comunicării, la diversificarea și avansul mijloacelor tehnice destinate acestora și, nu în ultimul rând, a condus la diseminarea extrem de

rapidă a aplicațiilor tehnice la toate nivelurile societății și în majoritatea activităților umane specifice societății. Ca rezultat, toate aceste influențe socio-culturale și tehnice au avut un impact deosebit asupra structurii, pregătirii și misiunilor forțelor armate (figura nr.2).

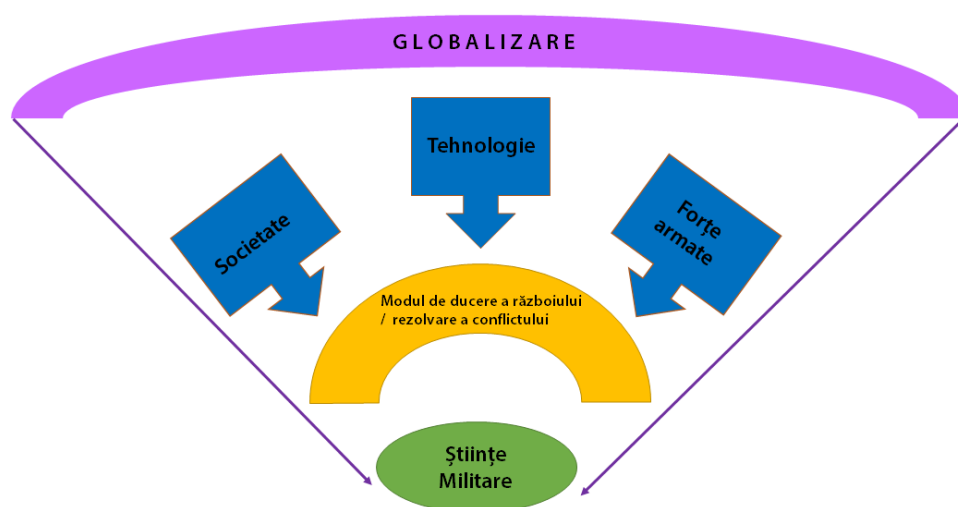

Figura nr. 2. Influența multi-dimensională asupra domeniului științe militare

Studiul literaturii tehnice de specialitate din domeniul științelor militare indică faptul că în prezent se acordă o atenție deosebită inovațiilor tehnice aplicate la specificul noilor conflicte

armate. Astfel, există o gamă semnificativă de tehnologii de apărare care pot fi împărțite în câteva categorii majore, și anume:

- senzori;
- comunicații;

- tehnologii propulsoare și robotică;
- explozivi și cinetica artileriei;
- energia direcționată;
- tehnică și echipamente destinate apărării împotriva armamentului;
- echipamente informatice și sisteme informaționale, acestea putând constitui, în fapt, elemente-cheie ale fiecăreia dintre categoriile anterioare.

În același spectru tehnic pot fi incluse preocupările ce depășesc spațiile tradiționale de luptă (terestru, maritim și aerian), cum ar fi spațiul cosmic și spațiul cibernetic.

Spațiul cosmic constituie locul din care sunt conduse în timp real, prin intermediul sateliților, operațiunile militare moderne, fiind astfel facilitate capacitățile¹ de:

- comunicații;

¹ Michael O' Hanlon, *The Science of War – Defense budgeting, Military Tehnology, Logistics, and combat outcomes*, Princeton University Press, New Jersey, 2009, p. 187.

- furnizare a informațiilor despre câmpul de luptă;
- obținere a țintelor și a informațiilor despre acestea, destinate oricărei dintre categoriile de forțe implicate;
- asigurare a fluxului de date de o manieră care permite transmisiuni rapide într-un volum mare².

Ca urmare a dezvoltării tehnologice fără precedent, un alt spațiu care a necesitat atenția factorilor politico-militari este cel cibernetic. Răspândirea la scară largă a sistemelor informatice într-un ritm alert, precum și modalitatea din ce în ce mai facilă de acces la internet, a dus la mutarea multor conflicte în spațiul cibernetic³.

Astfel, astăzi putem discuta despre acțiuni de criminalitate cibernetică sau de atacuri cibernetică care

² *Ibidem.*

³ Mihai-Ștefan Dinu, *Rivalități strategice – noțiuni, caracteristici, manifestări* –, *Revista de Științe Militare Nr. 1/2015*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2015, pp. 92-93.

pot fi considerate ca acte de război. Pe acest fond, literatura de specialitate a promovat concepte precum:

- Cyber crime;
- Cyber war;
- Cyber warfare;
- Cyber conflict.

Limitându-ne la tema studiului nostru, vom aborda în continuare aspecte privind clarificarea terminologică a termenilor: cyber war, cyber warfare, cyber conflict.

Atacurile cibernetice constituie un mod ieftin și accesibil de lovire a capacităților unui stat. În contextul dezvoltării rapide a sistemului cibernetic global, sistemul de interdependență este în continuă creștere simultan cu creșterea dependenței de energie, transport, comunicații etc. Astfel, efectele unui atac cibernetic ar putea avea rezultate dezastruoase pentru întreaga activitate umană⁴, conducând la criză

⁴ Dănuț Turcu, *Main Information Security Activities Of An Intelligence Service*, in Buletin of „CAROL I” National Defence

economică, deficiențe în sistemele de comunicații⁵, transporturi și sănătate. Aceste atacuri se pot transforma, așadar, facil în arme cibernetice.

Dar ce se întâmplă atunci când atacurile cibernetice sunt inițiate ca un act de război? Așa cum afirma Daniel Ventre conceptul de război cibernetic (cyber war) poate produce multe confuzii⁶. Același autor sublinia faptul că folosirea termenului de război cibernetic este condiționată de starea tendințelor politice.

Dacă atacurile cibernetice au loc în timpul unei perioade intense din punct de vedere politic sau pe

University, No. 1/2014, Bucuresti, 2014, p.51.

⁵ Sorin Topor, *Approach About Joint Cyber And Electronic Warfare And Futures Of The Military Operations*, in the 10th International Scientific Conference “Strategies XXI”: Strategic Changes In Security And International Relations, vol. 3, „CAROL I” National Defence University Publishing House, Bucharest, 2014, pp. 72-76.

⁶ *Ibidem*, p.120.

timpul desfășurării unui conflict armat, atunci există motive suficiente ca astfel de atacuri să fie numite război cibernetic⁷.

În ciuda acestei clarificări, într-o lucrare anterioară, Ventre afirma că războiul cibernetic trebuie considerat drept dimensiunea tehnică a războiului informațional. Apelarea la capabilități cibernetică de către un stat în scopul desfășurării unor operațiuni cibernetică agresive pentru a lovi obiective militare, o infrastructură statală sau indirect dimensiunea societală a unui stat țintă, poate fi percepută drept desfășurare a unui război convențional în care cel puțin o componentă se bazează pe sisteme informatice sau activează pe câmpul digital de luptă⁸. În acest caz modul

de ducere a războiului ar fi de natură cibernetică, această situație justificând folosirea termenului de „cyber warfare”.

Urmare a apariției și dezvoltării acestor tipuri de conflicte cibernetică, în cadrul științelor militare și-au făcut apariția concepte noi precum operațiuni cyber sau forțe cyber.

Operațiunile cyber presupun angajarea capabilităților specifice spațiului cibernetic (forțe cibernetică, de exemplu) atunci când scopul principal este acela de a realiza obiective militare în/prin spațiul cibernetic⁹.

Forțele cibernetică reprezintă o capabilitate nouă, considerată critică printre capabilitățile militare, antrenate să desfășoare misiuni în spațiul cibernetic. La bază acestea

⁷ *Ibidem.*

⁸ Eric Filiol, *Aspects opérationnels d'une cyberattaque: renseignement, planification et conduit*, in *Cyberguerre et Guerre de l'Information. Stratégies, Règles, Enjeux*, Hermès Lavoisier, Paris,

France, 2010, *apud* Daniel Ventre, *op.cit.*, p. 121.

⁹ *FM 3-38, Cyber Electromagnetic activities*, Department of the army, february 2014, Washington DC, p. 1-3.

sunt echipe mici, formate din specialiști supercalificați¹⁰. Termenul „forțe cibernetice” nu a fost însă definit în mod oficial, deci rămâne un subiect deschis dezbaterii academice cel puțin în domeniul științelor militare.

În opinia noastră, aceste forțe pot fi comparate cu cele de operațiuni speciale: în aceste echipe factorul uman este mai important decât echipamentul, calitatea este mai importantă decât cantitatea.

Influența diversificării rolului militarilor în operațiunile moderne asupra domeniului științe militare

Dezvoltările recente în domeniul științelor militare indică faptul că, adițional influențelor geopolitice, sociale și tehnologice, o altă influență semnificativă este

aceea a diversificării rolului militarilor în operațiunile militare moderne, concomitent cu diversificarea misiunilor forțelor armate.

Dacă în trecut teoria militară era fundamentată pe științele dominante ale epocii în care trăiau teoreticienii militari, în epoca modernă – odată cu proliferarea diverselor teorii științifice și a interpretărilor acestora de către numeroși cercetători, gânditori sau filosofi – teoria militară a fost puternic influențată de teoriile empirice și deterministe, de un caracter pregnant de disciplinaritate îndeosebi cu științele socio-umane și tehnice.

Astfel, în special în ultimele decade s-a resimțit importanța studiilor culturale pentru conducerea războiului, alături de un complex alcătuit din domeniul tehnico-militar și cel al dezvoltării umane.

Desfășurarea noilor tipuri de conflicte, în special a acelor din Orientul Apropiat și Mijlociu, au

^{10 10} Porche, Isaac R. III, Bruce J. Held, Jerry M. Sollinger, Timothy M. Bonds, Ian P. Cook, Bradley Wilson, R. Wayne Dudding, and Christopher Paul, *The Army's Role in Cyberspace*, unpublished RAND research, 2008.

identificat faptul că rolului de luptător i se adaugă acelea de apartenent al profesiei militare, de formator de caractere și de slujbaș al patriei. Fiecare dintre aceste roluri au dezvoltat, în opinia noastră, aspecte specifice din domeniul științe militare, astfel în studiul rolului de:

- luptător - s-au dezvoltat aspectele tehnico-militare;
- apartenent al profesiei militare - s-au dezvoltat aspectele de dezvoltare umană;
- formator de caractere - s-au dezvoltat aspecte științifice relaționate eticii, moralei, valorilor, războiului drept, dreptului internațional umanitar etc.;
- slujbaș al patriei - s-au aprofundat aspectele de studiu politico-culturale.

Prin urmare, putem concluziona că aceste noi direcții de studiu relaționate diversificării rolului militarilor sugerează nevoia pentru o concepție extinsă, inter- și trans-disciplinară a domeniului științe militare, concepție fundamentată solid

pe științele socio-umane și organizate sub stindardul științelor militare, ceea ce s-ar încadra în actualele preocupări academice internaționale și ar constitui, în plus, un demers de caracterizare mult mai corectă a acestui câmp de cercetare pe cât de vast și interesant, pe atât de controversat, similar obiectului său principal de studiu, războiul.

Referințe bibliografice:

- FM 3-38, Cyber Electromagnetic activities*, Department of the army, february 2014, Washington DC;
- STENZEL A, *Kriegfuehrung zur See. Lehre vom Seekriege*, Mahnsche Buchhandlung, Leipzig, 1913;
- SOARE C, *et all, Lexicon militar*, ediția a IIa, revăzută, Editura Saka, 1994;
- TURCU D, *Main Information Security Activities Of An Intelligence Service*, in Buletin of "CAROL I" National Defence University, No. 1/2014, Bucuresti, 2014;
- FILIOL E, *Aspects opérationnels d'une cyberattaque*:

renseignement, planification et conduit, in *Cyberguerre et Guerre de l'Information. Stratégies, Règles, Enjeux*, Hermès Lavoisier, Paris, France, 2010, *apud* Daniel Ventre;

PIEHLER G. K, *Encyclopedia of Military Science*, Sage Publications, Inc., London, 2013;

O' HANLON M, *The Science of War – Defense budgeting, Military Tehnology, Logistics, and combat outcomes*, Princeton University Press, New Jersey, 2009;

DINU M-Ș, *Rivalități strategice – noțiune, caracteristici, manifestări –*, *Revista de Științe Militare Nr. 1/2015*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2015;

ISAAC P, R.III, HELD B.J., SOLLINGER J.M., BONDS T.M., COOK I.P., WILSON B, R.

DUDDING W, and PAUL C, *The Army's Role in Cyberspace*, unpublished RAND research, 2008;

PELLEGRINI R.P., *The links between Science, Philosophy and Military Science: Understanding the Past, Implications for the Future*, Air University Press, Maxwell, 1997;

TOPOR S, *Aproach About Joint Cyber And Electronic Warfare And Futures Of The Military Operations*, in the 10th International Scientific Conference "Strategies XXI": Strategic Changes In Security And International Relations, vol. 3, "CAROL I" National Defence University Publishing House, Bucharest, 2014.

SPRE O NOUĂ POLITICĂ EUROPEANĂ DE VECINĂTATE TOWARDS A NEW EUROPEAN NEIGHBOURHOOD POLICY

**General (r.) prof. univ. dr. Teodor
FRUNZETI**

*Membru titular și vicepreședinte de onoare al
Academiei de Științe ale Securității Naționale*

Rezumat:

Politica Europeană de vecinătate a fost inițiată acum doisprezece ani pentru a stabiliza statele partenere din proximitatea estică și sudică a UE, acționând regional prin Parteneriatul estic și Uniunea pentru Mediterana. Această inițiativă s-a concentrat pe programe economice și de întărire a statului de drept, dar rezultatele de până acum sunt dezamăgitoare. UE trebuie să-și reconsidere prioritățile în cadrul acestei inițiative și, pe lângă revigorarea celor două dimensiuni menționate, să dezvolte și dimensiunea de securitate.

În plus, toate programele vor trebui individualizate, spre a răspunde mai bine nevoilor statelor partenere. Securitatea UE și a statelor membre va fi mai bine asigurată dacă la frontierele noastre vom avea parteneri siguri, cu societăți stabile și democratice.

Cuvinte-cheie: *inițiative regionale de cooperare, valori comune ale UE, Instrumentul european de vecinătate, incluziune socială, combaterea radicalismului, prevenirea conflictelor, combaterea criminalității organizate.*

Abstract:

European Neighbourhood Policy was established 12 years ago in order to provide stability to partner countries in the Eastern and Southern proximity of the EU, by acting regionally through the Eastern Partnership and the Union for the Mediterranean. This initiative focused on economic and rule of law programs but the results have been disappointing so far. EU has to reconsider its priorities within this initiative and, besides resuscitating the two already mentioned

programs, it has to initiate and address the security dimension of the European Neighbourhood Policy. In addition, all programs ought to be personalized in order to better respond to the needs of partner countries. The European and member states' security will be better ensured if our neighbours and partners have more stable and democratic societies and an increased security.

Keywords: *regional cooperation initiatives, common values of the EU, European Neighbourhood Instrument, social inclusion, countering radicalism, conflict prevention, countering organized crime.*

De la semnarea, în urmă cu mai bine de șaiszeci și patru de ani, la 18 aprilie 1951, a Tratatului de la Paris prin care se înființa Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și până astăzi, ideea unei Europe unite a evoluat semnificativ. De la șase state fondatoare ale acestei prime comunități cu vocație exclusiv economică și până în prezent, „ideea europeană” a căpătat noi dimensiuni și valențe, astfel încât astăzi, Uniunea Europeană, compusă din 28 de state membre, este o comunitate supranațională, cu un grad de integrare socială, politică, de securitate și mai ales economică, nemaîntâlnită de nici o altă

asemenea comunitate de state.

Lansarea în 1999 a Politicii de Securitate și Apărare a Uniunii Europene (care va deveni în Baza Tratatului de la Lisabona Politica de Securitate și Apărare Comună) a reprezentat asumarea unui domeniu deosebit de semnificativ pentru evoluția UE, cel al construirii unei identități distincte de NATO, dar complementare cu acesta în domeniul securității europene.

Continuând pe linia acestui demers, în anul 2003, Înaltul Reprezentant al UE pentru PESC, Javier Solana, a primit ca sarcină din partea statelor membre să producă și să propună o Strategie de

Securitate pentru Europa. Acest document, intitulat „*O Europă sigură într-o lume mai bună*” (*A Secure Europe in a Better World*), a analizat pentru prima dată mediul de securitate al UE și a identificat provocările majore de securitate și implicațiile politice pentru UE ce decurgeau din acestea.

Concomitent cu adâncirea și lărgirea procesului de integrare, la nivelul Uniunii s-a manifestat și procesul de extindere geografică, prin aderarea de noi membri, cel mai consistent val având loc în anul 2004. Succesiv, inițial statele din sudul continentului, Spania, Portugalia și Grecia, iar ulterior cele din estul și sud-estul acestuia, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România și Bulgaria au devenit membri ai UE. Încet-încet, Uniunea Europeană s-a apropiat de limitele geografice ale continentului nostru, precum și de limitele cultural – civilizaționale ale acestuia. Nu trebuie omis

faptul că întregul proces de integrare europeană de după sfârșitul Războiului Rece s-a desfășurat în condițiile manifestării concomitente a unui proces contrar, de fragmentare și dezintegrare, atât în spațiul ex-sovietic, cât și în cel ex-iugoslav. În acest fel, o gamă largă de tensiuni, antagonisme, riscuri și amenințări au început să se manifeste în proximitatea frontierei externe a Uniunii Europene, iar interesele, preocupările și chiar îngrijorările statelor membre din flancul sudic și respectiv estic al UE în materie de dezvoltare regională și securitate au început, de asemenea, să se manifeste.

Politica europeană de vecinătate a fost elaborată în 2004, în primul rând spre a nu permite o nouă împărțire a Europei, așa cum s-a întâmplat în timpul Războiului Rece între Est și Vest, de această dată între statele membre ale UE și cele aflate în afara acesteia, dar la frontiera sa. Un alt obiectiv a fost consolidarea

prosperității, a stabilității și a securității, atât a statelor membre cât și a celor din vecinătatea Uniunii Europene¹. Politica europeană de vecinătate a fost gândită de la început ca o materializare în practică a valorilor pe care le împărtășesc statele membre ale Uniunii, adică democrația, principiile statului de drept și implementarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Această nouă politică a fost gândită a se aplica vecinilor cei mai apropiați ai UE, respectiv Algeria, Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Egipt, Georgia, Israel, Iordania, Liban, Libia, Moldova, Maroc, Palestina, Siria, Tunisia și Ucraina. În practică, politica europeană de vecinătate funcționează ca o relație bilaterală între Uniune și fiecare partener în parte. Ea s-a materializat, începând cu anul 2008, în două inițiative regionale de cooperare, respectiv

¹ <http://eeas.europa.eu/enp>, accesat la 16.06.2016

Parteneriatul estic și Uniunea pentru Mediterana.

UE a propus tuturor vecinilor săi cărora li se adresează prin acest nou tip de politică, o relație nouă, calitativ superioară față din perioada anterioară, care se fundamentează pe materializarea practică, atât de către țările membre, cât și de cele partenere, a valorilor care stau la baza Uniunii și pe care aceasta le promovează, respectiv statul de drept, drepturile și libertățile fundamentale, pluralismul politic și valorile democrației participative, buna guvernare, economia liberă de piață și sustenabilitatea dezvoltării. Politica europeană de vecinătate încurajează abordarea coordonată a politicii, dezvoltarea și adâncirea integrării economice, creșterea mobilității și dezvoltarea contactelor interpersonale. La nivelul Politicii europene de vecinătate, fiecare relație în parte este strict individualizată între Uniune

și fiecare din cele șaisprezece state partenere, în funcție de modul concret în care valorile enunțate anterior sunt asumate, în mod concret, de fiecare partener.

Politica europeană de vecinătate se diferențiază de procesul de extindere, neavând și nepropunându-și această finalitate, dar nu influențează și nu condiționează evoluția prezentă și viitoare a relațiilor dintre UE, în ansamblul său și statele partenere. În anul 2011, UE a revizuit Politica europeană de vecinătate și a întărit importanța acordată încurajării și dezvoltării democrației reale și sustenabile și celei acordate dezvoltării economice ce favorizează incluziunea socială, ca reacție la revoltele care, în termeni jurnalistici, sunt cunoscute drept "primăvara arabă", dar care în realitate au marcat revitalizarea islamismului în țările arabe. Democrația reală trebuie înțeleasă în termeni de alegeri corecte și

libere, măsuri concrete de combatere a corupției, asigurarea independenței sistemului judiciar, în primul rând față de comanda politică, dar și față de orice alte imixtiuni, controlul democratic asupra forțelor armate, asigurarea reală a libertății de conștiință, a celei de exprimare, ca și a libertății de exprimare, a celei de asociere ca și a celei de întrunire.

Uniunea Europeană a dezvoltat principiul „mai mult pentru mai mult” în relația sa cu statele partenere, principiu care de fapt individualizează fiecare relație în parte, în sensul de a oferi mai mult acelor state care progresează mai semnificativ, în special în domeniul democrației. Astfel, cu țările care progresează semnificativ se dezvoltă parteneriate mai consistente. Unul dintre domeniile prioritare vizate este dezvoltarea și încurajarea societății civile, ca pol de coagulare a unor alternative

față de soluțiile oferite de puterea politică existentă.

La începutul anului trecut, în luna martie, Comisia Europeană, prin intermediul Serviciului de Acțiune Externă, a inițiat un proces de reflecție și de evaluare a rezultatelor obținute în cadrul Politicii europene de vecinătate, proces urmat de consultări, intenționându-se o reexaminare și revizuire a acestei politici, spre a mări atât eficacitatea cât și eficiența în utilizarea instrumentelor specifice, a le modela mai bine în funcție de nevoile concrete ale fiecărui stat partener, pe de o parte, cât și de cele ale Uniunii Europene și ale statelor membre, pe de altă parte.

Drept urmare, în iulie 2015, Parlamentul European a adoptat o rezoluție ce evidențiază nevoia unei viziuni și a unei abordări de nivel strategic, orientate mai pragmatic, cu o mai mare flexibilitate și cu o mai mare coerență a Politicii de

vecinătate a Uniunii Europene².

Instrumentele pe care se bazează Politica europeană de vecinătate sunt în primul rând planurile bilaterale de acțiune, care au fost negociate și semnate între Uniunea Europeană și douăsprezece state vecine și partener, ce au aderat la această inițiativă (trei țări, respectiv Belarus, Libia și Siria, nu au căzut de acord asupra nevoii și conținutului unor planuri de acțiune, în timp ce cu Algeria procesul de negociere este în desfășurare). Acestea identifică și stabilesc programe de reforme în domeniile prioritare, adică politice și economice, cuprinzând priorități ce vizează atât termene scurte, cât și medii (între trei și cinci ani).

Este de remarcat că aceste planuri bilaterale de acțiune, stabilite în cadrul Politicii europene de vecinătate, reflectă, în egală

² www.mae.ro, accesat la 17.06.2016.

măsură, atât necesitățile, diversele interese și capacități ale Uniunii Europene, cât și pe cele ale fiecărui partener în mod individual și personalizat. Prin obiectivele stabilite pentru fiecare plan în parte se urmărește dezvoltarea unor societăți democratice, echitabile, care să promoveze incluziunea socială, să stimuleze procesele de integrare și în primul rând pe cea economică și să optimizeze mobilitatea persoanelor, în primul rând pe cea transfrontalieră. Politica europeană de vecinătate este fundamentată pe cele două tipuri de acorduri juridice în vigoare în prezent între Uniune și țările partenere (mai vechile acorduri de parteneriat și cooperare, care au fost încheiate inițial, urmate de acordurile de asociere, încheiate mai recent).

Uniunea Europeană sprijină realizarea obiectivelor stabilite în cadrul Politicii europene de vecinătate atât prin sprijin

financiar cât și prin obiective de cooperare în plan politic și tehnic. Resursele financiare sunt asigurate în proporția cea mai semnificativă prin intermediul Instrumentului european de vecinătate, ce are un buget de 15,4 mld de euro pentru perioada 2014-2020³.

Sunt utilizate, de asemenea, și alte instrumente și programe pentru finanțarea Politicii europene de vecinătate, cum ar fi, de exemplu, Facilitatea pentru societatea civilă. În plus, Comisia Europeană sprijină din punct de vedere financiar programele de parteneriat, acordând subvenții statelor vecine partenere, în timp ce Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare suplimentează aceste ajutoare, acordând împrumuturi statelor partenere.

3

http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/overview/index_en.htm, accesat la 20.06.2016.

Ca un instrument suplimentar, au fost dezvoltate și negociate acorduri de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare, pentru a promova și facilita accesul pe piață al statelor partenere, iar pentru a spori mobilitatea transfrontalieră și optimiza gestionarea migrației au fost oferite și încheiate cu unele din statele partenere parteneriate pentru mobilitate precum și pentru liberalizarea sau, după caz, facilitarea eliberării vizelor.

În fiecare an, Serviciul European de Acțiune Externă și Comisia Europeană dau publicității informații privind rezultatele obținute în domeniul Politicii europene de vecinătate. Deși aceasta este concepută ca o politică comună de instrumente, ea permite ca Uniunea Europeană să își individualizeze și să își ajusteze obiectivele concrete în funcție de specificul și situația specifică a fiecărui partener.

Evident, Politica europeană de vecinătate a fost focalizată pe cele două frontiere externe ale UE care erau expuse riscurilor celor mai semnificative la adresa stabilității și securității europene, adică frontiera estică și cea sudică. Astfel, cele două dimensiuni regionale ale acesteia au fost definite prin două inițiative distincte: Parteneriatul estic și respectiv Uniunea pentru Mediterana, ambele fiind aprobate de UE în anul 2008.

Parteneriatul estic a fost conceput spre a da un plus de consistență relațiilor UE cu cei mai mulți dintre vecinii aflați la frontiera sa estică, sau în apropierea acesteia, șase state independente, toate foste componente ale Uniunii Sovietice, respectiv Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina.

Obiectivul principal al acestei inițiative estice constă în „accelerarea asocierii politice și aprofundarea integrării economice dintre

UE și vecinii săi din est”⁴. Nivelul de angajare și de integrare al fiecărei țări partenere în cadrul inițiativei Parteneriatului estic reflectă cooperarea structurată pentru valorificarea și respectarea standardelor, valorilor și instituțiilor europene, și evidențiază progresele realizate de fiecare țară în parte. Parteneriatul are ca obiectiv să stimuleze și să încurajeze democrația și buna guvernare, să întărească securitatea și independența energetică, să sprijine reforme și să sprijine dezvoltarea în diferite sectoare economice, să stimuleze competitivitatea și libera inițiativă și să sprijine dezvoltarea socială în general, să stimuleze domeniul protecției mediului, să încurajeze contactele interumane, să ofere sprijin financiar suplimentar pentru inițierea și derularea proiectelor ce vizează

reducerea dezechilibrelor în plan socio-economic și a celor ce au ca obiectiv creșterea coeziunii, a rezilienței și a nivelului stabilității sociale.

În cadrul Parteneriatului estic, deciziile politice generale se iau în cadrul summit-urilor, care se organizează de câte două ori în fiecare an, cu participarea șefilor de state sau de guverne ai țărilor membre și ai celor partenere, precum și a reprezentanților Comisiei Europene (inclusiv ai Serviciului European de Acțiune Externă) și ai Parlamentului European.

În cadrul Parteneriatului estic sunt create patru platforme tematice, destinate organizării acțiunilor multilaterale: democrație, bună guvernare și stabilitate; integrare economică și convergența cu politicile UE; securitatea energetică; contacte interumane. De cel puțin două ori pe an se organizează reuniuni la nivel de înalți funcționari, iar la nivel de miniștri ai afacerilor

⁴

http://www.eas.europa.eu/eastern/about/index_en.htm, accesat la 22.06.2016.

externe se organizează reuniuni anuale. Atunci când se consideră că este nevoie ca ocazional lucrările platformelor să fie promovate, acest lucru se realizează prin reuniuni ministeriale sectoriale. Alte inițiative notabile din cadrul Parteneriatului estic sunt: un program de gestionare integrată a frontierei; o facilitate pentru întreprinderile mici și mijlocii; piețe regionale de electricitate; găsirea de soluții pentru îmbunătățirea eficienței energetice, precum și pentru îmbunătățirea utilizării surselor de energie regenerabilă, de promovare a bunei guvernante în domeniul mediului precum și acțiuni și activități ce vizează prevenirea, pregătirea și mobilizarea în cazul unor dezastre naturale precum și a celor ce sunt rezultatul activității umane.

Parteneriatul estic are și o componentă parlamentară, Adunarea Parlamentară - Euronest, care este responsabilă pentru

„consultarea, coordonarea și monitorizarea”

parteneriatului. Aceasta a început să funcționeze în luna mai 2011 și a avut cinci sesiuni până în prezent, cea din urmă în martie 2016, la Bruxelles. Euronest este formată din 60 de deputați ai Parlamentului European, la care se adaugă câte zece membri din fiecare parlament ai statelor partenere. Din Euronest nu face parte, în prezent, niciun parlamentar din Belarus, întrucât Parlamentul European nu recunoaște parlamentul din Belarus, care se numește Adunarea Națională, ca fiind o instituție aleasă în mod democratic.

Adunarea

Parlamentară - Euronest își desfășoară lucrările în patru comisii permanente, respectiv Comisia pentru afaceri politice, drepturile omului și democrație, Comisia pentru integrare economică, armonizare legislativă și convergență cu politicile UE, Comisia pentru securitate energetică și Comisia pentru

afaceri sociale, educație, cultură și societate civilă.

Forumul societății civile a fost organizat în cadrul Parteneriatului estic cu scopul de a stimula această componentă indispensabilă a unei societăți pluraliste și de a deveni o sursă de conceptualizare a bunelor practici în acest domeniu, motiv pentru care emite și diseminează recomandări, atât pentru a influența instituțiile Uniunii Europene, cât și guvernele statelor partenere.

Uniunea pentru Mediterana este cea de-a doua inițiativă regională ce funcționează în cadrul Politicii europene de vecinătate și include toate țările membre ale UE, Uniunea Europeană însăși, ca subiect de drept internațional și 15 țări mediteraneene (Albania, Algeria, Bosnia și Herțegovina, Egipt, Israel, Iordania, Liban, Mauritania, Muntenegru, Monaco, Maroc, Palestina, Siria - a cărei

participare a fost suspendată din cauza izbucnirii în această țară a războiului civil, Tunisia și Turcia). Liga Statelor Arabe, deși nu este membru, a participat la toate reuniunile ce au avut loc de la constituirea inițiativei în anul 2008, în timp ce Libia are statut de observator.

Uniunea pentru Mediterana s-a dorit a fi un cadru multilateral propice pentru dezvoltarea relațiilor politice, economice și sociale dintre UE și statele din estul și sudul Mării Mediterane. Aceasta a fost lansată în tot în anul 2008, ca și Parteneriatul estic, cu prilejul summit-ului de la Paris, reprezentând o continuare a Parteneriatului euro-mediteranean (Euro-Med), cunoscut și sub denumirea de Procesul de la Barcelona.

Uniunea pentru Mediterana s-a inspirat din obiectivele formulate în Declarația de la Barcelona din anul 1995, și anume “de a crea un spațiu de pace, stabilitate, securitate și

prosperitate economică, cu respectarea deplină a principiilor democratice, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, promovând în același timp înțelegerea între culturi și civilizații în regiunea euro-mediteraneană”⁵.

Uniunea pentru Mediterana este condusă de o copreședinție, asigurată concomitent de un stat membru al UE și unul partener, ceea ce pune în evidență, o dată mai mult, asumarea în comun a responsabilității, o caracteristică definitorie pentru această inițiativă. În 2012, Uniunea Europeană a preluat de la Franța copreședinția nordică, asigurând astfel o relație instituțională funcțională cu cealaltă inițiativă regională, Parteneriatul estic, iar Iordania a preluat-o pe cea sudică, succedând Egiptului. Deși Declarația de la Paris prevede organizarea periodică a summiturilor,

conflictele din Orientul Mijlociu, cel arabo-israelian și precum și cele din sudul Mediteranei au împiedicat, până acum, acest lucru.

Organul de conducere principal al Uniunii pentru Mediterana este reuniunea înalților funcționari, care coordonează și monitorizează activitățile din cadrul acestei inițiative. Reuniunea înalților funcționari numește secretarul general și pe cei șase adjuncți, aprobă programul de lucru al secretariatului condus de acesta, aprobă bugetul anual și pregătește reuniunile la nivel de miniștri ai afacerilor externe precum și ale altor miniștri, pe domenii diferite de activitate. În cadrul reuniunii înalților funcționari se examinează propunerile de proiecte prezentate de secretariat pentru aprobare și adoptare. Atribuțiile secretariatului constau, în esență, în identificarea, prelucrarea, promovarea și coordonarea proiectelor specializate în domenii cum ar fi emanciparea femeilor,

⁵ <http://ufmsecretariat.org/>, accesat la 27.06.2016.

apa, energia, protecția mediului, transportul, cercetarea științifică, învățământul superior și mobilitatea, ocuparea forței de muncă și dezvoltarea întreprinderilor, afacerile sociale, acestea toate întărind cooperarea și contribuind în mod direct la creșterea bunăstării oamenilor. Până în decembrie 2015 au fost inițiate 37 de proiecte regionale diferite, toate cu impact asupra îmbunătățirii condițiilor de viață ale cetățenilor din statele partenere⁶. Este de remarcat că cel mai mare contribuitor la bugetul secretariatului este UE.

Adunarea

Parlamentară a Uniunii este compusă din 280 de membri: Uniunea Europeană este reprezentată de 132 de membri (83 de parlamentarii din cele 28 de parlamente ale statelor membre ale UE și 49 de deputați în Parlamentul

European), 8 membri din țările partenere mediteraneene din Europa (Albania, Bosnia și Herțegovina, Monaco și Muntenegru), 130 de parlamentari reprezintă cele zece țări de pe țărmul african și respectiv asiatic al Mediteranei (Algeria, Egipt, Iordania, Israel, Liban, Maroc, Palestina, Siria – în prezent suspendată din cauza războiului civil ce se desfășoară în această țară, Tunisia și Turcia) și 10 parlamentari din Mauritania. Adunarea Parlamentară a Uniunii pentru Mediterana se întrunește în ședință plenară cel puțin o dată pe an; cea mai recentă reuniune a acesteia a avut loc în luna mai, anul acesta, la Tanger, în Maroc. Adunarea Parlamentară adoptă rezoluții și recomandări referitoare la toate aspectele cooperării regionale ce privesc organele executive ale Uniunii, respectiv Consiliul, Comisia Europeană, precum și guvernele statelor partenere. Pentru perioada

⁶ <http://ufmsecretariat.org/projects>, „Projects - Union for the Mediterranean-UfM”, accesat la 27.06.2016.

2016-2017, președinția Adunării Parlamentare (care alternează, nord-sud) este deținută de Italia, care a succedat Marocului. Adunarea își desfășoară lucrările în 5 comisii: Afaceri politice, Afaceri economice, Cultură, Drepturile femeii și Energie. În luna aprilie 2013, din inițiativa lui Martin Schultz, președintele Parlamentului European, s-a organizat primul summit al președinților parlamentelor statelor membre ale Uniunii pentru Mediterana. Următorul summit a avut loc în mai 2015, la Lisabona.

În 2010 a fost creat și un organism consultativ, Adunarea autorităților locale și regionale din zona euro-mediteraneană (ARLEM), care are drept obiectiv creșterea gradului de implicare a actorilor locali și regionali în programele și activitățile Uniunii pentru Mediterana. Aceasta este alcătuită din 84 de membri din cele 28 de state membre ale UE și cele 15 state partenere, care au statut de

reprezentanți ai organismelor regionale sau locale și care sunt posesori ai unor mandate regionale sau locale.

În luna noiembrie a anului trecut Comisia Europeană și Înalțul reprezentant al UE pentru afacerile externe și politica comună de securitate au prezentat principalele direcții ale revizuirii Politicii europene de vecinătate⁷, ce a devenit imperios necesară ca urmare a amenințărilor virulente la adresa securității europene: recrudescența terorismului global al cărui vârf de lance sunt Daesh, Jabhat al-Nusra, Al Qaeda și Boko Haram, care organizează atacuri teroriste inclusiv pe teritoriul UE (exemplele tragice cele mai concludente sunt atacurile teroriste de la Paris din noiembrie anul trecut și cele de la Bruxelles din martie anul acesta); conflicte armate secesioniste pe teritoriul unor state din proximitatea

⁷http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6121_en.htm, accesat la 30.06.2016.

frontierei externe a UE; manifestarea agresivă a atitudinii antioccidentale a Rusiei, care este nemulțumită din punct de vedere teritorial, având capacitățile și intențiile de a modifica *status quo*-ul de după sfârșitul Războiului Rece în vecinătatea sa, războiul din Ucraina arătând că de fapt Rusia este dispusă să joace acest rol, folosind nu doar tactici de subversiune, corupție și intimidare, ci și prin utilizarea forței militare împotriva vecinilor săi; perpetuarea războiului civil din Siria și producerea unei crize umanitare de proporții, care prin aflulul masiv de refugiați pe teritoriul UE pune la încercare capacitatea statelor europene de a gestiona eficient situația. Ca atare, UE își va modifica Politica europeană de vecinătate spre a consolida reziliența societăților din statele membre și în egală măsură ale partenerilor noștri și pentru a stabiliza situația din vecinătatea UE, combătând corupția, sărăcia

și slaba guvernare. Concomitent, se va optimiza capacitatea de gestionarea a unor amenințări precum terorismul, conflictele, inclusiv cele violente și radicalizarea.

Practic, Politica europeană de vecinătate, cu ambele sale abordări regionale, va trebui să se focalizeze asupra a trei priorități⁸: în primul rând, dezvoltarea economică, prin care să se poată oferi locuri de muncă, în special tinerilor, reducând tensiunile sociale și contribuind la creșterea nivelului de trai, a stabilității sociale, promovând activ incluziunea socială în statele partenere, lucru ce implică însă și mai multă responsabilitate și implicare, atât din partea guvernelor statelor partenere, cât și a UE și a statelor membre; în al doilea rând, prin Politica europeană de vecinătate, va

8

http://eeas.europa.eu/enp/document/s/2015/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf, accesat la 30.06.2016.

trebui ca UE și statele partenere să caute modalități mai eficace de a promova democrația, drepturile omului, libertățile fundamentale și statul de drept; în fine, se va dezvolta un nou domeniu de cooperare, punându-se mai mult accentul pe intensificarea cooperării cu țările partenere în sectorul securității, în special în domeniul politicilor de prevenire a conflictelor, de luptă împotriva terorismului și de combatere a radicalizării, precum și în domeniul combaterii migrației ilegale (concomitent cu încurajarea mobilității legale), a traficului de persoane și a introducerii ilegale de migranți pe teritoriul statelor UE. Securitatea energetică și combaterea schimbărilor climatice vor continua să constituie elemente esențiale ale cooperării, ele trebuind privite drept componente ale domeniului mai larg al securității.

După cum se poate constata, rezultatele concrete

de până acum ale Politicii europene de vecinătate nu sunt deloc spectaculoase, amenințările externe la adresa securității statelor partenere și propriile lor vulnerabilități interne agravându-se, în general, de la adoptarea acestei inițiative, acum doisprezece ani.

De aceea, un obiectiv esențial este creșterea eficacității și eficienței Politicii europene de vecinătate, prin implicarea mai strânsă a statelor membre în definirea și punerea în aplicare a politicii în țările partenere vizate de politica de vecinătate. Vor trebui introduse o serie de noi metode de lucru, inclusiv abolirea tradiționalului pachet anual de rapoarte pentru fiecare țară. Raportarea va trebui să fie mai bine adaptată specificului și calendarului de lucru proprii fiecărei relații în parte. Politica europeană de vecinătate va trebui să utilizeze resursele financiare disponibile într-un mod mai

flexibil, astfel încât UE să poată reacționa mai rapid la noile provocări ce vor apărea în zona sa de vecinătate. În acest efort vor trebui implicați mai activ și mai responsabil societatea civilă și partenerii sociali, inclusiv reprezentanții organizațiilor de tineret.

Cele două componente regionale, Parteneriatul estic și Uniunea pentru Mediterana, vor trebui consolidate, în conformitate cu angajamentele asumate la summitul de la Riga de anul trecut. Statele partenere ar trebui să aibă un rol mai important și mai activ în definirea propriilor lor priorități, inclusiv în domeniul politic, trebuind lăsată deschisă opțiunea atragerii de noi parteneri, mai ales în cadrul Parteneriatului estic, din afara actualei zone de vecinătate, așa cum este ea definită în prezent, spre a găsi soluții mai eficiente pentru provocările emergente.

Evident, pentru țara noastră, revizuirea Politicii europene de vecinătate este o oportunitate care trebuie valorificată, pe de o parte pentru stimularea cooperării economice cu statele din Parteneriatul estic și în primul rând cu Republica Moldova, iar pe de alta pentru consolidarea stabilității și securității regionale și combaterea amenințărilor transfrontaliere, în cooperare cu alte mecanisme ce aparțin atât Uniunii Europene cât și NATO.

Referințe bibliografice:

- http://eeas.europa.eu/enp/documents/2015/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf
- www.mae.ro
- http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/overview/index_en.htm
- http://www.eeas.europa.eu/eastern/about/index_en.htm
- <http://ufmsecretariat.org/>
- <http://ufmsecretariat.org/projects>, „*Projects - Union for the Mediterranean-UfM*”
- http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6121_en.htm

CAPABILITĂȚI MILITARE ÎN MEDIUL OPERAȚIONAL

MILITARY CAPABILITIES IN THE OPERATIONAL ENVIRONMENT

**Col. (r) prof. univ. dr.
Ion MITULEȚU**

*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

Abstract:

Mediul operațional complex și multidimensional integrează spațiul fizic, informațional, cibernetic, electronic, psihologic și mediatic, transformând astfel modul de abordare a conflictualității și fizionomiei operațiilor militare.

Pentru îndeplinirea întregii game de operații militare, într-un mediu operațional complex, volatil, incert și ambiguu, forțele trebuie să dispună de capacități de conducere, sprijin cu informații, angajare, proiecție, protecție și susținere.

Arhitectura integrată a acestor capacități trebuie să asigure planificarea și executarea operațiilor convenționale, neconvenționale, asimetrice și hibride.

Cuvinte cheie: *spațiul de angajare, mediul operațional integrat, mediu operațional hibrid, capacitate militară, operații convenționale, operații asimetrice, operații hibride.*

Abstract: *The complex and multidimensional operational environment integrates the physical, information, cyber, electronic, psychological and media environment, thus transforming the manner of approaching the conflicting character and specific features of military operations.*

In order to successfully conduct the entire range of military operations in a complex, volatile, uncertain, and ambiguous operational environment, forces must have leadership capabilities, intelligence support, engagement, projection, protection, and sustainment.

The integrated architecture of these capabilities must ensure the planning and execution of conventional, unconventional, asymmetric, and hybrid operations.

Keywords: *engagement space, integrated operational environment, hybrid operational environment, military capability, conventional operations, asymmetric operations, hybrid operations*

Spațiul de angajare/ mediul operațional

În condițiile actuale, marcate de amplificarea și diversificarea riscurilor și amenințărilor de natură convențională, neconvențională, asimetrică și hibridă, de exacerbarea atitudinilor și comportamentelor unor actori statali și non-statali, coerența analizei multidimensionale și interinstituționale a mediului operațional devine o necesitate strategică.

În acest context, se utilizează tot mai mult conceptul de *abordare cuprinzătoare* care exprimă ansamblul relațiilor de colaborare și cooperare ce se stabilesc între instrumentele de putere și instituțiile cu responsabilități în domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale pentru promovarea, protejarea și

apărarea intereselor naționale de securitate.

Astfel, complexitatea condițiilor existente în mediul de securitate internațional transformă spațiul de angajare într-un concept multidimensional care cuprinde mai multe domenii de activitate, cu impact asupra securității naționale extinse¹.

Spațiul de angajare include domeniile: politic/diplomatic, militar, economic, social, infrastructură și informații².

Evaluarea acestor domenii, în contextul relațiilor de interdependență

¹ Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019, București, 2015, p.5.

² SMG-3, Manualul de planificare a operațiilor, București, 2016, p.11.

existente în spațiul de angajare, asigură realizarea bazei de date necesară decidenților politico-militari pentru cunoașterea situației strategice, formularea opțiunilor de răspuns și angajarea instrumentelor de putere adecvate soluționării crizei sau prevenirii conflictului.

În acest sens, instrumentele de putere sunt de natură militară, politică/diplomatică, economică și civilă³.

Din această abordare cuprinzătoare se desprinde necesitatea evaluării multidimensionale și interinstituționale a mediului internațional de securitate/spațiului de angajare pentru a cunoaște caracteristicile acestuia, tendințele de evoluție, comportamentul și acțiunile actorilor statali și non-statali, natura riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților și a elabora opțiunile de răspuns adecvate

întrebuințării graduale a instrumentelor de putere.

Dacă mediul internațional de securitate/spațiul de angajare cuprinde ansamblul domeniilor cu impact asupra securității naționale, regionale și globale, mediul operațional este parte a acestuia și integrează elementele cu specific militar.

Mediul operațional capătă valențe tot mai complexe, devenind integrat și multidimensional, datorită interconectării tehnologiilor de vârf, a sistemelor și echipamentelor de comunicații și informatică. În acest sens, noțiunile și conceptele de mediu operațional integrat, extins, fluid, pulsatoriu, saturat electronic și multidimensional exprimă realități care trebuie supuse analizei permanente pentru cunoașterea situației strategice, reevaluarea și adaptarea politicilor și strategiilor de apărare în context național și multinațional.

³ Ibidem, p.11

Din definierea mediului operational/de acțiune rezultă că acesta include spațiul aerian, terestru, naval, cosmic și spectrul electromagnetic, precum și sistemele asociate ale adversarilor, forțelor de opoziție/facțiunilor, forțelor proprii, aliaților/partenerilor și neutrilor, relevante pentru situația de criză/conflict⁴.

Această definiție exprimă sintetic caracterul multidimensional, integrat, interinstituțional și multinațional al mediului operational/de acțiune, ca spațiu complex unde se planifică, pregătesc, execută și evaluează campaniile/operațiile militare majore, pe plan intern și extern.

În acest sens, apreciem că mediul operațional integrează și interconectează componentele fizică, informațională, cibernetică, psihologică (morală) și mediatică (de informare).

Mediul fizic include forțele militare, facțiunile armate, populația civilă, resursele logistice, infrastructura, geografia, elementele de ordin oceanografic și meteorologic, acțiunile și efectele din zona de operații întrunite⁵.

Mediul informațional constituie spațiul unde se desfășoară ciclul informațional care vizează culegerea, evaluarea și diseminarea informațiilor și produselor de informații către beneficiari în vederea obținerii superiorității decizionale și potențării operațiilor militare.

Mediul cibernetic (cyberspațiul) sau mediul virtual cuprinde echipamentele informatice și rețelele de calculatoare care asigură colectarea, procesarea și transmiterea informațiilor de interes către decidenți.

Mediul psihologic (moral) cuprinde spațiul de influențare a

⁴ Ibidem, p.191.

⁵ Ibidem.

comportamentelor și atitudinilor adversarului și de dezinformare a acestuia cu privire la intențiile reale de acțiune ale forțelor proprii.

Mediul mediatic (de informare) constituie spațiul unde se desfășoară activitățile de informare, relații publice și operațiile mass-media.

Din monitorizarea și evaluarea mediului operațional integrat și multidimensional rezultă zonele de interes unde statele își proiectează instrumentele de putere pentru promovarea și apărarea intereselor de securitate.

Astfel, *zona de interes strategic* este mediul în cadrul căruia se interconectează interesele naționale, instrumentele de putere și acțiunile interinstituționale de natură diplomatică, economică, culturală, informațională și militară pentru îndeplinirea obiectivelor politice stabilite și a stării finale dorite.

Convergența și complexitatea acțiunilor

desfășurate în zona de interes strategic au la bază opțiunile militare de răspuns ale decidenților politico-militari și includ actorii statali și non-statali implicați, zonele de influență, zona de operații întrunită, zonele de operații și zonele de responsabilitate.

În acest context, formularea opțiunilor militare de răspuns în zona de interes strategic presupune proiectarea unor capacități militare și non-militare care să dispună de protecție și susținere în toate dimensiunile mediului operațional.

Zona de influență este parte a zonei de interes strategic în care se poate acționa asupra actorilor și sistemelor, pentru influențarea comportamentului sau acțiunilor acestora, în scopul obținerii stării finale dorite⁶.

Pentru înțelegerea modului de interrelaționare a sistemelor în mediul operațional se utilizează

⁶ Ibidem, p.198.

metode științifice destinate elaborării diagramelor de influențe. Acestea utilizează datele și informații existente despre domeniile spațiului de angajare supus evaluării pentru a identifica sistemele care trebuie influențate, instrumentele care asigură criteriile de succes și a determina condițiile oportune pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite.

Zona de operații întrunită este spațiul geografic stabilit de nivelul militar-strategic unde se planifică și se execută operația întrunită de către o grupare de forțe întrunită.

Zona de operații este spațiul geografic stabilit de către comandantul grupării de forțe întrunită unde forțele terestre și navale își dispun forțelor și mijloacelor proprii pentru planificarea și executarea operațiilor specifice. Pentru forțele aeriene, zona de operații coincide cu zona de operații întrunită.

Zona de responsabilitate este inclusă

zonei de operații, în care un comandant răspunde de supravegherea și angajarea adversarului cu forțele și mijloacele proprii⁷.

Pentru delimitarea în timp și spațiu a operației militare în mediul operational sunt utilizate conceptele de acțiuni în zona de adâncime, zona apropiată și zona de spate.

Zona de adâncime este spațiul unde se execută acțiuni de modelare în vederea împiedicării concentrării puterii de luptă, executării manevrelor planificate și diminuării acțiunilor adversarului. În această zonă se desfășoară acțiuni informaționale, de supraveghere (ISR-informații, supraveghere, cercetare) și identificare a țintelor (TA-achiziția țintelor), iar efectele preconizate sunt de natură fizică (diminuarea puterii de luptă a adversarului), informațională (afectarea/distrugerea

⁷ Ibidem.

sistemelor și echipamentelor de comandă și control) și psihologică (diminuarea moralului și influențarea comportamentului adversarului).

Zona apropiată sau *contactul* este spațiul unde se desfășoară acțiunile decisive prin folosirea mijloacelor preponderent letale în combinație cu cele neletale, dar cu pondere în afectarea sistemelor de conducere și influențarea moralului adversarului.

Zona de spate este spațiul unde se desfășoară activități de susținere de către structurile de logistică, precum și acțiuni de securizare a liniilor de comunicație și de menținere a libertății de acțiune a forțelor din eșalonul doi sau a rezervelor.

Este evident faptul că legătura dintre aceste zone este asigurată de funcționarea sistemului informațional care trebuie să asigure culegerea, transmiterea, procesarea și diseminarea informațiilor și

produselor de informații către beneficiari pentru întrebuințarea eficientă a sistemelor și mijloacelor cinetice și non-cinetice în vederea realizării efectelor stabilite.

De aceea apreciem că mediul operațional integrat și multidimensional este spațiul unde se planifică, pregătesc și execută operații cinetice (forțe întrunite, manevră, sisteme de lovire), non-cinetice (informaționale, cibernetice, psihologice, mediatice), asimetrice (insurgență, gherilă, terorism) și hibride (convenționale, neconvenționale, cibernetice, asimetrice).

Capabilități militare

În documentele de specialitate⁸, *capabilitatea* este definită ca fiind abilitatea unei structuri militare de a executa acțiuni în scopul îndeplinirii obiectivelor stabilite.

⁸ Strategia Militară a României (proiect), București, 2015, p.20.

Constituirea unei capabilități are în vedere un complex de măsuri care cuprind următoarele elemente: doctrină; organizare; pregătire; echipamente; comandă; infrastructură; personal; interoperabilitate.

În acest sens, se observă faptul că o structură militară nu constituie de la sine o capabilitate numai prin organizare și dotare, dacă nu deține sisteme și echipamente performante de comandă și control, informaționale, de supraveghere și cercetare, sisteme de armamente înalt tehnologizate, personal specializat în cunoașterea și aplicarea procedurilor de planificare, pregătire, executare și evaluare a operațiilor și nu parcurge un program complex de instruire în context național și multinațional.

Există metode de apreciere a capabilității unei structuri de a executa misiunile stabilite în condiții de eficiență prin ponderarea

fiecărui element, astfel încât, nivelul maxim de abilitate este 1 (100%).

Pentru pregătirea și executarea unor acțiuni complexe în mediul operațional integrat și multidimensional, se apreciază ca fiind necesare următoarele tipuri de capabilități: comandă și control; informații; angajare; proiecția forței; protecție; susținere⁹.

Comanda și controlul se asigură prin existența personalului, echipamentelor de comunicații și informatică și procedurilor de stat major integrate și interconectate în cadrul sistemelor complexe de conducere la nivel militar-strategic, operativ și tactic.

Complexitatea proceselor de conducere a operațiilor militare necesită realizarea și funcționarea sistemelor de tip C4ISR care integrează subsistemul de comandă și control, subsistemul de comunicații și informatică, precum și

⁹ Ibidem.

subsistemul de informații, supraveghere și cercetare.

Sistemele complexe de conducere de tip C4ISR asigură desfășurarea eficientă a procesului operației care cuprinde planificarea, pregătirea, executarea și evaluarea acesteia.

Eficiența activităților desfășurate în cadrul sistemelor complexe de comandă și control se bazează pe capacitatea personalului de stat major de a valorifica avantajele superiorității informaționale în procesul de planificare pentru potențarea deciziei și pe timpul executării operației militare pentru multiplicarea puterii de luptă a forței întrunite.

Interconectarea elementelor componente ale sistemelor de comandă și control prin intermediul rețelelor informaționale asigură circulația continuă și în timp real a datelor și informațiilor de la surse (senzori) la decidenți și la sistemele de luptă, obținându-se astfel avantajul

decizional și acțional în îndeplinirea obiectivelor stabilite și a stării finale dorite.

Desfășurarea eficientă a activităților în cadrul sistemelor complexe de comandă și control vizează orientarea instruirii personalului din cadrul comandamentelor către dezvoltarea gândirii strategice, operative și tactice, fapt ce presupune cunoașterea și înțelegerea situației, a modului de utilizare a procedurilor de stat major în planificarea operațională și de relaționare în cadrul compartimentelor pentru eficientizarea procesului decizional.

Scenariile exercițiilor tactice și a antrenamentelor de stat major trebuie să cuprindă situații complexe prognozate a fi desfășurate în medii operaționale care integrează provocări convenționale, neconvenționale și hibride pentru a dezvolta la participanți abilitățile necesare planificării

operaționale în funcție de oportunitățile create și formularea opțiunilor adecvate de răspuns.

Sprijinul cu informații presupune existența sistemelor și structurilor ISR (informații, supraveghere și cercetare) care cuprind elemente HUMINT, IMINT, SIGINT și ACINT.

Sistemul ISR constituie elementul tehnic integrat și interconectat sistemului de comandă și control, care sprijină procesul operației prin desfășurarea unui management eficient al informației.

În acest context, sistemul ISR asigură derularea neîntreruptă și în timp real a ciclului informațional, care presupune planificarea, culegerea, procesarea și diseminarea informațiilor și produselor de informații către beneficiari.

Desfășurarea eficientă a acestui proces are ca rezultat obținerea superiorității informaționale prin valorificarea

informațiilor și produselor de informații și realizarea imaginii unice recunoscute a spațiului de luptă, fapt ce potențează procesul decizional și creează condițiile necesare pentru îndeplinirea cu succes a misiunilor stabilite.

De aceea, apreciem că integrarea modulelor ISR în cadrul sistemelor de comandă și control constituie o necesitate la toate eșaloanele în vederea asigurării unui flux informațional eficient care să determine obținerea și menținerea superiorității informaționale, decizionale și acționale.

În prezent, se operează tot mai mult cu conceptul de sistem de conducere de tip C4ISTAR, care integrează un modul nou denumit TA (achiziția țintelor), adică existența unor capacități de descoperire, selectare și angajare a țintelor de interes în funcție de importanța acestora în vederea obținerii efectelor stabilite.

În acest sens, proiectarea, realizarea și

operaționalizarea sistemelor complexe de conducere de tip C4ISTAR care integrează subsistemele de comandă și control (personal, proceduri), de comunicații și informatică (echipamente și rețele de comunicații și computere), de informații, supraveghere și cercetare (senzori și surse de informare umane și tehnice) și de achiziție a țintelor (descoperire, selectare și angajare) la nivel militar-strategic, operativ și tactic vor asigura abordarea cuprinzătoare a mediului operațional care devine tot mai complex, volatil, incert și ambiguu pentru cunoașterea și înțelegerea caracteristicilor acestuia și întrebuintarea oportună a instrumentelor de putere adecvate.

Angajarea forțelor cuprinde structuri cu acțiuni letală/cinetică (forțe terestre, forțe aeriene și forțe navale) și non-letală/non-cinetică (informaționale, cibernetice, psihologice și mediatice).

Aceste forțe participă la toată gama operațiilor militare planificate și

executate în context național și multinațional (ONU, NATO, UE).

Din ansamblul acțiunilor la care pot participa structurile de forțe, ne vom referi la operațiile convenționale, asimetrice și hibride.

Operațiile convenționale sunt acțiuni specifice luptei armate de tip întrunit, înalt tehnologizate și ultra-rapide, care combină mobilitatea, puterea de lovire și protecția în toate dimensiunile mediului operațional pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite și a stării finale dorite. Operațiile convenționale cuprind acțiuni ofensive, defensive și intermediare destinate înfrângerii voinței de a lupta a adversarului potențial, diminuării sau distrugerii capacității combative a acestuia și realizării obiectivelor strategice stabilite.

Din analiza conflictelor militare desfășurate în diferite teatre de operații, s-

au remarcat avantajele obținute prin integrarea și interconectarea tehnologiilor de vârf, a echipamentelor de comunicații și informatică și a sistemelor de armamente în cadrul structurilor de forțe, obținându-se astfel un decalaj tehnologic evident, materializat în producerea unei breșe decisive în abordarea conflictualității, prin transformarea simetriei în disimetrie (disproporționalitate).

Acest lucru a transformat substanțial modul de abordare a conflictualității, operațiile militare convenționale fiind bazate pe rețea și pe efecte, în cadrul cărora, forțele terestre avansează în spațiul de luptă, având susținerea celor trei scuturi, informațional, electronic și aerian.

Astfel, se apreciază că operațiile convenționale în viitor vor fi operații întrunite și/sau multinaționale înalt tehnologizate și ultra-rapide, având la bază un sistem de sisteme cu capacitatea de

regenerare și autoreglare, care asigură superioritatea informațională, decizională și acțională necesară contracarării întregii game de riscuri și amenințări existente în mediul operațional, îndeplinirea obiectivelor stabilite și realizarea stării finale dorite.

Operațiile asimetrice sunt riposte complexe, de regulă ale unor actori non-statali, desfășurate într-un mediu operațional ostil, cu consecințe pe termen lung și care pot eroda grav instituțiile și valorile societăților moderne¹⁰.

Nivelul înalt de dezvoltare tehnologică a statelor care participă la conflictele militare a generat disimetrie (disproporționalitate), fapt ce a determinat oponentii să adopte abordarea asimetrică, prin care să fie anulate avantajele superiorității

¹⁰ Dr. Gheorghe Văduva, Războiul asimetric și noua fizionomie a conflictualității armate, Editura U.N.Ap."Carol I", București, 2007, p.13.

adversarului și să exploateze eficient vulnerabilitățile acestuia. În acest sens, operațiile asimetrice presupun un ansamblu de acțiuni neregulate desfășurate într-un mediu ostil, cu sau fără sprijinul populației civile, prin care se compensează disimetria (disproporționalitatea), nefiind acceptată înfrângerea și nefiind respectate regulile acțiunilor clasice.

Astfel, apreciem că operațiile asimetrice au fost generate de disimetrie, de decalajele tehnologice existente în mediul operațional, iar compensarea acestor avantaje a determinat actorii implicați să adopte acele strategii, tactici și acțiuni care să vulnabilizeze partea adversă, să creeze nesiguranță, incertitudine și să permanentizeze starea de conflict. În acest context, răspunsul asimetric la acțiunile militare înalt tehnologizate ale adversarului nu a fost cel de acceptare a situației, ci de

aplicare a unor tactici și procedee care să compenseze superioritatea acestuia și să diminueze efectele superiorității informaționale, decizionale și acționale.

De aceea, considerăm că asimetria a apărut ca o necesitate de compensare a disimetriei, de vulnerabilizare a adversarului prin dispersarea forțelor, disimularea acțiunilor și prelungirea duratei conflictului, timpul devenind în această situație o armă.

Asimetria se manifestă de regulă în operațiile de tip insurgență/ contrainsurgență, operațiile de tip gherilă/ contragherilă și operațiile teroriste/ antiteroriste.

Participarea cu succes la operațiile asimetrice de contrainsurgență, contragherilă și antiteroriste într-un mediu ostil presupune existența unor structuri specializate care să obțină sprijinul populației civile și să contracareze eficient tacticile, tehnicile și procedurile atipice utilizate

de adversar. În acest sens, apreciem importanța ce trebuie acordată structurilor de informații (ISR), forțelor pentru operații speciale și componente non-cinetice (informațională, psihologică, cibernetică, mediatică și CIMIC) pentru a contracara eficient ansamblul riscurilor și amenințărilor asimetrice în medii operaționale ostile.

Operațiile hibride sunt acele tipuri de acțiuni care combină o gamă largă de strategii, tactici, procedee și mijloace convenționale, neconvenționale, asimetrice și cibernetică pentru îndeplinirea unor obiective politice și militare.

Având în vedere complexitatea mediului operațional actual, diversitatea provocărilor existente și multitudinea actorilor implicați, se apreciază că abordarea operațiilor de tip „hibrid” corespunde cel mai bine realității, iar în acest sens, opțiunile de răspuns trebuie să vizeze întrebuintarea unui ansamblu de instrumente,

mecanisme, structuri și procedee de acțiune.

În condițiile existenței unui mediu operațional hibrid, actorii de tip hibrid includ forțele regulate și neregulate, forțele speciale, grupările insurgente, teroriste, de gherilă, organizațiile criminale, facțiunile fundamentaliste, luptătorii străini (mercenarii), organizațiile religioase, xenofobe, mass-media și partidele politice extremiste.

Pentru contracararea acțiunilor actorilor hibridi, răspunsul forțelor proprii trebuie să fie tot de tip hibrid, prin combinarea operațiilor convenționale, neconvenționale, informaționale, psihologice, cibernetică și mediatice. În acest sens, abordarea cuprinzătoare a războiului hibrid constituie o preocupare majoră la nivel național, regional și global, efortul statelor fiind orientat către elaborarea unor strategii care să cuprindă măsuri și acțiuni diplomatice, economice,

militare, nemilitare și informaționale pentru contracararea provocărilor și amenințărilor specifice.

De aceea apreciem că într-un mediu operațional complex, integrat și multidimensional, care necesită utilizarea graduală a instrumentelor de putere, operațiile militare nu mai pot fi doar de un singur tip, astfel că, viitorul conflictualității va fi dominat de hibriditate.

Din aceste motive, considerăm că războiul viitorului va fi de tip hibrid și va viza combinarea unui ansamblu de instrumente, mecanisme, măsuri și acțiuni specifice într-un mediu operațional hibrid, împotriva unor actori hibridi pentru contracararea provocărilor și amenințărilor de tip hibrid.

Proiecția forței vizează existența unor structuri specializate care să asigure transportul forțelor pe distanțe mari, din raioanele de dispunere în teatrele (zonele) de operații.

Pentru proiecția forțelor sunt utilizate

structurile aeriene și navale de transport care asigură deplasarea personalului și echipamentelor de luptă în zonele destinate executării misiunilor. În acest sens, proiecția forțelor se poate executa cu mijloacele de transport proprii sau cu cele puse la dispoziție la nivelul alianței/coaliției.

Astfel, problema proiecției forței este foarte importantă pentru statele care execută misiuni în teatrele de operații, fiind necesară existența mijloacelor adecvate de transport aerian și naval, dimensionate la nevoile naționale.

Protecția forței cuprinde structuri specializate care acționează în mediul operațional multidimensional (fizic, informațional, cibernetic, psihologic și mediatic) pentru contracararea riscurilor și amenințărilor existente și conservarea/menținerea capacității de luptă a forței.

În acest context, opinăm că protecția forței

trebuie abordată în context integrat, prin includerea atât a măsurilor de sprijin de luptă executate de structurile de geniu, EOD, apărare CBRN, etc., cât și a acțiunilor non-cinetice, ansamblul acestora contribuind la gestionarea multitudinii de riscuri și amenințări existente în zona de operații și conservării/menținerii capacității de luptă a forței în plan fizic, informațional, cibernetic, moral și mediatic.

Susținerea forței are la bază acțiunile structurilor de logistică. Acestea trebuie să dispună de capacitățile necesare pentru realizarea sprijinului logistic la toate nivelurile operațiilor militare.

Efortul susținerii forței vizează sprijinul logistic al operației întrunit, sprijinul națiunii gazdă în cazul dislocării forțelor aliate pe teritoriul național și participarea cu structuri și facilități specializate la executarea misiunilor în afara teritoriului național.

De aceea, apreciem complexitatea activităților de

susținere a forței care execută acțiuni complexe (convenționale, neconvenționale, asimetrice, hibride) în context național și multinațional.

Această abordare cuprinzătoare a mediului operațional complex, integrat și multidimensional și a principalelor categorii de capacități militare trebuie direcționată către îndeplinirea obiectivelor stabilite și realizarea stării finale dorite prin dezvoltarea și aplicarea următoarelor concepte operaționale: manevra decisivă, angajarea cu precizie a adversarului, managementul integrat al crizelor, protecția integrală și logistica integrată¹¹.

Profesionalizarea personalului armatei, achiziționarea, integrarea și interconectarea tehnologiilor de vârf, a sistemelor și echipamentelor de comunicații și informatică în

¹¹ Strategia Militară a României (proiect), București, 2015, p.36-37.

cadrul structurilor militare, proiectarea unor capacități adecvate mediului operațional hibrid, dezvoltarea gândirii strategice, operative și tactice, utilizarea avantajului informațional în procesul decizional, combinarea acțiunilor cinetice și non-cinetice în toată gama operațiilor militare, constituie premise pentru aplicare cu succes a conceptelor operaționale evidențiate anterior.

Concluzii

Mediul operațional, ca parte componentă a spațiului de angajare, devine tot mai complex, integrat, multidimensional, volatil, incert și ambiguu, ca urmare a diversificării și amplificării riscurilor și amenințărilor și a multitudinii actorilor statali, non-statali și hibridi care utilizează o gamă largă de instrumente, mecanisme și acțiuni politice, diplomatice, economice, informaționale, militare și nemilitare. În acest context, apreciem necesitatea abordării

cuprinzătoare a mediului operațional în sensul evaluării permanente a caracteristicilor acestuia în vederea cunoașterii și înțelegerii situației strategice și formulării opțiunilor adecvate de răspuns interinstituțional.

Dimensiunile mediului operațional – fizică, informațională, cibernetică, psihologică și mediatică – îl transformă într-un mediu hibrid, marcat de provocări hibride, actori hibridi, strategii și tactici hibride și opțiuni de răspuns de tip hibrid. De aceea, provocarea majoră a viitorului constă în elaborarea politicilor, concepțiilor și strategiilor adecvate contracarării riscurilor și amenințărilor de tip hibrid. În acest sens, abordarea capacităților militare necesare contracarării întregii game de amenințări din mediul operațional trebuie orientată către proiectarea și operaționalizarea unor structuri înalt tehnologizate care să participe la

executarea operațiilor
convenționale, neconvenționale, asimetrice și hibride.

Astfel, arhitectura integrată a capacităților de conducere, sprijin cu informații, angajare cinetică (letală) și non-cinetică (non-letală), proiectie, protecție și susținere a forței, asigură desfășurarea cu succes a întregii game de operații militare. În funcție de resursele la dispoziție și alocările bugetare anuale, trebuie continuat procesul de transformare, modernizare și dotare a structurilor militare pentru a acoperi întreaga gamă de capacități necesară executării cu eficiență a misiunilor stabilite, în context național și multinațional.

Dacă apreciem că viitorul conflictualității aparține hibridității (mediu operațional hibrid, provocări

hibride, actori hibridi), atunci devine necesară reorientarea gândirii strategice pentru realizarea acelor capacități militare pregătite să planifice și să execute operații de tip hibrid.

Bibliografie:

- Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*, București, 2015;
Doctrina Armatei României, București, 2012;
SMG-3, *Manualul de planificare a operațiilor*, București, 2016;
Strategia Militară a României (proiect), București, 2015;
Dr. Gheorghe Văduva, *Războiul asimetric și noua fizionomie a conflictualității armate*, Editura U.N.Ap."Carol I", București, 2007.

SECURITATEA UMANĂ-CONCEPTE ȘI ABORDĂRI MODERNE

HUMAN SECURITY - MODERN CONCEPTS AND APROACHES

Prof. univ. dr.

Dan Victor Cavaropol

*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

Rezumat: În acest articol este prezentat conceptul de securitate umană, care are un înțeles mai larg decât securitatea împotriva violenței sau a crimei. Există mai multe laturi ale securității umane, precum cea economică, a hranei, a mediului și a sănătății. Securitatea umană se poate înțelege ca o parte a securității comunității sau cea din zona politică. Este analizată legătura dintre securitatea umană și securitatea națională, dezvoltare și politicile externe, și de asemenea procesul de menținere a păcii.

Cuvinte cheie: dezvoltare, securitate umană, securitate națională, violență

Abstract: This article deals with the concept of human security, which relates to much more than security from violence and crime. There are many other aspect of human security such as economic, food, environment or health security. Human security can also be used to look into personal, community and political security. There are presented the links between human security and the national security, development and external politics, and also the peace keeping process.

Keywords: development, human security, national security, violence

Conceptul de securitate umană

Securitatea umană este o combinație a amenințărilor asociate războiului, genocidului și migrației populației. Într-un sens mai restrâns, securitatea umană înseamnă lipsa violenței și lipsa fricii de violență.¹ Securitatea umană s-a aflat întotdeauna în atenția opiniei internaționale, începând cu Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948)².

În articolul 3 al Declarației se precizează că: „Orice om are dreptul la viață, la libertate, și la securitate personală”, iar la articolul 22 se precizează ca drept fundamental dreptul la securitatea socială a oamenilor.

Când ne referim la securitate umană, avem în vedere următoarele :

¹ <http://www.hsrgroup.org/press-room/human-security-backgroundunder.aspx>;

² http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf;

- lipsa unor pericole, din care cele mai răspândite sunt: foametea, îmbolnăvirile, represaliile armate;

- protejarea individului contra unor evenimente nedorite ale vieții cotidiene, cum sunt îmbolnăvirile, accidentele de la locul de muncă și cele din societate.

Prin securitate umană se subînțelege un fenomen cu multe componente: securitatea economică, securitatea alimentară, ocrotirea sănătății, securitatea ecologică, securitatea personală, securitatea publică, securitatea politică. În opinia lui Kofi Annan, trebuie lărgite conceptele de pace și securitate. Pacea înseamnă mult mai mult decât absența războiului. Securitatea umană nu mai poate fi înțeleasă numai din punct de vedere militar, ci trebuie luate în calcul dezvoltarea economică, justiția socială,

democratizarea și aspecte ale dreptului omului.³

Sadako Ogata, fost înalt comisar ONU pentru refugiați, opinează că securitatea umană are mai multe perspective din care trebuie abordată. Prima este posibilitatea ca toți cetățenii să trăiască în pace și securitate în propria țară. A doua este legată de capacitatea statelor de a preveni conflictele și ca oamenii să se bucure pe deplin de toate drepturile lor: politice, sociale, economice, culturale.⁴

Ramesh Thakur spune că securitatea umană se referă la calitatea vieții oamenilor, astfel că orice factor care tinde să degradeze această calitate - presiunea

demografică, diminuarea accesului la resurse - reprezintă o amenințare la adresa securității.⁵

Experții din cadrul Organizației Națiunilor Unite sunt de părere că realizarea securității umane depinde de următoarele:

- strategiile de protecție, care sunt cele propuse de către state, de către unele agenții internaționale și de către ONG-uri. Prin acestea se asigură apărarea oamenilor de amenințările existente și cele potențiale.

- strategiile de împuternicire. Prin acestea oamenii sunt capabili de a-și dezvolta rezistența la apariție unor condiții dificile în viața lor.⁶

Securitatea umană este un concept care ia în considerare individul și propria sa securitate, precum și stabilitatea durabilă, nu

³ Kofi Annan. "Towards a Culture of Peace."

<<http://www.unesco.org/opi2/lettres/TextAnglais/AnnanE.html>;

⁴ "Inclusion or Exclusion: Social Development Challenges For Asia and Europe." Statement of Mrs. Sadako Ogata; United Nations High Commissioner for Refugees at the Asian Development Bank Seminar, 27 April 1998.

⁵ Asia-Pacific Security: The Economics-Politics Nexus. Eds. Stuart Harris, and Andrew Mack. Sydney: Allen & Unwin, 1997, p. 53-54;

⁶ „Human Security Now: Protecting and Empowering People”, ONU, 2003;

numai a statelor, dar și a societăților umane, care nu pot exista dacă securitatea umană nu este garantată. Securitatea umană se referă atât la drepturile cetățenilor de a trăi într-un mediu sigur, precum și existența unei activități politice, sociale, religioase și economice în sânul unei societăți care se află la adăpost de violența organizată.

Securitatea umană înglobează securitatea împotriva privațiunilor economice, existența unui nivel de viață acceptabil, garantarea drepturilor fundamentale ale fiecărui individ și mai ales dreptul de liberă asociere și dreptul de liberă exprimare. Definiția securității umane evoluează pe măsura dezvoltării societății, pe măsura diversificării riscurilor și amenințărilor asimetrice la care asistăm în zilele noastre.

Europol a identificat pe plan european ca amenințări actuale care pun în discuție securitatea umană următoarele:

- a. Migrația ilegală (numită recent migrație iregulară);
- b. Traficul de ființe umane (human trafficking);
- c. Acțiunile ilegale de contrafacere a produselor din domeniul sanitar și farmaceutic.
- d. Creșterea numărului de infracțiuni economice prin intermediul firmelor "fantomă",
- e. Producția și traficul de droguri sintetice⁷.
- f. Criminalitatea informatică (cybercrime)
- g. Spălarea de bani (money laundering).

Noțiunea de securitate umană a evoluat de-a lungul timpului, mai ales în ultima perioadă. După terminarea Războiului Rece a predominat conflictul de tip interstatal, astfel că politologii au accentuat conceptul fundamental și tradițional de securitate națională. Aproape 90%

⁷ https://www.europol.europa.eu/in-depth_analysis_eu_drug_markets_report_2016.pdf.

dintre victimele conflictelor care au avut loc după cel de-al doilea război mondial sunt civili, și nu militari angajați în conflictele respective. 65 dintre cele 79 de conflicte din anii '90 s-au produs în țările subdezvoltate, dintre care o cincime în țările cu indice IDH slab.

Mai mulți factori trebuie să conducă la redefinirea clară a conceptului de securitate umană: absența creșterii economice, lipsa implicării societății civile, emergența conflictelor violente, etc.

Conceptul de securitate umană mai este uneori perceput ca un complement doctrinar și normativ al conceptului de securitate colectivă. Forma de securitate între state, în mod tradițional, implică norme de suveranitate și neamestec în treburile interne ale altor state. Noțiunea de securitate umană iese din sfera legăturilor care există între state.

Aceasta în primul rând pentru că multe amenințări au caracter non militar, fie

prin soluția de rezolvare, fie prin originea lor. În al doilea rând, pentru că de multe ori chiar statul sau armata iau măsuri amenințătoare împotriva populației proprii.

În consecință, securitatea umană asociază suveranitatea statului cu datoria de protecție a propriilor cetățeni sub umbrela statală.

Esențial în studiul conceptului de securitate umană este descrierea exactă a legăturii dintre violență, dezvoltare și guvernare.

Astfel, securitatea umană înglobează zona de intervenții umanitare, de menținere a păcii, de consolidare a păcii post conflict, precum și mecanismele de gestiune, de prevenire și de reglementare a conflictelor. Astfel, două strategii pot conduce la creșterea securității umane: întărirea normelor juridice legate de securitate umană și crearea capacității de la face să fie respectate.

În anul 1994 a fost lansat Programul Națiunilor

Unite pentru Dezvoltare, care cuprinde patru caracteristici fundamentale: în primul rând, securitatea umană este un concept universal care se adresează atât țărilor sărace, cât și celor bogate, în al doilea rând componentele securității umane sunt interdependente - foametea, migrația legală și iregulară, poluarea mediului înconjurător, traficul de droguri, terorismul și conflictele etnice nu mai sunt fenomene izolate, circumscrise numai unei singure țări, ci sunt fenomene transnaționale. În al treilea rând, securitatea umană are o latură preventivă, în care se doresc mai mult acțiuni proactive, și nu gestiunea consecințelor unui conflict. Și nu în ultimul rând, când vorbim de securitate umană, vorbim de securitatea fiecărui individ.

Indici specifici: de securitate și de dezvoltare
Indicele de securitate umană este prescurtat prin acronimul HSI, iar indicele

de dezvoltare umană prin HDI.

Întrebarea fundamentală care se pune atunci când vorbim de securitate umană și securitate națională este următoarea: cât de bine trăiesc oamenii acasă, în comunitățile locale, în țara lor și în lume și cât de durabilă este această securitate: putem asigura generațiilor care vin după noi același nivel, sau nu ?

Au fost realizate studii referitoare la HSI pentru un număr de 232 de țări. Acest indice este legat de un alt indice la fel de important: HDI - Indicele de dezvoltare umană.⁸

Conform unor autori, schimbările majore care se produc în societate sunt destul de rare și acestea se datorează în principal impactului devastator al dezastrelor naturale și al războaielor. HSI a rezultat ca un indice de dezvoltare pe o

⁸

<http://www.humansecurityindex.org>;

perioadă de 25 de ani. Prima versiune a fost publicată în anul 2008⁹, iar versiunea a doua a fost realizată în anul 2010.

După anii 1990 s-a constatat că Indicele HDI nu a putut rezolva două probleme importante, și anume: lipsa de date pentru toate zonele geografice și o mai slabă reprezentare a dezvoltării economice, a mediului și a situației sociale a oamenilor.

Astfel a apărut indicele HSI, care ține cont de următoare date :

- a) Date de natură economică:
 - PIB/ul pe cap de locuitor;
 - egalitatea distribuției banilor (se duc banii numai la unii oameni, sau la un număr mai mare de oameni ?);
 - buna guvernare economico-financiară;
- b) Date despre mediu:
 - vulnerabilități referitoare la mediul înconjurător;
 - protecția mediului înconjurător (calitatea apei și

a aerului);

-sustenabilitate.

c) Date de natură socială:

-sănătatea și educația;

-protecția diversității;

-modul de guvernare, inclusiv lupta împotriva corupției;

-securitatea alimentară.

Pe scurt, indicele HSI poate fi considerat un indice economic, de mediu și social în același timp.

Securitatea umană versus securitatea națională

Conceptul de securitate națională a fost legat la început de apărarea frontierelor la amenințările externe, pe când securitatea umană este legată de securitatea fiecărui individ în parte. Securitatea umană și securitatea națională se întăresc și se susțin reciproc.

Dar securitatea statelor nu înseamnă neapărat și securitate individuală. Mulți indivizi au fost de-a lungul istoriei omorâți de propriile guverne mai mult decât de armatele

⁹ GIS-IDEAS 2008) Conference "Towards a Sustainable and Creative Humanosphere."

inamice pe parcursul a 100 de ani.¹⁰

Programul Națiunilor Unite din anul 1994 a atras atenția asupra acestui concept de securitate umană în raportul intitulat "Raportul de dezvoltare umană/*Human Development Report*" (HDR). În acest raport a fost prezentată concepția de securitate umană: insecuritatea umană înseamnă lipsa de libertate și libertatea de a nu îți fie frică. În raportul pe anul 2015 "Human Development Report – Rethinking Work for Human Development", tot legat de securitate umană, se prezintă conceptul de "muncă" în sens mai larg (creativă și vountară), față de vechile concepte de job sau încadrare în muncă¹¹.

¹⁰ Schnabel, Albrecht. "The Human Security Approach to Direct and Structural Violence ." in SIPRI Yearbook 2008, Appendix2C, 87-95. New York: Oxford University Press, 2008;

¹¹

<http://hdr.undp.org/en/rethinking-work-for-human-development>.

Unii autori sunt de părere că amenințările împotriva securității umane sunt cele legate de violență asupra indivizilor și violența în comunități și au legătură directă cu securitatea națională. Alți autori sunt de părere că, bazându-ne pe documentul amintit anterior, respectiv HDR 1994, se pot preciza amenințările următoare legate de securitatea umană: foametea, boala, poluarea, atentatul la demnitatea umană, amenințarea vieții. Amândouă abordările nu sunt contradictorii, ci mai degrabă sunt complementare ca problematică.

Prima abordare este mai pragmatică. Aceasta deoarece există în lume foarte multe rapoarte care analizează în detaliu tendințele legate de sărăcie, boală și nu ar fi cazul să fie duplicate aceste studii deja făcute. Mai mult, este necesar să izolăm tendințele legate de violența organizată de cele ale sărăciei.

Se pune întrebarea legitimă: ce fel de politici se pot aplica în zona securității umane? Focusarea pe individ are mai multe implicații la nivel politic. Politicile de securitate tradiționale puneau accentul pe mijloacele militare de reducere a riscului de război. Securitatea umană, care nu înseamnă renunțarea integrală la folosirea forței, pune accentul mai mult pe metodele non-coercitive: diplomație preventivă sau managementul conflictului, adresându-se în special cauzelor conflictelor și nu efectelor acestora, care se poate realiza printr-o dezvoltare economică echitabilă și creșterea rolului statului.

Securitate umană versus dezvoltare

Mediul internațional de securitate a suferit o schimbare profundă odată cu apariția și dezvoltarea mai multor tipuri de amenințări asimetrice. Se pune un accent tot mai mare pe legătura

dintre securitate, dezvoltare și dezvoltare durabilă.

Când vorbim despre dezvoltare, vorbim practic despre nevoile tot mai mari ale oamenilor de a cunoaște într-o lume în expansiune informațională fără precedent, dar și de sănătatea oamenilor, hrana acestora, adăpost și preocuparea de asigurare a unui viitor liniștit.

O definiție unanim acceptată a conceptului de dezvoltare durabilă a fost elaborată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) într-un document intitulat „Viitorul nostru comun” (Raportul Brundtland)¹²: „dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”. Dezvoltarea durabilă cuprinde mai multe

¹²

http://www.europarl.europa.eu/meeetdocs/2009_2014/documents/envi/dt/893/893910/893910ro.pdf;

componente, după cum urmează¹³:

- Existența unei compatibilități dintre mediile antropice și naturale;
- Respectarea egalității de șanse;
- Respectarea securității ecologice;
- Existența unei bunăstări generale a populației, realizate printr-o politică justă de creștere economică ;
- Realizarea integrării dintre capitalul natural și cel uman;
- Îndeplinirea dezideratelor de dezvoltare economică și socială simultan cu dezvoltarea omului într-un mediu propice.

Noțiunea de dezvoltare umană este legată de următoarele deziderate:

- realizarea unei șanse egale pentru toți;
- responsabilizarea generației actuale pentru asigurarea existenței și prosperității generațiilor;
- investiții mai mari în resursele umane în vederea

maximizării potențialului uman;

Dar este de la sine înțeles că dezvoltarea umanității este astăzi imposibilă fără asigurarea unei securități umane adecvate. Securitatea umană înseamnă și faptul că oamenii își pot exercita opțiunile în siguranță și libertate și, pe de altă parte, că beneficiile atinse prin trudă vor fi protejate la nivel statal de politicile adoptate: sociale, economice, politice.

Astfel este normal ca noțiunea de securitate umană să fie legată strâns de cea de dezvoltare durabilă, datorită în principal următoarelor caracteristici:

- Securitatea umană este comună tuturor, amenințările existente precum încălcarea flagrantă a drepturilor omului, creșterea criminalității organizate și a celei transfrontaliere, problema drogurilor naturale și sintetice, poluarea aerului și apei și cea marină precum și șomajul.

¹³ <http://www.anpm.ro/dezvoltare-durabilă>.

- Interdependența componentelor securității umane și a celor ale dezvoltării durabile.

- Existența multor fenomene care pot afecta populații întregi, nelimitate de granițe. Dintre acestea, cele mai importante sunt: terorismul global, poluarea râurilor și a mărilor, traficul de droguri, foametea și epidemiile (răspândirea virului H1NI de exemplu);

- Măsurile preventive sunt preferabile celor post-eveniment, din toate punctele de vedere: al pierderilor umane, financiare, etc.

- Securitatea are legătură directă cu modul în care omul este integrat în societate, de libertate de exprimare și posibilitățile de dezvoltare ale acestuia.

Conceptele „dezvoltare durabilă” și „securitate umană” sunt înrudite, interdependente, dar nu identice. Desigur, între dezvoltarea umană și securitatea umană există o interconexiune: progresul

dintr-un domeniu extinde posibilitățile pentru progresul celuilalt, și vice versa.

Noul model de dezvoltare a societății umane la începutul mileniului trei vizează mai multe aspecte, interdependente, după cum urmează:

-creșterea sentimentului de încredere între oameni, prin colaborare conduce la consolidarea securității;

-siguranța și prosperitatea se pot realiza numai dacă simultan sunt realizate dezideratele de securitate și dezvoltare durabilă.

-colaborarea dintre domeniile economic, ecologic și științific poate conduce la progres, ceea ce întărește dezvoltarea durabilă și deopotrivă securitatea;

A apărut noțiunea de sferă a rațiunii (noosfera)¹⁴, noțiune care poate fi de

¹⁴ Conform Dexonline, *noosfera* este un „Înveliș al Pământului suprapus biosferei, desemnând omenirea întrucât este alcătuită din ființe inteligente.” [*fr.noosphère*, cf. *gr. noos* – spirit, *sphaira* – sferă];

asemenea interpretată prin intermediul securității. Prin eliminarea pericolelor și a dezastrelor, se va asigura o securitate veritabilă pentru toți oamenii, care va conduce la o dezvoltare durabilă și la realizarea dezideratului de securitate.

Securitatea umană, politica externă și menținerea păcii

La mijlocul anilor 90, conceptul de securitate umană a devenit fundamentul politicilor externe a numeroase state, precum Canada, Norvegia, Suedia și Japonia.

De exemplu, Canada a integrat securitatea umană în politica externă prin publicarea Cărții albe¹⁵ în anul 1995, grație lui Lloyd Axworthy, ministru de externe la acea vreme. Cărtia Albă provine din Marea Britanie și a fost preluată de

majoritățile statelor după aceea.

Această legitimitate acordată conceptului a permis apariția și dezvoltarea Rețelei de securitate umană (Human Security Network), rețea care cuprinde mai multe state: Austria, Canada, Chile, Grecia, Costa Rica, Irlanda, Iordania, Mali, Norvegia, Olanda, Slovenia, Elveția și Thailanda. Este binecunoscută campania împotriva minelor antipersonal - Convenția de la Ottawa, și care a fost în mod formal lansată la reuniunea ministerială din anul 1999 din Norvegia. S-a menținut un dialog pe chestiunea legată de securitatea umană prin eforturile de a interzice folosirea minelor antipersonal, a copiilor-soldați și de unele decizii ale Curții Penale Internaționale.

Pe plan internațional, sunt dezvoltate o serie de mecanisme de prevenire a conflictelor și de consolidarea a păcii. În anul 1992, secretarul general al ONU a

¹⁵

<http://www.assnat.qc.ca/en/patrimoine/lexique/livre-blanc-et-livre-vert.html>;

propus inițial în agenda pentru pace problema consolidării acesteia, care se face în asociere cu dezvoltarea economică și cea umană, precum și cea de bună guvernare și securitate. Sunt elementele consemnate în Raportul Brahmini legate de operațiile de menținere a păcii din anul 2000 și de Raportul din 2004 al grupului de personalități de rang înalt, referitor la amenințări, sfidări și schimbare¹⁶. Astfel, activitățile care decurg din aceste tipuri de misiuni sunt legate intrinsec de principiile securității umane.

Comisia pentru securitate umană a fost creată după Conferința Mileniului din 24 ianuarie 2001, sub egida Înaltului Comisar ONU pentru refugiați-domnul Sadako Ogata. S-au dezbătut problemele legate de obiectivele politice necesare a fi susținute de către ONU

referitor la securitatea umană.

În raportul final din anul 2003 „Human Security Now”, comisia a examinat șase zone de interes ale securității umane: condiția individului victimă a unui conflict armat, condiția persoanelor care se deplasează (refugiați, imigranți), faza de tranziție dintre război și pace, securitatea economică, sănătatea și educația.

În urma raportului a fost creat „Advisory Board on Human Security (ABHS)”, birou care oferă recomandări despre securitatea umană și consiliază pe secretarul general despre modul de funcționare și proiectele de securitate umană în care trebuie implicată comunitatea internațională.

În decursul anilor 1990, s-au dezbătut mai multe fațete ale conceptului de securitate umană, la diferite conferințe internaționale, dintre care cele mai importante au fost: Conferința de la Rio asupra

¹⁶ Rapport du Groupe de personnalités de haut niveau sur les menaces, les défis et le changement (2004).

mediului din anul 1992, cea de la Viena din 1993 asupra drepturilor omului, cea de la Cairo din anul 1994 asupra populației și dezvoltării, cea de la Copenhaga din 1995 asupra chestiunilor sociale, cea de la Beijing legată de drepturile femeilor, și conferința Habitat II de la Istanbul din anul 1996.

În cadrul Convenției de la Ottawa asupra minelor antipersonal s-au pus în discuție aspecte normative ale securității umane, iar la Curtea Penală Internațională s-a discutat problema judecării responsabililor de crime împotriva umanității și a criminalilor de război. Comisia internațională de intervenție și de suveranitate statală¹⁷ inițiată de Canada a pus în discuție limitările care ar trebui aduse suveranității statelor care pot încălca unele din drepturile omului. S-au desprins trei mari concluzii¹⁸:

- suveranitatea statală obligă în primul rând: responsabilitatea de a proteja cetățenii devine o obligație din partea statului și drept consecință este posibil ca și comunitatea internațională să intervină atunci când această responsabilitate nu este asumată;

- atenția comunității internaționale nu este plasată pe cel ce intervine, ci pe victimă;

- principiul de "responsabilitate de a proteja" este conceput ca un *continuum* care include în același timp responsabilitatea de a preveni și responsabilitatea de a reconstrui.

Ghidul ONU referitor la operațiile internaționale enunță diferitele etape ale organizării și planificării strategice a operațiilor de menținere a păcii. Multe elemente dintre acestea sunt

¹⁷ Commission internationale de l'intervention et de la souveraineté des États (CIISE);

¹⁸ La Responsabilité De Protéger, Rapport de la Commission

internationale de l'intervention et de la souveraineté des États, CIISE / CRDI / 2001-01-01 ISBN: 0-88936-961-5;

strâns legate de dezvoltarea și instituționalizarea securității umane¹⁹.

În anul 2003 a fost publicat Ghidul ONU despre Operațiile multidimensionale de menținere a păcii²⁰. Sunt stabilite organizarea și planificarea strategică a operațiilor de menținere a păcii, dintre care mai multe elemente sunt direct legate de dezvoltarea și instituționalizarea conceptului de securitate umană.

În Convenția de la Ottawa se stipulează asistența oferită prin operațiile de menținere a păcii, care permit crearea unui mediu de securitate pentru cetățeni grație activităților de educare a populației, de deminare a zonelor prioritare și de informare a populației pentru a evita minele, de asistență a victimelor precum și de distrugerea propriu zisă a

minelor antipersoană. Exemple sunt misiunile următoare: UNMEE (iunie 2003)²¹, UNIFIL, MINURSO, MONUC.

Operațiile de menținere a păcii contribuie în egală măsură la securitatea umană, grație ariei largi de acoperire: organizarea și/sau observarea electorală, activitățile de DDR (demobilizare, dezarmare și reinsertie), formarea corpului polițiștilor. Scopul final este de a plasa omul în centrul activităților operațiilor de menținere a păcii.

Concluzii

Termenul de securitate umană nu este pe deplin răspândit în limbajul și modul de gândire al tuturor organizațiilor internaționale, astfel încât să înlocuiască unele lacune care se regăsesc în definițiile clasice ale sintagmei de securitate

¹⁹ ONU-Handbook on United Nations Multidimensional Peacekeeping Operations;

²⁰ Idem;

²¹

<http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/past/unmee/>.

națională. În domeniul relațiilor internaționale, în învățământ, în studiile realizate de anumiți autori și în domeniul politic continuă să predomine paradigma legată de protecția și securitate statală. Dezbaterile tot mai accentuate din mediul academic, din ONG-uri și din structurile guvernamentale legate de securitatea umană pun în prim plan acest concept din ce în ce mai mult.

Dinamica mediului de securitate internațional, conflictele asimetrice care amenință zone din ce în ce mai extinse, fenomenul cu totul ieșit din comun a migrației iregulare care tinde să zguduie din temelii continentul nostru, fac ca acest concept al securității umane să capete noi valențe, iar modul de evoluție viitoare a societății umane va depinde de modul în care generațiile de azi vor fi capabile să apere valorile fundamentale ale democrației și libertății.

Bibliografie:

1. Alkire, Sabina. „A Conceptual Framework for Human Security”. Working Paper 2. Oxford: Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity (CRISE), 2003;
2. Commission on Human Security. „Human Security Now”. New York: Commission on Human Security, 2003;
3. Hastings, David A., 2009A. „Filling Gaps in the Human Development Index: Findings for Asia and the Pacific”. United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific Working Paper WP/09/02;
4. Hastings, David A., 2011. „The Human Security Index: An update and a new release.” HumanSecurityIndex.org
5. Kaufmann, Daniel and Pedro C. Vicente, 2005. „Legal Corruption” (PDF) W.B;
6. Mack, Andrew. “The Concept of Human Security.” in Brief 30: Promoting Security, But How and For Whom? Contributions to BICC’s Ten-year Anniversary Conference, 47-50. Bonn: Bonn International Center for Conversion, 2004;

- 7.Schnabel, Albrecht. "The Human Security Approach to Direct and Structural Violence ." in SIPRI Yearbook 2008, Appendix2C, 87-95. New York: Oxford University Press, 2008;
- 8.Stiglitz, Joseph, Amartya Sen, and Jean-Paul Fitoussi, 2009. „Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress”. Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress, Paris;
- 9.Suhrke, Astri. "Human Security and the Interests of States" Security Dialogue 30, no. 3 (1999): 265-276;
- 10.Tadjbakhsh, Shahrbanou, 2008. „Human Security”.(PDF) Human Development Insights, Issue 17. New York, United Nations Development Programme HDR Networks;
- 11.UNESCO. „Human Security: Approaches and Challenges” . Paris: UNESCO Social and Human Sciences Sector, 2008;
- 12.United Nations Development Programme. „The Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security”. New York: Oxford University Press, 1994.

EXPERIENȚA EUROJUST ȘI EUROPOL CU PRIVIRE LA CRIMINALITATEA ÎMPOTRIVA MEDIULUI

THE EXPERIENCE OF EUROJUST AND EUROPOL ON CRIME AGAIST THE ENVIRONMENT

Prof. univ. dr.
Gheorghe POPA

Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale

Rezumat: *Articolul tratează succint o temă de maximă actualitate și anume implicarea Eurojust și Europol pentru eficientizarea cooperării internaționale în vederea combaterii criminalității împotriva mediului, considerată un domeniu relativ nou, cu multiple implicații și efecte negative ecologice, economice și chiar umane. Primele două capitole se referă la prezentarea generală a modului de organizare și conducere a celor două instituții europene și la relațiile de cooperare pe care acestea le au cu statele din interiorul și din afara spațiului UE.*

Capitolul următor este dedicat considerațiilor generale privind criminalitatea asupra mediului, cu accent pe reliefaarea dificultăților în definirea acestor tipuri de infracțiuni, care departe de a fi clară, cum ar părea, suscită puncte de vedere divergente din partea diferitelor agenții. Ultimele capitole descriu principalele instrumente/metode de lucru utilizate de Eurojust și Europol, precum și experiența celor două organizații cu privire la realizarea cooperării internaționale pentru combaterea criminalității transfrontaliere, dar și câteva concluzii și recomandări ce vizează eficientizarea activităților de cooperare în vederea combaterii criminalității împotriva mediului la nivel național și internațional.

Cuvinte-cheie: *Eurojust, Europol, criminalitate, mediu, metode, instrumente, concluzii, recomandări.*

Abstract: *The article approaches briefly a topical subject, namely Europol and Eurojust involvement in ensuring effective international cooperation in order to combat crime against the environment,*

considered a relatively new field, with many negative environmental, economic and even human implications.

The first two chapters present an overview of the organization and management of the two European institutions and cooperation relation they have established with countries inside and outside the EU. The next chapter is devoted to general considerations on environmental crime, focusing on highlighting the difficulties in defining these types of crimes which far from being clear as it might seem, it raises divergent views from different agencies.

The last chapter describe the main tools/working methods used by Eurojust and Europol, and the experience of the two organizations on achieving international cooperation to combat cross-border crime, as well as some conclusions and recommendations aimed at streamlining the activities of cooperation in combating crime against the environment nationally and internationally.

Keywords: Eurojust, Europol, crime, environment, methods, tools, conclusions and recommendations.

Unitatea de cooperare judiciară a Uniunii Europene (Eurojust) – prezentare generală

Eurojust este Unitatea de cooperare judiciară în materie penală a Uniunii Europene înființată în anul 2002, cu sediul la Haga, în scopul de a stimula și îmbunătăți coordonarea anchetelor și a urmăririlor penale între autoritățile judiciare competente ale statelor membre ale Uniunii Europene în cazul infracțiunilor grave de criminalitate transfrontalieră,

în special din sfera crimei organizate.¹

Eurojust poate acorda, la solicitarea unui stat membru al UE, asistență în anchetele și urmărirea penală care privesc un anumit stat membru sau un stat nemembru, dacă s-a încheiat un acord de cooperare în acest sens ori dacă există un interes major în furnizarea unei astfel de asistențe. La solicitarea unui stat membru sau a

¹ Eurojust, Annual Report, 2014, p. 13, Eurojust 2015, nr. Catalog – QP-AA-15-001-RO-N, ISBN-978-92-9490-006-7, ISSN-2443-6674.

Comisiei, Eurojust poate acorda asistență, de asemenea, și în anchetele și urmărirea penală vizând doar respectivul stat membru și Comunitatea.

Conducerea Eurojust este asigurată de două organe colective, Colegiul și Administrația. Colegiul este alcătuit dintr-un președinte, doi vicepreședinți și 28 de membri naționali care sunt procurori, judecători sau ofițeri de poliție cu competențe echivalente, detașați de fiecare stat membru. Aceștia își desfășoară activitatea la sediul Eurojust. Majoritatea membrilor naționali sunt sprijiniți de un adjunct și/sau de un asistent. Administrația este formată din cinci departamente (secretariatul, unitatea de analiză a informațiilor, resurse umane, juridic și managementul informațiilor), conduse de un director administrativ.²

De menționat este faptul ca Eurojust găzduiește Secretariatul Rețelei Judiciare Europene (EJN), al Rețelei Experților în Echipe Comune

de Anchetă (Rețeaua JIT) și al Rețelei europene a punctelor de contact cu privire la persoanele responsabile de genocid, crime împotriva umanității și crime de război (Rețeaua Genocid). În plus, în cadrul Eurojust își desfășoară activitatea, în prezent, procurori de legătură din Norvegia și SUA. Numărul total al persoanelor care lucrează în cadrul Eurojust, inclusiv membrii Colegiului, este de aproximativ 350.³

Eurojust are o misiune importantă, aceea de a răspunde la solicitările de asistență venite din partea autorităților naționale competente ale statelor membre. Totodată, Eurojust poate solicita statelor membre să efectueze ancheta sau urmărirea penală a anumitor fapte penale. Membrii naționali coordonează activitatea autorităților naționale în fiecare fază a anchetei și urmării penale îndeplinind astfel mandatul Eurojust.

² *Idem.*

³ *Idem.*

În cadrul activităților de cooperare Eurojust insistă asupra importanței buneii comunicări și militează pentru consultarea preliminară și proactivă între autoritățile judiciare implicate.

Principalul instrument utilizat în cooperarea judiciară îl reprezintă întâlnirile de coordonare (centrul de coordonare) care reunesc autorități judiciare și de aplicare a legii din state membre și state terțe cu scopul de a:

- facilita operațiunile organizate pentru combaterea infraccionalității transfrontaliere;
- soluționa dificultățile de ordin practic și juridic determinate de diferențele dintre cele 30 de sisteme juridice existente în Uniunea Europeană;
- încuraja sprijinul în timp real pe parcursul acțiunilor comune, coordonarea și monitorizarea imediată a confiscărilor, arestărilor, perchezițiilor la domiciliu/sedii de societăți comerciale,

ordinelor de indisponibilizare și interogării martorilor.

Un rol important în activitatea de cooperare judiciară îl au echipele comune de anchetă (JIT) formate din procurori, judecători și autorități de aplicare a legii înființate pe o perioadă fixă sau pentru un anumit scop, printr-un acord scris între statele implicate și care sunt finanțate și sprijinite din punct de vedere a nevoilor operative de către Eurojust.

În ceea ce privește relațiile externe, activitatea Eurojust are la bază relații de cooperare cu o serie de parteneri de la nivelul UE: Comisia Europeană; Rețeaua Judiciară Europeană (EJN); Europol; Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF); Agenția europeană pentru managementul cooperării operaționale la granițele externe ale statelor membre ale Uniunii Europene (Frontex); Centrul European de Monitorizare a Drogurilor și a Dependentei de Droguri (EMCDDA); Colegiul European de Poliție (CEPOL);

Rețeaua Europeană de Formare Judiciară (EJTN); Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale (FRA) și organisme internaționale: INTERPOL, Rețeaua Ibero-Americană de Cooperare Judiciară Internațională (IberRed) și Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC). Pe lângă acestea, Eurojust a semnat acorduri de cooperare cu Liechtenstein, Elveția, Macedonia, SUA, Norvegia. Totodată, pe baza acordurilor, există, în special, o cooperare strânsă cu autoritățile naționale.⁴

Colegiul european de poliție (Europol) – prezentare generală

Înființarea Colegiului European de Poliție (EUROPOL) a fost convenită prin Tratatul de la Maastricht privind Uniunea Europeană din 7 februarie 1992. Având sediul la Haga, Olanda, Europol a început să-și desfășoare activitatea pe 3

ianuarie 1994 sub denumirea Unitatea Drogurilor Europol (EDU), acțiunile sale fiind limitate la lupta împotriva drogurilor.

Ulterior, mandatul Europol s-a extins pentru a cuprinde toate formele grave de criminalitate internațională, așa cum sunt acestea enumerate în Anexa la Convenția Europol, care a fost ratificată de toate statele membre și a intrat în vigoare la 1 octombrie 1998. În urma adoptării mai multor hotărâri cu caracter juridic cu privire la Convenție, Europol a început să-și desfășoare toate activitățile pe 1 iulie 1999.

Pe 12 mai 2016, Parlamentul European a adoptat noul regulament pentru Europol, prin care se atribuie noi competente, care vor permite intensificarea eforturilor de combatere a terorismului, criminalității informatice și a altor forme grave și organizate de criminalitate. Regulamentul va intra în vigoare la 1 mai 2017⁵.

⁴ *Idem.*

⁵ www.europol.europa.eu – Letest news & Press releasses

Cu această ocazie directorul Europol Rob Wainwright a făcut următoarea declarație: *„Europol salută adoptarea finală a noului regulament de către Parlamentul European și mulțumește Parlamentului, Consiliul Uniunii Europene și Comisia Europeană pentru încrederea într-un Europol reformat, mai puternic, cu competențe noi care vor îmbunătăți capacitatea organizației de a sprijini statele membre ale UE în lupta împotriva terorismului și a crimei organizate într-un moment în care Europa se confruntă cu multe amenințări de securitate, dificile.”*⁶

Misiunea Europol este de a îmbunătăți, în cadrul relațiilor de cooperare dintre statele membre eficacitatea și cooperarea autorităților competente în ceea ce privește prevenirea și combaterea terorismului, a traficului ilegal de droguri și a altor forme grave de infracționalitate internațională, în situația în

care există dovezi clare privitoare la implicarea unei structuri de crimă organizată, precum și la afectarea a două sau mai multe state membre de către formele de infracționalitate menționate, necesitând implicarea comună a statelor membre, datorită magnitudinii, importanței și consecințelor infracțiunilor avute în vedere (a se vedea art. 2 pct. 1 din Convenția privind înființarea Oficiului European de Poliție, în temeiul art. K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană (Convenția Europol).

Europol este condus de către Consiliul director, format dintr-un director și doi directori adjuncți, numit de către Consiliul Uniunii Europene (miniștri de justiție și ai afacerilor interne). Personalul agenției numără peste 900 de angajați, printre care 150 ofițeri de legătură, 100 de analiști, prezenți la sediul Europol din Haga, Olanda, și conlucrează îndeaproape cu agențiile de aplicare a legii din statele membre ale UE, la care se

⁶ www.europol.europa.eu – Letest news & Press releases

adaugă state partenere din afara UE, cum ar fi Australia, Canada, SUA și Norvegia.⁷

Modul de îndeplinire a sarcinilor între Europol, ca organism autonom și statele membre, se realizează prin intermediul Unității Naționale, fiecare stat având desemnat la Europol cel puțin câte un Ofițer de Legătură (ELO). Supravegherea activității organizației este realizată de un consiliu de administrație format din câte un reprezentant al fiecărui stat membru.

De asemenea Europol găzduiește, pe baza acordurilor de cooperare, ofițeri de legătură din țări și organizații din afara UE: Albania, Australia, Canada, Columbia, Croația, Islanda, Norvegia, Elveția, Interpol și următoarele agenții de aplicare a legii din statele Unite: Biroul de Alcool, Tutun, Arme de foc și Explozibili (ATF); Drug Enforcement Administration (DEA); Secret

Service (USSS); Biroul Federal de Investigații (FBI); Imigrație și Customs Enforcement (ICE) și Internal Revenue Service (IRS).

Cu privire la cooperarea internațională, dat fiind ca activitățile ce țin de crima organizată la nivel internațional nu se opresc la granițele naționale, Europol și-a îmbunătățit cooperarea privind aplicarea legii internaționale prin negocierea de acorduri operative bilaterale sau strategice cu alte state și organizații internaționale, după cum urmează: Columbia, Rusia, Islanda, Norvegia, Elveția, Turcia și Statele Unite ale Americii, Banca Centrală Europeană, Comisia Europeană, inclusiv Oficiul European Anti-Fraudă (OLAF), Eurojust, Centrul European de Monitorizare a Drogurilor și Dependentei de Droguri, Interpol, Biroul ONU privind Drogurile și Criminalitatea, Organizația Mondială a Vămirilor.⁸

⁷ Cătălin Ghinea, *Europol – trecut, prezent și viitor* (partea a II-a), iulie 2015, internet, Editorial, JAIS, legislație europeană, știri.

⁸ www.europol.europa.eu

Criminalitatea de mediu – considerații generale

Deși criminalitatea împotriva mediului este considerată un domeniu relativ nou, cu multiple elemente și implicații, aceasta a fost identificată ca o amenințare în curs de dezvoltare.

În prezent, infracțiunile de mediu reprezintă un segment relativ extins de criminalitate, al căror mobil este reprezentat de obținerea de venituri ilicite, care aduc daune semnificative mediului sau pun în pericol mediul, și nu în ultimul rând sănătatea oamenilor.

La prima vedere, o definiție a acestui tip de infracțiuni poate părea evidentă, dar o analiză mai atentă a acesteia conduce la un concept cu grad ridicat de complexitate.

De aceea la nivel european au existat dificultăți în definirea acestor tipuri de infracțiuni, care departe de a fi clară, cum ar părea, suscită puncte de vedere divergente din partea diferitelor agenții, în centrul acestui subiect de dezbateră fiind situate elementele de incluziune în

definiția infracțiunilor de mediu.

Caracterul disonant provine din tratarea diferită a infracțiunilor împotriva mediului întreprinsă de fiecare stat membru, deoarece unele fapte nu pot fi considerate infracțiuni, în timp ce altele se pot încadra în categoriile care resping apartenența faptelor în relație cu mediul, nefiind astfel înregistrate drept infracțiuni împotriva mediului.

Astfel, în spațiul UE, crimele împotriva mediului cele mai frecvente sunt enumerate în Directiva 2008/99/CE care stipulează: „*Pentru a realiza o protecție eficientă a mediului, există o nevoie specială de sancțiuni mai descurajatoare pentru activitățile dăunătoare mediului, care de obicei cauzează sau sunt susceptibile de a provoca daune semnificative aerului, solului, apei, animalelor sau plantelor, conservării speciilor, inclusiv stratosferei.*”⁹

Articolul 3 prevede definiții mai amănunțite cu privire la ceea ce constituie o

⁹ EUROJUST News Issue No. 10 - December 2013, p. 2, <http://www.eurojust.europa.eu>

infracțiune. Crima împotriva mediului se referă la acte care încalcă legislația de mediu și pot cauza daune semnificative sau riscuri pentru mediu și sănătatea umană. Cele mai cunoscute domenii ale criminalității împotriva mediului sunt emisiile sau evacuările ilegale de substanțe în aer, apă sau sol, comerțul ilegal cu animale sălbatice, comerțul ilegal cu substanțe care diminuează stratul de ozon și transferul ilegal sau de dumping a deșeurilor.

Raportul privind infracțiunile împotriva mediului în Europa elaborat în cadrul Proiectului de informații privind infracțiunile împotriva mediului (IPEC), lansat de către Rețeaua privind Criminalitatea de Mediu (EnviCrimeNet) împreună cu Europol, în 2014, definește infracțiunea ca fiind „*orice acțiune ilegală, cu impact negativ asupra mediului și care aduce o vătămare acestuia, începând cu apa, aerul și solul, inclusiv clima, flora sau fauna*”.¹⁰

Pe lângă faptul că infracțiunile împotriva mediului provoacă daune semnificative mediului în Europa și în lume, acestea asigură obținerea de profituri foarte mari pentru infractori, deoarece:

- prezintă riscuri relativ scăzute de depistare, sunt „crime ascunse” și nu evidențiază o amenințare sau o crimă „reală”;
- sunt considerate „crime de control”;
- nu pot fi depistate decât de către instituții specializate de control;
- consecințele ar putea fi neobservate pentru o lungă perioadă de timp.

Cu privire la condițiile favorizatoare comiterii infracțiunilor împotriva mediului Catherine Alfonsi, Director al Secretariatului Rețelei privind Criminalitatea de Mediu (EnviCrime Net), Europol, preciza într-un interviu: „Pentru că aceste infracțiuni nu sunt vizibile imediat, resursele necesare pentru investigare sunt redistribuite altor priorități.

¹⁰ *Idem.*

*Lipsa de investigare și de atenție sunt exact ceea ce infractorii își doresc: o perspectivă de risc scăzut, penalizare minoră, fie că este de natura financiară sau de închisoare și un profit bun*¹¹.

De menționat este faptul că, foarte des, infracțiunile împotriva mediului au un aspect transfrontalier, fapt menționat și în Programul privind criminalitatea împotriva mediului aparținând INTERPOL în care se precizează: „Crima de mediu nu este restricționată de frontiere, și poate afecta economia unei națiuni, securitatea și chiar existența sa. O proporție semnificativă a criminalității privind viața sălbatică și poluarea se realizează prin rețele criminale organizate, datorită riscului scăzut de depistare și profiturilor mari obținute.”¹²

Divizia Națiunilor Unite pentru Legea Mediului și

¹¹ EUROJUST News Issue No. 10 – December 2013, p. 11, <http://www.eurojust.europa.eu>

¹² EUROJUST News Issue No. 10 – December 2013, p. 3, <http://www.eurojust.europa.eu>

*Convențiile în acest cadru definesc infracțiunile împotriva mediului înconjurător, după cum urmează: „Infracțiunile transnaționale împotriva mediului sunt activitățile infracționale desfășurate de persoane care acționează dincolo de frontierele naționale, incluzând exploatarea forestieră ilegală și contrabanda cu lemn, contrabanda cu specii de animale și plante, piața neagră cu substanțe care diminuează stratul de ozon, circulația ilegală a deșeurilor toxice și periculoase sau cu alte substanțe chimice interzise etc. În plus, față de consecințele serioase asupra mediului, aceste forme de activități ilegale transfrontaliere pot implica corupția și criminalitatea financiară, pierderea de taxe fiscale, comerțul paralel cu alte forme de activitate penală, precum și distorsionări ale pieței licite”.*¹³

Europol, identifică infracțiunile împotriva mediului, în special, cu cele

¹³ *Idem.*

aferente traficului ilicit de deșeuri și a traficului de specii pe cale de dispariție, ca fiind amenințări emergente datorită evoluției rapide și implicării grupurilor de crimă organizată ce au profitabilitate ridicată, accentuând necesitatea măsurilor în acest sens.

Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) precizează: „Crima de mediu este adesea de natură transnațională și implică activități de crimă organizată, cum ar fi traficul de resurse naturale, comerțul ilegal cu animale sălbatice, pescuitul ilegal, nereglementat, nedeclarat și exploatat ilegal, traficul de minerale și pietre prețioase, având consecințe sociale și economice grave, dar și efecte negative evidente asupra mediului și biodiversității.”¹⁴

Profesorul Dr. Ludwig Kramer, Director ClientEarth din Centrul Aarhus al Uniunii Europene, definește infracțiunea contra mediului ca fiind „deprecierea

intenționată sau din neglijență a patrimoniului de mediu”.

Experiența Eurojust pentru combaterea criminalității asupra mediului

Raportul de activitate a Eurojust pe anul 2014 precizează ca numărul cazurilor legate de infraționalitatea împotriva mediului înregistrat la Eurojust (5) a scăzut comparativ cu anul 2013 (8). Aceste cazuri au vizat infracțiunile împotriva mediului ca infracțiune de sine stătătoare (3), sau în asociere cu fraudă (1) și comerțul ilegal (1). Înregistrarea unui număr scăzut de cazuri reflectă capacitatea limitată de aplicare a legii și raportarea necorespunzătoare a infracțiunilor de mediu.

În domeniul infraționalității asupra mediului, statele membre cele mai active din punct de vedere al solicitărilor au fost Olanda, Germania, Republica Cehă și Suedia, iar printre statele membre cele mai solicitate s-au numărat Franța, Grecia,

¹⁴ <http://www.eurojust.europa.eu>

Irlanda, Letonia, Olanda și Polonia.

Eurojust are un rol important în promovarea cooperării și coordonării între autoritățile cu competență judiciară în cadrul investigațiilor și urmăririi penale în special pentru cazurile de infracțiuni transfrontaliere grave.

Principalele instrumente de cooperare utilizate de Eurojust sunt: întâlnirile de coordonare, centrele de coordonare, schimbul de informații și sistemul de monitorizare a crimelor (CMS), echipele comune de ancheta (JIT).¹⁵

Întâlnirile de coordonare reprezintă un instrument unic și eficient în cooperarea judiciară. Acestea reunesc autorități judiciare și de aplicare a legii din state membre și state terțe, facilitând astfel operațiuni informate și specifice

împotriva cazurilor de infracționalitate transfrontalieră. În cadrul întâlnirilor de coordonare se pot soluționa dificultățile de ordin practic și juridic determinate de diferențele dintre sistemele juridice existente în Uniunea Europeană.

Centrele de coordonare joacă un rol extrem de relevant în cadrul operațiunilor, încurajând sprijinul în timp real pe parcursul zilelor de acțiune comună, coordonarea și monitorizarea imediată a confiscărilor, arestărilor, perchezițiilor la domiciliu/ sedii de societăți comerciale, ordinelor de indisponibilizare și interogării martorilor.

Sistemul de monitorizare a crimelor (CMS) este o bază de date special concepută pentru stocarea și procesarea datelor legate de cazuri. Aceasta facilitează activitățile Eurojust de coordonare a investigațiilor și urmăririlor penale prin compararea informațiilor și permiterea accesului la datele privind investigațiile în curs și

¹⁵ Eurojust, Annual Report, 2014, pag. 15-21, Eurojust 2015, nr. Catalog - QP-AA-15-001-RO-N, ISBN-978-92-9490-006-7, ISSN-2443-6674

procedurile penale împotriva părților în cauză. Totodată oferă posibilitatea unui acces flexibil și a unui răspuns rapid pentru diverse grupuri de utilizatori. Obiectivul Eurojust este de a face baza de date accesibilă procurorilor din Europa pentru a împărtăși cunoștințe și experiență și de a stabili practici comune în lupta împotriva criminalității asupra mediului.

Echipele comune de anchetă (JIT) sunt alcătuite din procurori, judecători și autorități de aplicare a legii și sunt înființate pe o perioadă fixă sau pentru un anumit scop printr-un acord scris între statele implicate. Ele permit efectuarea mult mai eficientă a anchetelor penale în unul sau mai multe state implicate. Eurojust oferă finanțare și expertiză pentru înființare și nevoile operative ale JIT-urilor.

Prin utilizarea singulară sau complementară a instrumentelor menționate anterior Eurojust asigură o coordonare și monitorizare eficientă a operațiunilor

executate simultan de autoritățile judiciare, soluționează rapid obstacolele juridice și practice întâmpinate pe parcursul operațiunilor și facilitează asistența judiciară reciprocă, fapt ce conduce cu siguranță la rezultate mai bune.

Cu privire la experiența și expertiza Eurojust privind cooperarea internațională pentru combaterea criminalității de mediu Jean-Philippe Rivaud, vicepreședintele Rețelei Europene a Procurorilor de mediu (ENPE), preciza într-un interviu: „*Eurojust este acum o organizație conștientă și informată pe acest subiect. Eurojust produce plusvaloare, deoarece este o instituție oficială, cu o structură importantă, foarte bine organizată, foarte profesionistă. Este foarte cunoscută în rândul procurorilor, precum și al altor instituții, cum ar fi INTERPOL, Europol și procuraturilor de peste tot din lume. Este o instituție foarte*

vizibilă, un exemplu foarte bun, o poveste de succes".¹⁶

Totodată, Catherine Alfonsi, Director al Secretariatului EnviCrime Net, Europol menționa, de asemenea, într-un interviu ca „Eurojust poate prelua constatările analizei și investigației într-un caz de criminalitate asupra mediului mai ușor și poate amplifica demersurile și rezultatele acestora prin acțiunile sale”.¹⁷

Experiența eEuropol pentru combaterea criminalității asupra mediului

În 2013, Europol a identificat criminalitatea asupra mediului ca o amenințare pentru statele membre ale UE, traficul ilicit de deșeuri fiind obiectivul principal de îngrijorare. Europol a publicat apoi „Evaluarea amenințărilor,

2013 – infracțiunile împotriva mediului în UE”, în care au fost furnizate mai multe detalii cu privire la traficul ilicit de deșeuri și a traficului de specii pe cale de dispariție. Acestea au fost descrise ca fiind „cele două infracțiuni cele mai răspândite”. De asemenea, o deosebită atenție a fost acordată pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat, în timp ce infracțiuni, cum ar fi fraudă cu păcură și vânzarea de materiale contaminate au fost menționate doar pe scurt.

Ca și Eurojust, Europol are un rol important în promovarea cooperării și coordonării între autoritățile cu competență judiciară în cadrul investigațiilor și urmării penale în special pentru cazurile de infracțiuni transfrontaliere grave, dar și în cazul criminalității asupra mediului.

Europol este centru de sprijin pentru operațiuni de aplicare a legii, punct nodal de informare privind criminalitatea, centru de expertiză în domeniul aplicării

¹⁶ EUROJUST News Issue No. 10 - December 2013, pp. 12,13, <http://www.eurojust.europa.eu>

¹⁷ EUROJUST News Issue No. 10 - December 2013, p. 11, <http://www.eurojust.europa.eu>

legii și oferă o gamă unică de servicii¹⁸.

Europol oferă expertiză la fața locului și, în același timp, dezvoltă platforme de cooperare între experți într-un domeniu larg de specializări, având rol de centru european de expertiză în domeniul aplicării legii.

Principalele metode de lucru ale Europol sunt: elaborarea de analize, schimbul de informații prin centrul operațional de înaltă securitate, biroul mobil.¹⁹

Analiza reprezintă cea mai importantă componentă a activităților Europol, întrucât analiștii utilizează cele mai recente metodologii, oferind indicii esențiale și sprijin operațional pentru anchetele desfășurate de statele membre.

Efectuând analize strategice, Europol realizează produse informaționale esențiale, care oferă evaluări cuprinzătoare și pe termen lung ale activităților

infraționale și de terorism din Uniunea Europeană, cum ar fi:

- notificări de alertă OC-SCAN: notificări timpurii privind noile amenințări din sfera criminalității organizate;
- TE-SAT: raportul privind situația și evoluția terorismului în UE;
- SOCTA UE: evaluarea amenințării pe care o reprezintă criminalitatea gravă și organizată. SOCTA UE reprezintă baza ciclului multianual de politici 2014-2017 al Uniunii Europene și conține recomandări și priorități în combaterea criminalității grave și organizate. Recomandările SOCTA UE ajută la stabilirea de obiective strategice și acțiuni operaționale pentru platforma europeană multidisciplinară împotriva amenințărilor infraționale (European multidisciplinary platform against criminal threats – EMPACT), care oferă un cadru de cooperare internațională în domeniul combaterii grupurilor infraționale care amenință securitatea Uniunii Europene.

¹⁸ Profilul Europol – www.europol.eu, file:///C:/Users/Dell/Downloads/ro_q10113549roc%20(1

¹⁹ *Idem.*

Centrul operațional de înaltă securitate al Europol reprezintă punctul central de efectuare a schimburilor de informații în materie penală dintre Europol, statele membre și părțile terțe, funcționând timp de 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână.

Europol a dezvoltat o soluție eficientă de birou mobil, care permite agenților săi să acceseze întreaga gamă de instrumente de extragere și de analiză a informațiilor din orice loc, utilizând cele mai înalte standarde de securitate. Europol menține și dezvoltă în permanență o infrastructură TIC avansată din punct de vedere tehnologic, fiabilă, eficientă și securizată care facilitează stocarea, analizarea și partajarea informațiilor operaționale și strategice cheie cu partenerii săi:

- SIENA, Aplicația de rețea pentru schimbul securizat de informații;
- EIS, Sistemul informațional Europol;
- EPE, Platforma Europol pentru Experți.

În ceea ce privește contribuția Europol la conștientizarea existenței criminalității de mediu în spațiul UE, în luna mai 2014, împreună cu Rețeaua privind Criminalitatea asupra Mediului (EnviCrimeNet), a lansat Proiectul de informații privind infracțiunile împotriva mediului (IPEC), având ca obiectiv o mai bună cunoaștere a tipurilor de infracțiuni asupra mediului cu impact asupra statelor membre ale UE și a obstacolelor care există în lupta împotriva acestor infracțiuni. De asemenea, proiectul a avut ca scop identificarea grupurilor de crimă organizată (OCGs), a amenințărilor la adresa UE și elaborarea de recomandări cu privire la modul de îmbunătățire a situației.²⁰

Totodată la nivel european, s-a avut în vedere instituirea unui punct focal privind infracțiunile împotriva mediului la Europol și crearea

²⁰ EnviCrimeNet Intelligence, Project on Environmental Crime, Report on Environmental Crime in Europe, pp. 4,5, Haga, 2015.

unor echipe de anchetă internaționale, pentru a consolida și a îmbunătăți colaborarea internațională, precum și schimbul de informații; pentru acest din urmă scop, ar trebui create baze de date internaționale sau interfețe între ele.²¹

Concluzii și recomandări

Pentru a preveni și combate eficient criminalitatea asupra mediului, transfrontalieră, gravă, dar și națională este esențială o abordare multi-disciplinară bazată pe un schimb sporit de informații între agențiile de aplicare a legii și utilizarea crescută a instrumentelor disponibile.²²

Cooperarea internațională mai strânsă cu implicarea Eurojust și Europol reprezintă o cerință esențială în combaterea eficientă a criminalității transfrontaliere asupra mediului: traficul ilegal de deșeuri, traficul de specii pe cale de dispariție și poluarea apelor de suprafață.

Eurojust și Europol oferă o valoare adăugată clară în ceea ce privește schimbul de informații și colectare a celor mai bune practici privind combaterea criminalității asupra mediului.

Ambele organizații, împreună cu rețelele specializate, pot avea un rol consultativ important, dar și un „rol platformă” pentru coordonarea acțiunilor naționale și internaționale în domeniul criminalității asupra mediului.

Având în vedere avantajele echipelor comune de anchetă (JIT), care permit autorităților competente să facă schimb de informații într-o manieră rapidă și simplificată, utilizarea lor ar putea fi de mare ajutor pentru consolidarea cooperării judiciare în cazuri concrete specifice criminalității asupra mediului.

Realizarea unor legături strânse între Eurojust, Europol și EnviCrimeNet, care reprezintă o rețea cheie de aplicare a legii în domeniul infracțiunilor împotriva

²¹ *Idem.*

²² *Idem.*, pp. 18,19.

mediului, prin organizarea de întâlniri periodice, ar fi benefică pentru obținerea de informații cu privire la noile tendințe și evoluții în domeniul criminalității privind mediul, intensificarea și eficientizarea cooperării la nivelul UE și chiar la nivel național.

Armonizarea definițiilor privind infracțiunile asupra mediului, precum și a legislației care vizează protecția mediului în statele membre UE poate facilita stabilirea unor practici unitare și eficiente de cooperare între agenții și de combatere a criminalității.

Un pas pragmatic ar putea fi organizarea unor cursuri de formare a angajaților agențiilor de aplicare a legii (procurori, polițiști, vameși, comisari ai gărzilor de mediu), precum și crearea/menținerea unor liste a punctelor de contact din statele membre pentru practicienii în domeniu, la nivelul Eurojust și Europol, pentru a contacta rapid un expert dintr-un alt stat membru în scopul facilitării

unui prim schimb de opinii cu privire la cel mai bun mod de rezolvare a unei probleme specifice, speciale²³.

Bibliografie

1. EnviCrimeNetIntelligence, Project on Environmental Crime, Report on Environmental Crime in Europe, Haga, 20.02.2015.
2. EUROJUST – News Issue No. 10 – December 2013.
3. EUROJUST – Strategic Project on Environmental Crime, Report, 2014.
4. EUROJUST – Annual report – 2014.
5. INTERPOL – Programul privind criminalitatea de mediu, 2014.
6. GHINEA CATALIN – *Europol-trecut prezent si viitor (partea a II a)*, iunie 2015, Editorial, JAIS, legislatie europeana, stiri
7. TERESA FAJARDO DEL CASTILO – *Organised Crime and Environmental Crime: Analysis of EU Legal Instruments*. Study in the framework of the EFFACE research project, Granada: University of Granada., 2015.

²³ Proiectul strategic privind Crimă de mediu, Raport 2014, site-ul oficial Eurojust

8. GHINEA CATALIN – *Mediul –
Între Amenințări Emergente Și
Criminalitate*, iulie 2015;
Editorial, JAIS, legislație
europeană, stiri.
9. [www Europol.europa.eu](http://www.Europol.europa.eu) –
Latest news & Press releases
10. [www INTERPOL](http://www.INTERPOL)

ORDINE ȘI LINIȘTEA PUBLICĂ PUBLIC ORDER

Prof.univ.dr.

Adrian IACOB

*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

Rezumat:

Ordinea publică reprezintă o condiție caracterizată prin absența factorului penal. Noțiunea de ordine înseamnă o instrucțiune de lucruri care sunt utile și armonice. În cazul în care ordinea se referă la coexistența societății umane, care se numește ordine socială, în organizarea statală se numește ordine social-statală.

Dezvoltarea conviețuirii sociale necesită, prin urmare, o ordine socială, al cărei scop este acela de a promova prosperitatea tuturor oamenilor.

Cuvinte-cheie: *ordine public, securitate social, coabitare social, conviețuire socială, siguranța publică, prosperitatea tuturor oamenilor, societatea umană*

Abstract:

Public order represents a condition characterized by the absence of the criminal factor. The notion of order means an instruction of things that are useful and harmonic. If the order refers to the coexistence of human society which is called social order, in the state organization is called statal social-order.

The development of social cohabitation requires therefore a social order whose purpose is to promote the prosperity of all people.

Keywords: *Public order, social security, social cohabitation, public safety, prosperity of all people, human society.*

Conceptul de ordine publică

Ordinea publică reprezintă o condiție caracterizată de absența

fenomenului criminal. Prin funcționarea sistemului de ordine publică activitățile criminale sunt reduse la un nivel minim de acceptare.

Ordinea perfectă realizată în organizația statală ar reprezenta o stare ideală. Aceasta totuși, din cauza firească a imperfecțiunii omului, este imposibil de realizat, de aceea este necesară o acceptare a acestei situații și o creștere a eforturilor pentru ajungerea la o stare de ordine cât mai aproape de ideal, astfel ajungându-se la o ordine cât mai desăvârșită posibil.

Noțiunea „ordine”, în anumite opinii, reprezintă starea de rânduială, funcționare sau chiar așezare a lucrurilor după cuviință și rând, sau în alte cuvinte: o plasare a lucrurilor după anumite reguli sau norme utile social și armonice. După cum această stare de ordine face referire la o sferă limitată, specială ori la un domeniu general de lucruri, există astfel o ordine generală sau una specială a aceluși domeniu, compartimente sau sfere a lucrului sau a lucrurilor respective.

În cazul în care ordinea face referire la modul de conviețuire în societatea omenească, se numește ordine socială, aceasta fiind denumită în organizația statală ca fiind ordine social-statală, care poate fi interpretată în general ca fiind o stare de rânduială aflată în echilibru între factorii sociali și statali, inclusiv individuali și care este înfăptuită prin instituirea și respectarea normelor, principiilor și a regulilor salutare create cu scopul de a aduce prosperitate vieții social-statale.

Starea de ordine internă în plan general a statului cere în mod firesc potrivire, armonie și echilibru între organizarea și funcționarea diferitelor instituții și aspirațiile sau nevoile populației, între situația de astăzi și idealurile pentru mâine, între mijloacele folosite și scopul urmărit, între drepturile unora și dorințele altora, între pretențiile populației și

drepturile statului. Numai atingerea unei stări de armonie echilibrată a vieții interioare a statului acordă și garantează posibilitatea de a progresa și prospera din toate punctele de vedere pentru stat dar și pentru cetățenii acestuia.

Pentru conviețuirea socială este nevoie așadar de o ordine socială, aceasta având menirea de a promova prosperitatea tuturor oamenilor.

Ordinea socială acționează în două sensuri. În sens direct este necesar să contribuie pe cât de mult posibil la echilibrarea și disciplinarea internă a indivizilor, prin dezvoltarea condițiilor corespunzătoare îndeplinirii acestui scop. Pe de altă parte, este necesară facilitarea formării unui echilibru social viabil din majoritatea echilibrelor interne ale componentelor umani, iar acesta ar trebui să poată servi drept pedestal solid al ordinii sociale. Scopul indirect al ordinii sociale este să se asigure ca starea de

armonie sau echilibru social să fie realizată cu respectarea cerințelor sistemului ordinii universale.

În legătură cu ordinea socială se află și ordinea de stat, care se diferențiază prin lipsa de spontaneitate și automatism. Ordinea socială este caracterizată prin contactul necesar între indivizi în cadrul vieții sociale, pe când ordinea de stat provine din respectul tuturor categoriilor sociale față de lege, aceasta fiind instituită de însăși autoritatea de stat, dar și asigurată de autoritatea de stat investită cu prerogative specifice. După A. Pillet, ordinea statului este un aranjament normal, durabil, sustenabil și combinat în așa fel încât fiecare dorește creșterea securității, respectarea drepturilor esențiale, dar și a tuturor libertăților și facultăților fizice și psihice. În ceea ce privește opinia lui Planiol, ordinea de stat reprezintă o rânduire a regulilor esențiale pentru funcționarea statului

dar și o așezare potrivită a instituțiilor. A. Lesviodax este de părere că acest concept reprezintă totalitatea regulilor prin care poate fi definit statutul juridic al conducătorilor și păstrează această distincție împreună cu toate efectele sale, fiind asigurată pentru toți existența armonioasă și progresul corespunzător nevoilor sociale.

Ordinea de stat și cea socială, împreună cu ordinea naturală, anterioară celorlalte două, formează împreună ordinea publică, un compus al acestora.

Alături de ordinea publică este cuprinsă și ordinea legală, numită și supremația sau domnia legii, ori, enunțat în mod diferit, principiul legalității, esențial pentru funcționarea și conducerea eficientă a vieții politice din statul de drept.

Conceptul de legalitate, într-un stat de drept, reprezintă respectarea absolută a Constituției, legilor, a celorlalte acte normative dar și a actelor

juridice concrete eliberate în baza lor, a drepturilor și libertăților cetățenești fundamentale de către organele statului sau chiar organismele sociale în general, precum și de către cetățeni.

Însumarea caracteristicilor legalității în cadrul statului de drept înseamnă respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, având în vedere standardele stabilite de documentele internaționale.

Poate fi distins un obiect al legalității normelor juridice necesar a fi respectate, cât și subiectele legalității persoanelor fizice și subiecte de drept colective ce trebuie să respecte normele stabilite.

Legalitatea presupune o bună desfășurare a relațiilor sociale în conformitate cu prevederile constituționale, ale legilor sau a celorlalte norme juridice valide și ca urmare, poate fi creată în societate ordinea de drept, aceasta fiind un rezultat al înlăptuirii

principiului legalității în societate.

Deci, ordinea de drept înseamnă așezarea tuturor relațiilor sociale pe baza unor norme juridice, o rânduială a dreptului. În cadrul unui stat de drept, normele juridice, ca obiect al legalității, trebuie să constituie emanația democratică a voinței populare, realizată prin intermediul unor organe legislative constituite în mod democratic. Legalitatea, principiul supremației legii, drept formă a legalității, înseamnă respectarea prevederilor constituționale, a legilor și a actelor subordonate legii, dar și a actelor concrete de aplicare a acestora. Ele totuși nu constituie un scop în sine, ci mai degrabă urmăresc garantarea drepturilor și libertăților cetățenești în societate. Subiectele legalității sunt persoanele fizice în mod individual, dar și subiectele de drept colective, precum organele de stat sau alte organisme sociale, unele din acestea fiind persoane

juridice, care trebuie să aibă neapărat o conduită în conformitate cu prevederile legale. O importanță deosebită o are respectarea legii de către organele forței publice (poliție, justiție, armată). Cu toate acestea nu poate fi suficientă doar proclamarea principiului legalității. Pentru o bună funcționare statală este necesară existența unui sistem de garanție și control al legalității. În acest sens, în cadrul Constituției unui stat de drept sunt consacrate o serie de instituții juridice precum: Curtea de Conturi, Consiliul Constituțional, Avocatul poporului, Instituția contenciosului administrativ, procedura judiciară ș.a.m.d. Pentru asigurarea legalității este necesară existența unei stabilități a legii, dar asta nu înseamnă neapărat rigiditate. Dinamica dreptului depinde, desigur, de împrejurări istorice sau de alți factori.

Corolarul legalității în cadrul statului de drept este reprezentat de respectarea

tuturor drepturilor omului ca instituție juridică centrală, în jurul căreia gravitează toate celelalte instituții juridice. În procesul reglementării juridice, nu se consideră necesară reglementarea tuturor relațiilor sociale. Vor fi avute în vedere doar relațiile sociale care necesită o anumită intervenție a legiuitorului pentru asigurarea ordinii sociale.

Principiul libertății individuale dă posibilitatea cetățeanului să își exercite capacitățile creatoare sau să își pună în valoare aptitudinile în cadrul statului de drept. Legiuitorul prescrie doar ceea ce individului îi este permis să facă și nu ceea ce poate să facă, de asemenea este avut în vedere faptul că libertatea unui individ trebuie neapărat să permită și libertatea celorlalți indivizi în societate.

Securitate socială

Politica de securitate socială reprezintă atitudinea statului într-un anumit moment în raport cu riscurile

sociale. Securitatea socială se concretizează în mecanismele instituționale prin care se urmărește repararea consecințelor păgubitoare produse individului de anumite evenimente calificate drept riscuri sociale. Astfel, elementul principal al unei politici de securitate socială îl reprezintă riscul social. Având în vedere normele juridice aflate în vigoare, sistemul de ordine și siguranță publică trebuie să reacționeze corespunzător la nevoile sociale ale cetățenilor statului.

Ordinea de drept reprezintă situația rezultată în urma realizării legalității în care relațiile sociale care au fost supuse reglementării juridice sunt stabilite în conformitate strictă cu normele de drept. Ordinea de drept se constituie ca o cooperare a tuturor factorilor, a tuturor categoriilor sociale și a tuturor indivizilor, a instituțiilor de stat și a structurilor, întocmai pentru atingerea scopului comun și

anume binele general. În felul acesta urmează respectarea produsului muncii și implicit, a proprietății, se asigură viața, libertatea și onoarea cetățeanului. Prin realizarea ordinii publice se ajunge la câștigarea din partea tuturor cetățenilor a simțului liniștii și siguranței. Poate fi observată crearea aceluși climat de securitate în viața publică a cetățenilor, cât și în normalitatea vieții personale a acestora. Prin ordine și liniște publică este asigurată existența pașnică a tuturor indivizilor dar și a bunurilor ce îi înconjoară, oferind în același timp avânt statului și garantându-i independența integritatea și suveranitatea. Prin firea sa, omul este predispus acțiunii, iar nevoile acestuia, fie materiale, fie spirituale, trupești sau sufletești, îl obligă să fie activ și să acționeze. Orice persoană este supusă acestor nevoi naturale și este absolut necesar ca acțiunile acesteia să se încrucișeze, ciocnindu-se sau existând în armonie cu

acțiunile altor membri ai societății.

În acest cadru, conduita sau acțiunea individuală sunt apreciate și evaluate de alți membri ai societății și considerate drept convenabile sau neconvenabile pentru ei, sau pentru grupul social, după cum conduita individuală se așează în conformitate sau în conflict cu interesele altora.

În cazul acțiunilor neconvenabile, fiind periculoase sau chiar vătămătoare, acestea provoacă în mod evident o anumită reacție a celor nemulțumiți. Reacția, dacă intervine într-o măsură exagerată, arbitrară, dar nu numai atunci, poate fi de asemenea privită ca fiind neconvenabilă și astfel urmează să provoace o contrareacție. În acest fel, orice conflict există ca sursă permanent de nesiguranță și neliniște pentru respectivul grup social. Asemenea ipoteză presupune totuși ca relațiile de conviețuire socială să devină un șir de dispute

nesfârșite. Astfel, la un moment dat, respectivul grup social trebuie să dispară, să se autodesființeze, să se dezintegreze în urma propriei sale anarhizări. Din fericire, un asemenea scenariu nu reprezintă nimic mai mult decât o ipoteză teoretică.

Practic, forțele care au sădit în individ un anumit imperativ al sociabilității, au avut de asemenea și darul să inspire individului și spiritual de ordine, făcându-l pe acesta să înțeleagă că în cadrul grupului social interesele și acțiunile fiecăruia trebuie să fie în armonie cu cele ale celorlalți.

Ce este cu adevărat ordinea? În încercarea de a răspunde la această întrebare, trebuie să pornim de la ceea ce românii spuneau și anume “ordo est anima rerum”, înțelegând prin asta că “ordinea este sufletul tuturor lucrurilor”. Vasile Barbu considera că ordinea poate exista acolo unde persoanele, lucrurile sau evenimentele sunt grupate în mod conștient și nu la voia

întâmplării, într-o strânsă conexiune pentru a putea realiza un anumit scop.

Ordinea poate fi considerată drept dispunerea elementelor unui sistem într-o schemă de relații care să îi potențeze capacitățile funcționale maxime. Această ordine creează coeziunea necesară între indivizi, dă naștere, susține și dezvoltă societatea. De asemenea, ea implică anumite reguli de conduită care să poată dicta fiecărui individ ce poate să facă și ce nu are voie să facă, adică modul în care trebuie să se poarte, care este conduita pe care trebuie să o adopte în cadrul vieții sociale.

Ordinea implică și măsuri de reintegrare menite să garanteze restabilirea echilibrului, în momentul în care acestea au fost ignorate sau nu au fost observate. Ordinea reprezintă un ansamblu de reguli, o sumă, care să conțină mențiuni privind conduită dar și măsuri de reacție socială. Prin ordine trebuie înțeleasă starea de echilibru precum și legătura

creată între mai multe persoane, legătură și stare, produse pentru atingerea unui scop.

Siguranță publică

Exprimă sentimentul de încredere și de liniște oferit de serviciul polițienesc pentru aplicarea măsurilor necesare de menținere a ordinii și liniștii publice, a gradului de siguranță a bunurilor, persoanelor și colectivităților, precum și constituirea parteneriatului poliție-societate civilă, pentru a soluționa eventualele probleme ale comunității, al apărării intereselor legale, ale drepturilor și libertăților cetățenești.

Starea de ordine și siguranță publică poate fi obținută prin aplicarea unor măsuri generale de natură socială, politică și economică, dar și prin măsuri speciale, care să aibă un caracter preventiv pronunțat. În urma analizei se poate observa menținerea vulnerabilității siguranței cetățenești, perpetuarea fenomenului

infracțional sau chiar dezvoltarea criminalității organizate, deși capacitatea de răspuns a instituțiilor statului de drept a crescut în privința riscurilor și amenințărilor specifice.

Elaborarea strategiei se realizează având în vedere situația creată de perioada de tranziție, de instabilitatea economică relativă, de continuarea reformelor economice, instituționale și sociale; profesionalizarea modurilor de operare folosite de mediile criminale și de alte structuri ale crimei organizate; continuarea unor disfuncționalități în relațiile dintre instituțiile statului care au atribuții în domeniul ordinii și siguranței publice; insuficiențele resurse alocate pentru aplicarea și executarea atribuțiilor corespunzătoare în domeniul ordinii și siguranței publice; legislația în continuă armonizare cu cea europeană; existența corupției; reacțiile necorespunzătoare a autorităților statului în anumite situații și finalitatea

judiciară relative scăzută; obstacole în gestionarea protecției sociale.

Accepțiunile noțiunii de ordine publică

O accepțiune pornește de la ideea că ordinea publică reprezintă de fapt “ordine publică, socială și economică într-un stat care asigură printr-o serie de măsuri deosebite și norme de la o orânduire la alta și se înțelege în fapt prin funcționarea eficientă și normală a aparatului de stat, respectarea drepturilor cetățenești, a liniștii și a avutului obștesc”. În anul 1943, Paul Negulescu al Facultății de Drept, membru al Institutului Internațional de Drept Public din Paris, membru de onoare al Academiei Române, secretar general al Institutului de Științe Administrative al României, susținea că “prin ordine publică, din punct de vedere administrativ, dar în special polițienesc, poate fi înțeleasă starea de fapt exterioară și materială

garantată de legiuitor și de autoritatea administrativă protejată, împiedicând oricare tulburare ce ar putea să îi fie adusă”.

În privința dreptului internațional privat, ordinea publică a fost caracterizată ca fiind “mijlocul oferit judecătorului pentru a putea elimina legea străină competentă, bazându-se pe regulile de drept internațional privat, în momentul în care aceasta este contrară cu un principiu fundamental al dreptului instanței sau al autorității ce examinează cauzele care au un element strain”.

Din punctul de vedere al autorilor de drept administrativ, ordinea publică desemnează minimul de condiții esențiale pentru existența unei vieți sociale convenabile, conținutul acesteia variind în funcție de stadiul încrederii sociale. În acest sens, a fost enunțată necesitatea protecției persoanelor și bunurilor, liniștea publică, salubritatea etc, dar și aspecte economice

precum lupta împotriva unei vieți prea costisitoare, respectiv estetice, precum protecția siturilor și monumentelor.

Făcând referire la literatura de specialitate, poate fi menționat caracterul complex atribuit de unii autori acestei noțiuni, în cuprinsul căreia există apărarea regimului politic, a cetățenilor împotriva eventualelor calamități naturale, menținerea liniștii publice, măsuri necesare pentru a asigura executarea legilor și a hotărârilor judecătorești, conviețuirea bună în societate și funcționarea eficientă a serviciilor aflate în responsabilitatea statului.

A fost exprimată părerea că ordinea publică reprezintă o ordine a regulilor de conviețuire socială, care a fost impusă din conviețuirea de durată a oamenilor în societate. Regulile de conviețuire socială menționate sunt cuprinse în norme juridice, noțiunea de “ordine publică”

este în sine una juridică, ordinea publică reprezentând o parte a ordinii de drept. Din punctul de vedere al dreptului constituțional, ordinea publică se prezintă ca fiind ansamblul regulilor care doresc să asigure siguranța societății și a căror încălcare urmează ilegalitatea parțială a unui act sau fapt juridic.

Poate fi considerat că diversitatea de concepții în ceea ce privește noțiunea de ordine publică este doar aparentă și privește o bună desfășurare a vieții în societate, un mod specific de organizare a relațiilor între membrii unei colectivități umane, pentru a evita producerea de perturbări în dezvoltarea societății. Această noțiune prezintă deci un caracter complex, ce include o largă varietate de reguli ce fac referire la situații de fapt ce trebuie realizate, mijloace ce trebuie puse în acțiune tocmai pentru a putea proteja interesele legitime și drepturile cetățenilor, avutul privat și

public, dar și celelalte valori fundamentale ale societății.

Ordinea publică prezintă un echilibru în mișcare și nu static, între voințele și puterile ce se ciocnesc. Într-adevăr, drepturile, ca și obligațiile de altfel, nu pot fi păstrate în tipare neclintite. Acestea urmează cursul natural în care se integrează și astfel se poate observa cum își modifică spiritul și finalitatea, în funcție de modul de deplasare a punctului lor de echilibru.

Conceptul de ordine publică trebuie neapărat să își păstreze caracterul imprimat de fapte. Ba mai mult, nevoia de practică face ca nu doar conceptul, ci și mijloacele prin care se poate realiza ordinea publică să fie supuse schimbării. De aceea, dacă noțiunea de ordine publică este necesară în toate statele, mijloacele întrebuintate pentru realizarea ei sunt totuși variabile. Acestea se pot modela după obiceiurile, spiritual, caracterul și

trăsăturile particulare ale națiunii căreia îi sunt dedicate.

Poziția ordinii și siguranței publice ca ramură distinctă de știință

Unul dintre subsistemele importante ale sistemului social global este și domeniul ordinii și siguranței publice, care include totalitatea ideilor, concepțiilor și teoriilor referitoare la folosirea forței coercitive a statului, a modului de acțiune a organelor abilitate, precum și instituțiile, relațiile, măsurile și acțiunile corespunzătoare lor, ce se desfășoară la un moment dat, de către un stat pentru promovarea intereselor generale ale cetățenilor.

Concepțiile, teoriile, ideile și tezele cu privire la factorii materiali și spirituali, obiectivi și subiectivi și în general de orice natură determină sau influențează constituirea instituțiilor statului ce se axează pe

desfășurarea activității de ordine și siguranță publică precum și a recrutării și formării personalului. Toți aceștia reprezintă factori definitorii pentru afirmarea ca ramură distinctă de știință.

Ca ramură distinctă a științei, ordinea și siguranța publică pot fi definite ca fiind un sistem unitar de cunoștințe referitoare la legile și principiile activității de prevenire și combatere a criminalității, la formele de organizare, pregătire și întreținere a forțelor, la procedeele și metodele folosite pentru îndeplinirea obiectivelor.

Această ramură a științei constituie un sistem de cunoștințe, bine încheiat și bine structurat. Realizarea acestui sistem este rezultatul unui îndelungat proces ce a vizat domeniul cunoașterii societății. În calitate de știință socială particulară, ordinea publică are un conținut bogat și o problematică complexă și diversificată. Gradul ei de

complexitate se reflectă evident în structura sa.

Bibliografie:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului 1948;
BARBU V, *Introducere în dreptul polițienesc roman unificat*. Tipografia Cosmos, Societatea anonimă, Oradea, 1927;
BIANU E, *Ordinea – factorul armoniei. Supremația principiului de ordine. Climatul ordinii obștești salutare*, Tipografia Cartea Românească, București, 1945;
BIANU E, *Ordinea obștească. Îndreptar profesional în știința polițienească*, Tipografia Marvan, București, 1938;
CRAIOVAN I., *Itinerar metodic în studiul dreptului*, Editura Ministerului de Interne București, 1993;
DELEANU I, *Drept constituțional și instituții publice*. Ed. Fundația Chemarea, Iași, 1992;
IORGOVAN A, *Drept administrativ*, partea I, Editura Hercules, București, 1993;
IVAN S, TUDOR I, *Drept polițienesc*, Editura ROMFIL, București, 1993;

JACOTA M, *Drept Internațional privat*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1976;
LESVIODAX A, *Ordinea publică legală*, Tipografia și legătoria penitenciarului Văcărești, București, 1942;
LUBUCIRI M, *Noțiunile de ordine de drept și ordine publică în teoria și practica noastră judiciară*, *Justiția nouă* nr. 1/1961;

NEGULESCU P, *Studiu juridico-politic asupra Regulamentelor organice*, *Revista de drept public* nr.3/1943;
Mic dicționar enciclopedic, Ed. A II-a, revăzută și adăugită, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;
Dicționar de filozofie, Editura politică, București, 1978.

ROLUL INFRASTRUCTURILOR CRITICE ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

THE ROLE OF CRITICAL INFRASTRUCTURE WITHIN CONTEMPORARY SOCIETY

Dr. Petre ȚĂGOREAN

*Membru titular al Academiei de
Științe ale Securității Naționale*

Rezumat: *Conceptul de infrastructuri critice are acum noi sensuri și noi dimensiuni. Globalizarea, interdependența, precum și delegarea gestiunii serviciilor publice creează noi provocări guvernelor pentru a asigura protecția infrastructurilor critice. Recentele atacuri teroriste au arătat sensibilitățile în acest domeniu, slăbiciunile, dar mai ales necesitatea unei reevaluări a sensului acestui concept și a acțiunilor de luat. țările din Uniunea Europeană trebuie să acționeze împreună pentru a realiza protecția infrastructurilor critice ale fiecăruia.*

Cuvinte-cheie: *infrastructură critică; globalizarea interdependențelor; privatizare; delegare de gestionare; bunăstarea cetățenilor; atacuri teroriste; responsabilitățile guvernului și autorităților publice; Programul european.*

Abstract: *The concept of critical infrastructure is now taking on new meanings and new dimensions. Globalization, interdependence, and the delegation of public services management create new challenges for governments to ensure the protection of critical infrastructure. The recent terrorist attacks have raised awareness upon the sensitive aspects in this area, its weaknesses, but above all, the need for a reassessment of the meaning of this concept and the actions to take. The countries of the European Union must operate together to protect the critical infrastructure of each of them.*

Keywords: *critical infrastructure; globalization interdependencies; privatization; delegation of management; well-being of citizens; terrorist attacks; responsibilities of government and public authorities; European program.*

Economia și securitatea și unui stat, precum și bunăstarea cetățenilor săi depind în mod direct de anumite infrastructuri vitale și de serviciile furnizate de acestea. Distrugerea sau întreruperea funcționării unor infrastructuri care asigură servicii esențiale pot determina paralizarea funcționării economiei, pierderea bunurilor personale, scăderea dramatică a moralului populației, sau chiar pierderea de vieți omenești, iar în cele din urmă, pierderea încrederii în capacitatea de guvernare a statelor.

Pentru prevenirea unor astfel de situații, guvernele trebuie să acorde o mare atenție majoră acestor elemente ce vizează în mod direct securitatea națională dar și societatea civilă, având în vedere amploarea și urmările negative ce pot decurge din perturbarea funcționării acestor domenii sau sectoare de activitate, care sunt denumite generic „*infrastructuri critice*”.

Expresia „*infrastructuri critice*” a apărut în textele oficiale abia la mijlocul anilor 1990, în SUA. Astfel, o serie de evenimente grave și surprinzătoare a determinat o schimbare de perspectivă a conducătorilor americani de la acea dată; este vorba despre primul atentat terorist asupra *World Trade Center* (produs în 1993¹), urmat de la atentatul de la Oklahoma² (în 1995) și de atacul cu gaz sarin de la metroul din Tokio (1995).

¹ Atentatul s-a produs la 26 februarie 1993, când o mașină-capcană încărcată cu circa 700 kg de substanță explozivă a fost detonată sub Turnul nr.1, cu intenția de a-l face să cadă peste Turnul nr.2. Atentatul nu a avut efectul scontat, dar a cauzat moartea a 6 persoane și rănirea a 1.042 de civili.

² Atentatul a fost comis la 19 aprilie 1995 de un militant anarhist care a aruncat în aer o clădire federală, act în urma căruia au fost ucise 168 de persoane și rănite 680, fiind cel mai sângeros atac înainte de atentatul de la World Trade Center din 2001. Totodată, explozia a distrus sau avariat 324 de clădiri, 86 de autoturisme și geamurile la alte 258 de clădiri. Pagubele materiale au fost estimate la circa 600 de milioane de dolari.

Aceste evenimente au fost la originea emiterii unei directive prezidențiale³ destinate să genereze și să aplice o politică publică împotriva terorismului pe teritoriul SUA. Acesta a fost primul text oficial în care a apărut expresia „*infrastructură critică națională*” – fără a fi fost definită – însă trimiterile existente în conținutul documentului la aeroporturi, gări și autostrăzi, la alte locuri unde se produc aglomerări de persoane, la instalațiile nucleare sau la rețelele de distribuție a energiei electrice erau suficiente pentru a putea înțelege sensul acestei noțiuni.

Lucrurile s-au clarificat apoi atunci când Președintele american a instituit o comisie specială pentru gestionarea acestor aspecte, în iulie 1996⁴.

³ Este vorba despre Directiva Prezidențială nr.39 din 21 iunie 1995.

⁴ Comisia a fost formată din 20 de persoane, reprezentând atât agenții de stat, cât și companii private, a elaborat primul raport asupra infrastructurilor critice naționale la 17 octombrie 1997 în care a arătat interdependența între sectorul public

Prin actul de constituire a Comisiei⁵ s-a definit pentru prima dată noțiunea de „*infrastructură critică națională*” și a fost elaborată o listă acestor infrastructuri. Conform actului menționat, infrastructurile critice sunt calificate ca fiind atât de vitale încât nefuncționarea sau distrugerea lor pot avea impact major asupra apărării sau securității economice a SUA.

Într-o abordare neexhaustivă, azi sunt considerate infrastructuri critice acele elemente și structuri cu rol primordial în asigurarea securității în funcționarea sistemelor și în derularea proceselor economice, sociale, politice, informaționale, militare etc. Infrastructurile sunt critice ca urmare a rolului important, de neînlocuit, pe care îl îndeplinesc în stabilirea, fiabilitatea, siguranța,

și cel privat determinat de proprietatea asupra acestor infrastructuri.

⁵ Este vorba despre Ordinul Executiv 13.010.

funcționalitatea și mai ales securitatea sistemelor economice, sociale și statale.

Infrastructurile fac parte din structura de rezistență a unui sistem, sunt relaționale și funcționale și constituie, în integritate, suportul necesar pentru ca sistemul să se identifice, să intre în relații cu alte sisteme, să se stabilizeze și, evident, să funcționeze.

Infrastructura critică este legată de tot ceea ce susține viabilitatea unei societăți, începând cu administrația, instituțiile economico-financiare, serviciile publice, de asistență socială și de sănătate, comunitățile de informații și terminând cu rezervele de hrană, apă și energie, transport, comunicații, educație și cercetare, mass-media ș.a.m.d.

Evoluțiile din ultimele decenii au demonstrat creșterea vulnerabilităților societății cauzate, în special de defectarea, distrugerea și/sau întreruperea funcționării infrastructurilor tehnologice (transporturi, energie, informatică etc.)

provocate de acte de terorism, dezastre naturale, neglijențe, accidente, și nu în ultimul rând, de erori umane sau activități criminale.

Sunt problemele actuale ale unui mediu caracterizat de situații noi, complexe, cu conexiuni multiple și implicații majore, în care conceptul de securitate a încetat să mai reprezinte un domeniu exclusivist al strategiilor militare sau al cercurilor academice de specialitate. Securitatea nu mai poate fi abordată ca o teorie, ci o realitate ce prezintă din ce în ce mai multe vulnerabilități, iar din această perspectivă au apărut abordări diferite și evident au determinat evoluții firești ale noului concept – protecția infrastructurii critice – într-un cadru extins, al sistemului de securitate și apărare națională.

Elementul declanșator al dezbaterilor publice privind identificarea corectă a rolului și a rolului pe care îl joacă în prezent conceptul de infrastructură critică în societate l-a constituit, cu

certitudine, conștientizarea existenței unor componente de infrastructură care, în funcție de starea în care se găsesc la un moment dat, pot avea consecințe asupra funcționării întregului sistem. Altfel spus, componentele infrastructurii critice se află într-o stare de interdependență, astfel încât disfuncționalitatea unui sistem poate avea consecințe grave asupra altuia și chiar asupra societății în ansamblul său.

În România, la fel ca în majoritatea statelor cu democrație consolidată, problematica infrastructurilor critice a devenit un element ce se află permanent în atenția autorităților publice responsabile, iar protecția acestora constituie o preocupare constantă a acestora. De regulă, domeniul protecției infrastructurilor critice naționale și europene este abordat ca subsistem al sistemului securității naționale.

Opțiunile de securitate națională au ca surse realitatea internă, dar și situația internațională, și sunt

determinate de interesele comune ale cetățenilor, precum și de potențialul societății românești de a le susține.

Evoluția amenințărilor la nivel global corelată cu statutul politico-militar și economic al României în cadrul NATO și UE au determinat amplificarea potențialilor factori de risc la adresa infrastructurilor critice naționale și europene, mai ales în contextul implicării României în asigurarea climatului de stabilitate și securitate regională și globală.

Astfel, perspectiva manifestării unor potențiale noi amenințări vizând infrastructurile critice a determinat unele schimbări de abordare a acestui concept, prin înlocuirea abordărilor punctuale cu cele strategice, instituționale și funcționale, într-un sistem integrat al problematicii protecției infrastructurilor critice.

Este evident faptul că societatea a devenit vulnerabilă în contextul multiplicării interdependențelor dintre

infrastructurile critice naționale și cele europene, furnizoare de servicii esențiale pentru stat și cetățeni.

Societatea modernă contemporană este caracterizată, între altele, prin aceea că asigură permanent, 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămână, membrilor comunității anumite utilități și servicii, destinate satisfacerii nevoilor sociale, elemente vitale pentru funcționarea normală a societății, precum: electricitatea; gazele naturale; combustibili pentru alimentarea autovehiculelor; alimentarea cu apă și canalizarea; transportul în comun; serviciile bancare; servicii medicale; serviciul polițienesc etc.

Ne-am obișnuit ca în comunitatea în care trăim să se asigure cu caracter de continuitate aceste servicii atât în sens funcțional, cât și din punct de vedere instituțional. Orice perturbare a funcționării acestora e de natură să destabilizeze întreaga societate, prin efectele pe care le au în planul

siguranței publice, a economiei sau sănătății cetățenilor.

Statul, prin autoritățile și instituțiile sale de profil, s-a angajat și este responsabil pentru asigurarea furnizării fără întrerupere a acestor servicii esențiale, necesare populației. De aceea, preocuparea pentru asigurarea protecției infrastructurilor critice trebuie să reprezinte o preocupare permanentă, evidențiată în obiectivele guvernamentale, programele de modernizare și în politicile publice promovate de autorități.

Atentatele teroriste ce au avut loc în ultima perioadă în state ale Uniunii Europene, dar și unele fenomene naturale periculoase, au evidențiat o dată în plus sensibilitatea acestui domeniu, slăbiciunile sale, dar mai ales faptul că este necesară o reanalizare a sensului noțiunii de infrastructură critică, precum și a măsurilor de protecție a acesteia.

Această nouă fațetă a amenințărilor la adresa infrastructurilor critice a

determinat o mai bună conștientizarea a importanței acestora pentru viața societății.

Unele procese sociale și fenomene noi, precum mondializarea, au deschis calea unei interdependențe și a unei interconexiuni crescute nu numai a pieței, ci și a rețelelor din aproape toate domeniile cu rol decisiv în viața societății precum energia, informația, comunicațiile sau transporturile, având drept efect o vulnerabilitate crescută a infrastructurilor în fiecare dintre aceste sectoare. Practic, o vulnerabilitate majoră dintr-un domeniu determinat într-o anumită țară se poate repercuta asupra celorlalte state; o pană majoră de curent într-un stat poate avea efecte asupra modului de funcționare a rețelelor energetice interconectate din alte state; crahul bancar dintr-o țară se repercutează asupra sistemelor bancare și în alte țări ș.a.m.d.

Mai nou, valul de privatizări din anumite domenii de activitate a redus considerabil rolul altădată dominant al autorităților publice în aceste

sectoare. Astăzi, firmele private sunt cele care dețin în proprietate sau/și exploatează majoritatea infrastructurilor critice (prin delegarea gestiunii serviciului public), devenind astfel responsabile și de protecția și funcționarea acestora. Totuși, autoritățile statului nu sunt complet derobate de obligația de a asigura protecția infrastructurilor critice. O firmă privată nu va fi responsabilă de structura pe care o gestionează decât în limita legii sau a contractului de delegare de gestiune a serviciului public, însă guvernul și autoritatea publică de profil răspund integral în fața cetățenilor de modul în care domeniul respectiv este gestionat.

Această situație ridică o serie de probleme complexe în ceea ce privește asumarea de responsabilități între actorii – publici și privați – chemați să intervină pentru protecția infrastructurilor critice, dar și în ceea ce privește compatibilitatea obiectivelor

urmărite: stabilitatea și reziliența societății – pe de o parte (obiectiv al autorității publice) – și obținerea de profit, pe de altă parte, urmărită de societățile private. Din această perspectivă, statul român, dar și celelalte state europene, trebuie să se adapteze noilor realități și respectiv noilor tipuri de amenințări.

Pe de altă parte, protecția infrastructurilor critice nu reprezintă un domeniu în care se poate acționa izolat. Ansamblul de politici și măsuri de prevenire și combatere a terorismului și de securitate civilă trebuie să țină seama și de necesitatea dezvoltării economice și de progres a societății. Nu este suficient să avem măsuri de protecție a infrastructurilor critice fără a avea posibilitatea dezvoltării economice. În același timp, dezvoltarea și progresul trebuie să aibă permanent în vedere riscurile la care societatea este supusă.

De aceea, organismele guvernamentale responsabile de sectorul infrastructurilor critice trebuie să aibă ca țel

asigurarea mijloacelor care să permită sectorului civil să facă față atât amenințărilor pe care le reprezintă catastrofele naturale sau tehnologice, cât și atentatelor teroriste, printr-o strategie coerentă și articulată.

În același timp, caracterul global al acestor provocări și interdependențele crescânde ale infrastructurilor critice impun soluții bazate pe cooperare și pe politici congruente, chiar dacă acestea sunt din ce în ce mai conectate cu exteriorul țării.

Astfel, din ce în ce mai multe organizații regionale și internaționale se implică activ în cooperarea destinată realizării infrastructurilor critice. Mai mult, Uniunea Europeană și NATO, joacă un rol crescând în acest domeniu, intensificându-și în mod evident eforturile în această direcție.

În Europa, după ce atentate teroriste au afectat major țări ale Uniunii, problematica vulnerabilității unor sisteme complexe și interdependente a

devenit stringentă pentru întreg spațiul european.

Mai mult decât atât, la nivelul Uniunii a fost conștientizat faptul că măsurile pentru creșterea nivelului de protecție a infrastructurilor critice aflate pe teritoriul statelor membre sunt insuficiente, motiv pentru care în prezent se acordă o atenție deosebită dezvoltării dimensiunii externe, ceea ce înseamnă că prin eforturi considerabile se urmărește promovarea acestui concept chiar și în state non membre dar care au amplasate pe teritoriul lor infrastructuri critice aflate într-o stare de interdependență cu componente ale infrastructurii critice europene a căror perturbare/distrugere poate aduce grave prejudicii mediului intern de securitate în cadrul Uniunii Europene, prin propagarea în sistem cascadă a efectelor negative generate de afectarea acestora.

În plus, la nivelul Uniunii Europene s-a ajuns la concluzia că este imposibil ca Uniunea să poată realiza de

facto protecția tuturor infrastructurilor critice și de aceea s-a decis că noua abordare inclusă în Programul european pentru protecția infrastructurilor critice trebuie să se bazeze pe o abordare extinsă, care să acopere toate riscurile acordând prioritate amenințării teroriste⁶.

În ultimii ani, statele Uniunii Europene au întreprins acțiuni semnificative în direcția stabilirii unui limbaj și unui mod de acțiune comun în vederea protejării obiectivelor lor de valoare strategică.

La nivelul majorității statelor comunitare au fost stabilite principalele sectoare potențial deținătoare de infrastructuri critice naționale, astfel: sursele de apă și de energie, rețelele de distribuție, producția și distribuția hranei, instituțiile de sănătate, sistemele de transport, serviciile financiar-bancare, instituțiile de apărare și ordine publică.

⁶ Programul European pentru protecția infrastructurilor critice.

Este din ce în ce mai evident faptul că atât securitatea națională cât și cea internațională sunt dependente în foarte mare măsură de infrastructurile critice naționale și europene identificate.

Trebuie remarcată însă și faptul că infrastructurile critice se află într-o dinamică permanentă, unele dintre acestea pot deveni critice, iar altele, securizate, pot ieși din această categorie. Infrastructurile sunt critice prin locul pe care îl au în cadrul unui sistem, prin rolul pe care îl joacă în cadrul stabilității și funcționării sistemului, prin gradul de expunere la uzură și factori destabilizatori dar și prin mulțimea vulnerabilităților lor la amenințările ce le vizează nemijlocit sau care vizează desigur, în mod direct, sistemele sau procesele din care fac parte respectivele infrastructuri, acestea reprezentând dintotdeauna domeniul cel mai sensibil, cel mai vulnerabil al oricărui sistem sau proces datorită

rolului lor deosebit în structura și funcționarea sistemului sau procesului.

Evaluarea rolului infrastructurilor critice pentru construirea unei societăți durabile se poate realiza prin raportare atât la interesul național, cât și la capacitățile statului de a asigura resursele pentru prezervarea securității naționale.

Această abilitate de folosire a resurselor de securitate constituie totdeauna baza viziunii strategice la nivel național în domeniul securității. Viziunea strategică trebuie să conțină categoric elemente care să definească modalitățile de protecție a infrastructurilor critice din perspectiva calității acestora de componente ale securității naționale.

Strict din perspectiva protecției infrastructurilor critice se impune crearea la nivelul tuturor statelor a unor sisteme de protecție a componentelor acestora pentru a asigura continuitatea serviciilor esențiale furnizate și pentru a preîntâmpina

perturbarea funcționalității lor și desigur destabilizarea economiei sau, chiar mai mult a tuturor componentelor securității naționale.

Spre exemplu, distrugerea unei rețele de distribuție a gazelor naturale poate determina perturbarea în cascadă a tuturor sistemelor/subsistemelor cu care aceasta se află într-o relație de interdependență. Iată cum, afectarea substanțială a unei componente a sistemului energetic poate produce avarii semnificative în diverse sectoare: transporturi, sănătate, alimentare cu apă etc.

Nu este lipsit de importanță să reamintim faptul că perturbarea unei infrastructuri critice a unui stat poate afecta infrastructura critică a statelor vecine cu consecințe imposibil de anticipat.

În sensul celor afirmate menționăm faptul că un eveniment semnificativ este cel petrecut în iarna 2006 - 2007 când sectorul energetic

argentinian a căzut aproape în totalitate, situație în care, pentru a face față cererii interne, Guvernul argentinian a hotărât anularea contractelor către Chile și a importat energie electrică din Uruguay și Brazilia, la prețuri foarte ridicate, fapt ce a generat tensiuni de ordin social.

Evaluând acest exemplu cu realism putem evidenția rolul deosebit de important al infrastructurilor critice pentru funcționarea unui stat și chiar afirma că securitatea nu are preț, ci doar costuri, iar lipsa interesului pentru asigurarea resurselor financiare necesare protecției infrastructurilor critice are de regulă consecințe catastrofale.

Menținerea stabilității infrastructurilor critice este deci un imperativ al dezvoltării economice echilibrate având în vedere rolul lor în asigurarea funcționării normale a unei societăți. Nu trebuie uitat faptul că infrastructurile critice furnizează servicii esențiale iar perturbarea

acestora antrenează pierderea de vieți omenești, inducerea în conștiința publică a unei stări de insecuritate și în final disoluția autorității statului.

Rolul infrastructurilor critice trebuie asimilat vitalității, stabilității, sustenabilității și nu în ultimul rând securității unui stat sau al unei societăți, acesta putând fi un indicator de evaluare al cărui coeficient de amplificare este întotdeauna potențat de importanța sistemului deservit.

Ca urmare, condiția esențială pentru a asigura funcționarea normală a unui stat o constituie implementarea unor măsuri de protecție prin care să se evite perturbarea gravă a infrastructurilor critice naționale/ europene în condițiile creșterii vulnerabilităților acestora nu doar ca urmare a multiplicării riscurilor și amenințărilor, dar și ca o consecință a multiplicării interdependențelor ce se manifestă în interiorul

sistemelor relevante ale acestora.

Nu în ultimul rând infrastructurile critice reprezintă un pilon important al securității naționale, fiind determinante ale paradigmei securității pluridisciplinare, acestea obligând la o abordare bilaterală, dar mai ales regională și globală.

Situația amenințărilor s-a schimbat constant în ultimii ani. Putem afirma faptul că amenințările la adresa mediului intern și internațional de securitate se multiplică exponențial, societatea fiind pusă în situația de a găsi soluții eficiente pentru a răspunde acestora. Concomitent, infrastructurile critice naționale și europene sunt din ce în ce mai vulnerabile ca urmare a creșterii numărului de interdependențe dintre acestea, fapt ce face ca perturbările produse într-un domeniu să se multiplice în alte locații, ramuri sau sectoare, cu un impact ce poate depăși cu mult zona inițial afectată.

Mai mult decât atât, resursele financiare și de personal puse la dispoziția operatorilor pentru a proteja sistemele lor de infrastructură critică națională și europeană sunt limitate, motiv pentru care sunt necesare acțiuni ferme de conștientizare a amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților la adresa obiectivelor ce furnizează servicii esențiale, pentru a se identifica soluții eficiente de utilizare a acestora și prioritizare a măsurilor menite să crească gradul de protecție a acestora.

Din păcate, la începutul secolului XXI mediul de securitate nu s-a îmbunătățit, iar mediile regionale se schimbă permanent haotic și paradoxal. Decalajele uriașe se mențin și se transformă în surse de instabilitate cu consecințe impredictibile. Situația internațională este din ce în ce mai complexă iar măsurile de protecție a infrastructurilor critice trebuie să fie oportune și eficiente.

Este evident faptul că globalizarea este benefică

numai pentru cei pregătiți și ale căror politici de securitate sunt coerente și adaptabile.

Soluția de succes este implementarea în ritm susținut a reglementărilor aplicabile la nivel global și regional iar efortul general trebuie îndreptat în direcția identificării pericolelor și amenințărilor și definirea drumului de urmat pentru contracararea acestora.

Viitorul imediat va așeza în fața noastră noi provocări în care polii de putere ce vor aduna în jurul lor în special resursele de toate tipurile vor fi complet și complex definiți.

Bibliografie:

1. Directiva Consiliului nr. 114 din 8 decembrie 2008 privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora.
2. Programul European pentru protecția infrastructurilor critice.
3. Strategia națională privind protecția infrastructurilor critice (aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.718/2011).

4. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice.

5. Hotărârea Guvernului nr. 1110/2010 privind componența, atribuțiile și modul de organizare ale Grupului de lucru interinstituțional pentru protecția infrastructurilor critice.

6. Legea nr. 18/2011 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2010 privind identificarea, desemnarea și protecția infrastructurilor critice.

7. Decizia Primului ministru nr. 53/2011 privind aprobarea

componenței Grupului de lucru interinstituțional pentru protecția infrastructurilor critice, precum și a Regulamentului de organizare și funcționare al acestuia.

8. Hotărârea Guvernului nr. 1154/2011 pentru aprobarea pragurilor critice aferente criteriilor intersectoriale ce stau la baza identificării potențialelor infrastructuri critice naționale și privind aprobarea Metodologiei pentru aplicarea pragurilor critice aferente criteriilor intersectoriale și stabilirea nivelului de criticitate.

ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR

Pentru o mai bună procesare a articolelor și pentru introducerea revistei în baza de date internațională CEEOL, dorim respectarea următoarelor cerințe **obligatorii**:

- ✓ **titlul articolului – română și engleză;**
- ✓ **abstractul – română și engleză;**
- ✓ **cuvinte-cheie (5-6) – română și engleză;**
- ✓ **instituția din care provine autorul;**
- ✓ **e-mail, telefon, fax (o adresă de contact);**
- ✓ **referințe bibliografice.**

1. *Textul.* Se introduce în Microsoft Word, folosind fontul Century Schoolbook, mărimea fontului de 12 puncte tipografice și tastatura standard românească. Nu sunt acceptate fonturile care au mapări neobișnuite (în care caracterele diacritice – ș, ț, ă, î, â și Ș, Ț, Ă, Î, Â – înlocuiesc alte caractere - [,], @, ~, \ ș.a.m.d.). Textul în limba română trebuie să aibă în mod obligatoriu diacritice. Articolul trebuie cules, pur și simplu, fără nicio altă formatare în afara sublinierilor, acolo unde este cazul folosind bold și italic. Citările din opera (articolul) unor autori vor fi puse între ghilimele și evidențiate italic, indicându-se la subsolul paginii, autorul, opera (articolul) citat(ă), Editura, locul apariției, anul apariției, pagina (paginile). Paragrafele vor fi delimitate de un Enter, părțile articolului fiind separate între ele prin două-trei paragrafe goale.

2. *Ecuatiile.* Indiferent de locul pe care îl ocupă în cadrul articolului, ecuațiile se introduc numai în Microsoft Equation Editor. La limită, se acceptă ecuații scrise de mână, numerotate și trimise separat de restul articolului.

3. *Figurile.* Sunt acceptate formatele vectoriale standard. În cazul figurilor produse cu o altă aplicație decât Microsoft Word (de exemplu, Corel Draw sau AutoCAD), fișierele respectivelor aplicații vor fi trimise împreună cu restul articolului. Figurile trimise în format electronic vor fi desenate la dimensiunile la care pot fi tipărite, iar dimensiunea textului trebuie să fie între 8 și 12 puncte tipografice. Sunt acceptate și figuri desenate de mână, pe foi separate de restul articolului, cu condiția ca desenele să fie clare și să poată fi ușor

identificat locul din cadrul articolului în care trebuie să se regăsească.

4. *Imaginile.* Imaginile scanate trebuie incluse atât în documentul Microsoft Word, cât și trimise separat. Nu se recomandă folosirea imaginilor preluate de pe Internet, deoarece acestea nu satisfac cerințele necesare pentru tipărirea lor (având o rezoluție mult inferioară celei necesare pentru un tipar de calitate). Imaginile de calitate au o rezoluție de minimum 200 dpi. Pentru formatele JPEG și GIF aveți în vedere ca, în urma compresiei, calitatea imaginii să devină rezonabilă.

5. *Numerotarea.* Ecuațiile, figurile, tabelele, titlurile din bibliografie vor fi numerotate cu cifre arabe, astfel: între paranteze pătrate pentru bibliografie; între paranteze rotunde pentru formule; prin exponent, în cazul notelor de subsol; precedate de denumire, în cazul observațiilor, figurilor, tabelelor etc.

Vă mulțumim!
Colegiul de redacție